

แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะ

รายวิชา การพัฒนาท้องถิ่น

(Local Development)

รหัสวิชา 30000-1502

ท-ป-น 1-2-2 จำนวน 45 ชั่วโมงต่อภาคเรียน
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2567
หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง กลุ่มวิชาทักษะการดำรงชีวิต

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2569

จัดทำโดย

นายปรีชญ์ ปุณณพัฒนโสภณ

ตำแหน่ง ครู แผนกวิชาสามัญสัมพันธ์

วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะ

รหัสวิชา 30000-1502 ชื่อวิชา การพัฒนาท้องถิ่น
(Local Development)

ท-ป-น 1-2-2 จำนวน 45 ชั่วโมงต่อภาคเรียน

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2567
หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง กลุ่มวิชา ทักษะการดำรงชีวิต
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2569

จัดทำโดย

นายปริชญ์ ปุณณพัฒนโสภณ

ตำแหน่ง ครู

แผนกวิชาสามัญสัมพันธ์

วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะ รายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น รหัสวิชา 30000-1502 เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย โดยวิเคราะห์จากจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา แล้วจัดแบ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ 9 หน่วย รวม 45 ชั่วโมง มุ่งให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสร้างเครื่องมือในการศึกษาสภาพท้องถิ่น เพื่อหาแนวทางป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นและพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเป็นระบบ

แผนการจัดการเรียนรู้ทุกหน่วยจัดกิจกรรมตามขั้นตอน MIAP ได้แก่ ขั้นสนใจปัญหา ขั้นศึกษาข้อมูล ขั้นพยายาม และขั้นสำเร็จผล โดยออกแบบให้จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม หลักฐานการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลสอดคล้องกัน ผู้เรียนได้ลงพื้นที่ศึกษาชุมชนจริงโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง และนำผลงานของแต่ละหน่วยไปต่อยอดในหน่วยถัดไป ตั้งแต่การทำความเข้าใจท้องถิ่น การศึกษาสภาพภูมิสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอาชีพ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการเขียนโครงการ ไปจนถึงการออกแบบแผนพัฒนาอาชีพและนำเสนอต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ ได้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และจริยธรรมในการทำงานร่วมกับชุมชนพหุวัฒนธรรมชายแดนเชียงรายไว้ในทุกหน่วยการเรียนรู้

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนการจัดการเรียนรู้เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน และเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนรายวิชานี้ต่อไป ขอขอบพระคุณผู้บริหารวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย คณะครูแผนกวิชาสามัญสัมพันธ์ ตลอดจนผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านที่ให้ความร่วมมือ หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้จัดทำยินดีน้อมรับข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

นายปรีชญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....	2
สารบัญ.....	3
ลักษณะรายวิชา.....	4
การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้.....	5
ตารางความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะรายวิชากับหน่วยการเรียนรู้.....	7
ตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้.....	8
กำหนดการสอน.....	9
การวัดและประเมินผลรายวิชา.....	10
การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	12
คุณลักษณะอันพึงประสงค์และทักษะศตวรรษที่ 21.....	13
บันทึกการตรวจและอนุมัติแผนการจัดการเรียนรู้.....	14
แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น.....	15
แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 2 การสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น.....	24
แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 3 สภาพภูมิสังคมของท้องถิ่น.....	34
แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 4 มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น.....	44
แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	53
แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 6 อาชีพในท้องถิ่น.....	63
แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 7 สภาพปัญหาในท้องถิ่น.....	73
แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 8 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น.....	82
แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 9 การพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น.....	91

ลักษณะรายวิชา

รายการ	รายละเอียด
รหัสวิชา / ชื่อวิชา	30000-1502 การพัฒนาท้องถิ่น (Local Development)
ท-ป-น	1-2-2 (ทฤษฎี 1 ชั่วโมง ปฏิบัติ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวม 45 ชั่วโมงต่อภาคเรียน)
ระดับ / หลักสูตร	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตรพุทธศักราช 2567
หมวดวิชา	หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง กลุ่มวิชา ทักษะการดำรงชีวิต
ภาคเรียน / ปีการศึกษา	2/2569
ผู้สอน	นายปริญญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ ตำแหน่ง ครู แผนกวิชาสามัญสัมพันธ์
อ้างอิงมาตรฐาน	-

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา

วิเคราะห์และสร้างเครื่องมือในการศึกษาสภาพท้องถิ่น เพื่อหาแนวทางการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

1. เข้าใจเกี่ยวกับสภาพภูมิสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอาชีพในท้องถิ่น
2. วิเคราะห์และสร้างเครื่องมือในการศึกษาสภาพปัญหาและอาชีพในท้องถิ่น
3. มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการใฝ่รู้ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น
4. สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อหาแนวทางป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นและการพัฒนาอาชีพ

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอาชีพในท้องถิ่น
2. วิเคราะห์สภาพภูมิสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอาชีพในท้องถิ่น
3. สร้างเครื่องมือในการศึกษาสภาพภูมิสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอาชีพในท้องถิ่น
4. ประยุกต์ใช้ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อหาแนวทางการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และการพัฒนาอาชีพ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น สภาพภูมิสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา อาชีพในท้องถิ่น สภาพปัญหา แนวทางการป้องกันปัญหาในท้องถิ่น และการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น

หมายเหตุ ข้อความข้างต้นคัดลอกจากรายละเอียดรายวิชาในเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น [ต้องเติม: ตรวจสอบกับเล่มหลักสูตรฉบับทางการ]

การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	สมรรถนะประจำหน่วย	ชั่วโมง (ท/ ป)	สัปดาห์ที่
1	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ ท้องถิ่นและการพัฒนา ท้องถิ่น	1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ และ ความสำคัญของท้องถิ่น 2. วิเคราะห์หลักการและแนวคิดของการพัฒนาท้องถิ่นได้ อย่างมีเหตุผล 3. ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ ตนเองอย่างเหมาะสม	1/2	1
2	การสร้างเครื่องมือศึกษา ท้องถิ่น	1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมาย ประเภท และหลักการ ของเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น 2. สร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับประเด็น และบริบทของพื้นที่ 3. ปฏิบัติการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยเทคนิคและจริยธรรมที่ เหมาะสมในการทำงานร่วมกับชุมชน	2/4	2-3
3	สภาพภูมิสังคมของ ท้องถิ่น	1. แสดงความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิสังคมของท้องถิ่น 2. วิเคราะห์สภาพภูมิสังคมของท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ 3. สำรวจและจัดทำรายงานสภาพภูมิสังคมของท้องถิ่นของ ตนเองได้	2/4	4-5
4	มรดกทางวัฒนธรรม ท้องถิ่น	1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและประเภทของมรดก ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น 2. วิเคราะห์คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชนได้ 3. มีส่วนร่วมในการสำรวจ บันทึก และเสนอแนวทางอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง	1/2	6
5	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและประเภทของภูมิ ปัญญาท้องถิ่น 2. วิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การ พัฒนาอาชีพได้ 3. สำรวจและถอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ ชาวบ้านได้	2/4	7-8
6	อาชีพในท้องถิ่น	1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและประเภทของอาชีพใน ท้องถิ่น 2. วิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิต ช่องทางการตลาด และปัจจัย SWOT ของอาชีพในท้องถิ่นได้ 3. สำรวจอาชีพในท้องถิ่นและเชื่อมโยงกับสาขาวิชาชีพของ ตนเองได้	2/4	9-10

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	สมรรถนะประจำหน่วย	ชั่วโมง (ท/ ป)	สัปดาห์ที่
7	สภาพปัญหาในท้องถิ่น	1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและลักษณะของปัญหาในท้องถิ่น 2. วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ 3. สำรวจและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม	1/2	11
8	แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหในท้องถิ่น	1. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น 2. วิเคราะห์และออกแบบแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นได้ 3. เขียนโครงการพัฒนาท้องถิ่นเบื้องต้นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายได้	1/2	12
9	การพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น	1. แสดงความรู้เกี่ยวกับแนวทางและรูปแบบการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น 2. ออกแบบแผนพัฒนาอาชีพหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ต่อยอดจากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 3. นำเสนอแนวทางพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นโดยบูรณาการความรู้จากบทที่ผ่านมามาได้อย่างเป็นระบบ	3/6	13-15
	รวม		15/30 (45)	1-15

ตารางความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะรายวิชากับหน่วยการเรียนรู้

สมรรถนะรายวิชา (ส1-ส4)

ส1 แสดงความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอาชีพในท้องถิ่น

ส2 วิเคราะห์สภาพภูมิสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอาชีพในท้องถิ่น

ส3 สร้างเครื่องมือในการศึกษาสภาพภูมิสังคม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอาชีพในท้องถิ่น

ส4 ประยุกต์ใช้ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อหาแนวทางการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และการพัฒนาอาชีพ

หน่วยการเรียนรู้	ส1	ส2	ส3	ส4
1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น	✓	✓		
2. การสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น			✓	
3. สภาพภูมิสังคมของท้องถิ่น	✓	✓	✓	
4. มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น	✓	✓		
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓
6. อาชีพในท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓
7. สภาพปัญหาในท้องถิ่น				✓
8. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น				✓
9. การพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น		✓		✓
จำนวนหน่วยที่สอดคล้อง	5	6	4	5

หมายเหตุ การทำเครื่องหมายพิจารณาจากสมรรถนะประจำหน่วย จุดประสงค์การเรียนรู้ และชิ้นงานหลักในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย เช่น ส3 ปรากฏในหน่วยที่ 3 5 และ 6 เพราะผู้เรียนปรับปรุงเครื่องมือจากหน่วยที่ 2 ไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนามจริง

ตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้

หน่วยที่	ความรู้ (พุทธิพิสัย)						ทักษะ (ทักษะ พิสัย)	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ (จิตพิสัย)	รวม	ลำดับ ความสำคัญ
	จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	ประเมิน ค่า	สร้างสรรค์				
1	1	2	0	1	0	1	1	3	9	7
2	1	2	0	1	0	1	2	3	10	2
3	1	2	0	0	1	0	3	3	10	3
4	1	2	0	0	1	1	1	3	9	7
5	1	2	0	1	0	0	2	3	9	6
6	1	2	0	2	0	0	1	3	9	5
7	1	2	0	1	1	0	1	3	9	7
8	1	2	1	1	1	1	0	3	10	4
9	1	2	0	1	0	2	1	3	10	1
รวม	9	18	1	8	4	6	12	27	85	
ร้อยละ	10.6	21.2	1.2	9.4	4.7	7.1	14.1	31.8	100.0	

วิธีการวิเคราะห์ ตัวเลขในตารางคือจำนวนจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนรายหน่วย รวม 85 ข้อ แต่ละข้อ นับเพียงครั้งเดียวตามพฤติกรรมหลักของคำกริยา ดังนี้

1) จุดประสงค์ด้านความรู้ (K) จัดเข้าระดับพุทธิพิสัยตามคำกริยา เช่น จับคู่ = จำ อธิบาย เรียงลำดับ = เข้าใจ

2) จุดประสงค์ด้านทักษะ (S) ที่พฤติกรรมหลักเป็นการคิดขั้นสูง จัดเข้าระดับพุทธิพิสัยตามคำกริยา ได้แก่ วิเคราะห์กรณีศึกษา วิเคราะห์ SWOT วิเคราะห์ภาคีเครือข่าย = วิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญ วิเคราะห์คุณค่า ประเมินความไม่สอดคล้องของโครงการ = ประเมินค่า ออกแบบ สร้าง เขียนโครงการ จัดทำ แผนพัฒนาอาชีพ = สร้างสรรค์ และประยุกต์วงจร PDCA กับโครงการ = นำไปใช้

3) จุดประสงค์ด้านทักษะ (S) ที่พฤติกรรมหลักเป็นการลงมือปฏิบัติ ได้แก่ สืบหาและบันทึกข้อมูล ภาคสนาม จัดทำผังหรือแผนที่ ทดลองใช้เครื่องมือกับผู้อื่นให้ข้อมูล สัมภาษณ์และถอดองค์ความรู้ จัดทำรายงาน และนำเสนอผลงาน นับในคอลัมน์ทักษะ

4) จุดประสงค์ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (A) นับในคอลัมน์จิตพิสัย

การจัดลำดับความสำคัญ เรียงจากผลรวมมากไปน้อย กรณีผลรวมเท่ากันพิจารณาจำนวนชั่วโมงของหน่วย และหากยังเท่ากันพิจารณาจำนวนพฤติกรรมระดับวิเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์ หน่วยที่เท่ากันทุกเกณฑ์ (หน่วยที่ 1 4 และ 7) ใช้ลำดับเดียวกัน

กำหนดการสอน

สัปดาห์ ที่	หน่วย/หัวข้อ	ชั่วโมง (ท/ป รวม)	หมายเหตุ
1	หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น (1.1–1.5)	1/2 (3)	ปฐมนิเทศรายวิชา / มอบหมาย สัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้นำ ชุมชน
2	หน่วยที่ 2 การสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น (ครั้งที่ 1): 2.1–2.5 ยกร่างแบบสัมภาษณ์และตรวจสอบ IOC	1/2 (3)	มอบหมายเดินสำรวจชุมชนทำ แผนที่เดินดิน
3	หน่วยที่ 2 (ครั้งที่ 2): ทดลองใช้และปรับปรุงเครื่องมือ	1/2 (3)	เชิญผู้ให้ข้อมูลสำหรับทดลองใช้ เครื่องมือ
4	หน่วยที่ 3 สภาพภูมิสังคมของท้องถิ่น (ครั้งที่ 1): 3.1–3.4 วางแผนลงพื้นที่	1/2 (3)	ลงพื้นที่ชุมชนเป้าหมายระหว่าง สัปดาห์
5	หน่วยที่ 3 (ครั้งที่ 2): จัดทำและนำเสนอรายงานสภาพภูมิสังคม	1/2 (3)	
6	หน่วยที่ 4 มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น (4.1–4.4)	1/2 (3)	มอบหมายสัมภาษณ์ผู้รู้หรือ ปราชญ์ชุมชน
7	หน่วยที่ 5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ครั้งที่ 1): 5.1–5.4 เรียนรู้กับ ปราชญ์ชาวบ้าน	1/2 (3)	เชิญปราชญ์ชาวบ้าน / ลงพื้นที่ ถอดองค์ความรู้ระหว่างสัปดาห์
8	หน่วยที่ 5 (ครั้งที่ 2): จัดทำเอกสารถอดองค์ความรู้และแนวทาง ต่อยอด	1/2 (3)	
9	หน่วยที่ 6 อาชีพในท้องถิ่น (ครั้งที่ 1): 6.1–6.4	1/2 (3)	สัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพ ระหว่างสัปดาห์
10	หน่วยที่ 6 (ครั้งที่ 2): ห่วงโซ่การผลิต SWOT และ TOWS	1/2 (3)	
11	หน่วยที่ 7 สภาพปัญหาในท้องถิ่น (7.1–7.4) เวทีประชาคม จำลอง	1/2 (3)	มอบหมายสนทนากลุ่มกับคนใน ชุมชน
12	หน่วยที่ 8 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น (8.1– 8.4) ร่างโครงการ	1/2 (3)	มอบหมายขอความเห็น โครงการจากผู้นำชุมชน
13	หน่วยที่ 9 การพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น (ครั้งที่ 1): 9.1–9.4 เลือก แนวคิดอาชีพ	1/2 (3)	ทดสอบแนวคิดกับลูกค้า เป้าหมายระหว่างสัปดาห์
14	หน่วยที่ 9 (ครั้งที่ 2): Business Model Canvas ต้นทุน และ ต้นแบบผลิตภัณฑ์	1/2 (3)	
15	หน่วยที่ 9 (ครั้งที่ 3): นำเสนอแผนพัฒนาอาชีพต่อ คณะกรรมการ และสรุปรายวิชา	1/2 (3)	เชิญคณะกรรมการ
รวม		15/30 (45)	
	สอบกลางภาค (หน่วยที่ 1–5) / สอบปลายภาค (ทุกหน่วย)	3	ตามปฏิทินวิชาการ ไม่นับรวม ใน 45 ชั่วโมง

การวัดและประเมินผลรายวิชา

1. สัดส่วนคะแนน

สัดส่วนคะแนนระหว่างภาค : ปลายภาค = 75 : 25 แบ่งเป็นจิตพิสัย 20 คะแนน ภาระงาน 40 คะแนน สอบกลางภาค 15 คะแนน และสอบปลายภาค 25 คะแนน รายละเอียดดังตาราง

องค์ประกอบการประเมิน	คะแนน	วิธีการและเครื่องมือประเมิน
1. จิตพิสัย	20	แบบสังเกตพฤติกรรมตามจุดประสงค์ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (A) ของทุกหน่วย การเข้าเรียน และการส่งงานตรงเวลา
2. ภาระงาน	40	ชิ้นงานหลักและใบงานรายหน่วย ประเมินด้วยแบบประเมินชิ้นงานแบบรูบริกและเกณฑ์ใบงาน (รายละเอียดตามตารางถัดไป)
3. สอบกลางภาค	15	แบบทดสอบครอบคลุมหน่วยที่ 1-5
รวมคะแนนระหว่างภาค	75	
4. สอบปลายภาค	25	แบบทดสอบ 80 ข้อ ครอบคลุมทุกหน่วยตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร แปลงเป็น 25 คะแนน
รวมทั้งสิ้น	100	

คะแนนภาระงานรายหน่วย (40 คะแนน)

หน่วยการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	คะแนนภาระงาน
หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น	3	3
หน่วยที่ 2 การสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น	6	5
หน่วยที่ 3 สภาพภูมิสังคมของท้องถิ่น	6	5
หน่วยที่ 4 มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น	3	3
หน่วยที่ 5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น	6	5
หน่วยที่ 6 อาชีพในท้องถิ่น	6	5
หน่วยที่ 7 สภาพปัญหาในท้องถิ่น	3	3
หน่วยที่ 8 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น	3	3
หน่วยที่ 9 การพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น	9	8
รวม	45	40

หมายเหตุ คะแนนภาระงานของแต่ละหน่วยกำหนดใกล้เคียงสัดส่วนชั่วโมง (หน่วย 3 ชั่วโมง = 3 คะแนน หน่วย 6 ชั่วโมง = 5 คะแนน หน่วย 9 ชั่วโมง = 8 คะแนน) โดยแปลงจากคะแนนรูบริก 16 คะแนนของชิ้นงานหลัก ร่วมกับคะแนนใบงานของหน่วยนั้น ส่วนแบบทดสอบหลังเรียนรายหน่วยใช้เพื่อตรวจสอบและพัฒนาผู้เรียน ไม่นำคะแนนมารวม

2. เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

ร้อยละของคะแนน	ระดับผลการเรียน	ความหมาย
80–100	4	ดีเยี่ยม
75–79	3.5	ดีมาก
70–74	3	ดี
65–69	2.5	ค่อนข้างดี
60–64	2	พอใช้
55–59	1.5	อ่อน
50–54	1	อ่อนมาก
0–49	0	ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

3. เกณฑ์การผ่านรายวิชา

- ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด จึงมีสิทธิ์เข้ารับการวัดผลปลายภาค หากไม่ครบให้ได้ผลการเรียน “มส.” (ไม่มีสิทธิ์เข้ารับการวัดผลปลายภาค)
- ผู้เรียนต้องได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 1 ขึ้นไป (คะแนนรวมร้อยละ 50 ขึ้นไป) จึงถือว่าผ่านรายวิชา
- ชิ้นงานหลักของแต่ละหน่วยมีเกณฑ์ผ่านที่ 10 คะแนนจาก 16 คะแนนตามรูบริก ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ได้รับโอกาสปรับปรุงชิ้นงานตามงานมอบหมายในแผนรายหน่วย

การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รายวิชานี้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขไว้ในกิจกรรมจริงของทุกหน่วย โดยเฉพาะในการลงพื้นที่ การตัดสินใจเลือกประเด็นหรือแนวทาง และการทำงานร่วมกับชุมชน ดังตาราง

หน่วย ที่	ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การมีภูมิคุ้มกันที่ดี	เงื่อนไขความรู้	เงื่อนไขคุณธรรม
1	เลือกศึกษาท้องถิ่น 1 แห่งให้เหมาะกับเวลาและข้อมูล	อ้างอิงข้อมูลจริงเมื่อเชื่อมโยงองค์ประกอบ	พิจารณาความเสี่ยงของแนวทางพัฒนาในกรณีศึกษา	องค์ประกอบ 5 ด้าน แนวคิดการพัฒนา 4 ประการ	ข้อสัต์ต่อข้อมูล เคารพความหลากหลาย
2	จำนวนคำถามเหมาะกับเวลาของผู้ให้ข้อมูล	ทุกคำถามมีวัตถุประสงค์ปรับแก้ตามค่า IOC	ตรวจสอบและทดลองใช้เครื่องมือก่อนลงพื้นที่	ประเภทเครื่องมือ ขั้นตอน 7 ขั้น IOC	ขอความยินยอม รักษาความลับ
3	เลือกชุมชนที่เดินทางได้สะดวกและปลอดภัย	สรุปจากข้อมูลภาคสนามที่ระบุแหล่งที่มา	วางแผนลงพื้นที่และแผนสำรอง	สภาพภูมิสังคม 4 ด้าน พิธีมิตประชากร	ไม่เหมารวมกลุ่มชาติพันธุ์ คินข้อมูลสู่ชุมชน
4	เลือกมรดก 1 รายการภายใต้งบประมาณจำกัด	เลือกจากความเสี่ยงต่อการสูญหายและคุณค่า	พิจารณาความเสี่ยงของการต่อยอดเชิงพาณิชย์	ประเภทมรดก วงจรการอนุรักษ์ 5 ขั้นตอน	เคารพความเชื่อ ให้เครดิตเจ้าของวัฒนธรรม
5	ถอดองค์ความรู้ 1 เรื่องนัดหมายตามความสะดวกของปราชญ์	ต่อยอดจากองค์ความรู้ที่ถอดได้จริง	ตรวจสอบความถูกต้องกับปราชญ์ก่อนเผยแพร่	ประเภทภูมิปัญญา ขั้นตอนถอดองค์ความรู้ 7 ขั้น	ให้เกียรติปราชญ์ ไม่ใช่เชิงพาณิชย์โดยไม่ได้รับอนุญาต
6	กลยุทธ์สอดคล้องกับกำลังการผลิตและทุนจริง	วิเคราะห์ SWOT จากข้อมูลสัมภาษณ์พิจารณาต้นทุน	กลยุทธ์ ST และ WT ลดความเสี่ยง	ห่วงโซ่การผลิต SWOT TOWS	รักษาความลับข้อมูลธุรกิจของผู้ให้ข้อมูล
7	เลือกปัญหาที่แก้ไขได้ด้วยทรัพยากรที่มี	สืบค้นสาเหตุเชิงลึก จัดลำดับด้วยเกณฑ์ 4 ด้าน	วิเคราะห์ผลกระทบทางอ้อม ลดความขัดแย้งด้วยการมีส่วนร่วม	มิติของปัญหา ผังก้างปลา	ใช้ภาษาเป็นกลาง ไม่ตีตราบุคคล
8	ขอบเขตและงบประมาณเหมาะกับศักยภาพชุมชน	กิจกรรมตอบสนองเหตุของปัญหา ตรวจสอบสอดคล้อง	มาตรการป้องกันการเกิดซ้ำ แผน PDCA แผนสำรอง	องค์ประกอบโครงการ ภาควิเคราะห์ PDCA	ตั้งงบประมาณอย่างข้อสัต์ ชุมชนดำเนินการต่อได้เอง
9	ลงทุนต่ำ ผลิตขนาดเล็กเพื่อทดสอบตลาด	อ้างอิง SWOT ผลทดสอบลูกค้า และต้นทุนจริง	นับรวมต้นทุนแฝงกระจายช่องทาง PDCA	บูรณาการทุกหน่วย BMC Pitching	แบ่งปันผลประโยชน์แก่เจ้าของภูมิปัญญาและชุมชน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์และทักษะศตวรรษที่ 21

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มุ่งพัฒนา

คุณลักษณะ	หน่วยที่ส่งเสริม	พฤติกรรมบ่งชี้
ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและการทำงานเป็นทีม	1–9	ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มและการลงพื้นที่ ส่งงานครบตามเวลา
ความใฝ่รู้	1, 5	ซักถาม ค้นคว้า และฝึกปฏิบัติร่วมกับปราชญ์ชาวบ้าน
ความซื่อสัตย์	2, 3, 6, 8	บันทึกข้อมูลตามจริง ระบุแหล่งที่มา แยกข้อเท็จจริงจากข้อเสนอแนะ ตั้งงบประมาณตามจริง
การเคารพผู้อื่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรม	1, 2, 3, 4, 6, 7	ขอความยินยอมก่อนเก็บข้อมูล ใช้ถ้อยคำที่ไม่เกียติ ไม่เหมารวม หรือตีตรา รักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล
การเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในท้องถิ่น	4, 5, 9	ระบุบทบาทของตนในการสืบสานวัฒนธรรมและพัฒนาท้องถิ่น ให้เครดิตเจ้าของภูมิปัญญา
การเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	7	ไม่ขัดจังหวะ และสรุปความเห็นของผู้ที่มีมุมมองต่างได้ในเวทีประชาคมจำลอง
ความประหยัด	8, 9	ตั้งงบประมาณตามความจำเป็น เริ่มต้นอาชีพด้วยการลงทุนต่ำ

2. ทักษะศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งพัฒนา

ทักษะ	หน่วยที่ส่งเสริม	กิจกรรมที่ใช้พัฒนา
การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving)	1–9	วิเคราะห์กรณีศึกษา ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ วิเคราะห์ SWOT และผังก้างปลา
การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration & Leadership)	1–9	งานกลุ่ม การลงพื้นที่ และการนำเสนอผลงาน
การสื่อสาร (Communication)	2–9	การสัมภาษณ์ การนำเสนอรายงาน การ Pitching
ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding)	1, 2, 3, 4, 7	ศึกษาชุมชนพหุวัฒนธรรมชายแดนเชียงราย เวทีประชาคมจำลอง
ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & Innovation)	1, 4, 5, 9	แผนผังความคิด สื่อประชาสัมพันธ์ แนวทางต่อยอดภูมิปัญญา ต้นแบบผลิตภัณฑ์
ทักษะด้านดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ (Digital & Media Literacy)	2, 4	บันทึกภาพ เสียง และพิกัดอย่างมีจริยธรรม ออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์
ทักษะการคำนวณและการรู้เท่าทันข้อมูล (Computing & Data Literacy)	3, 6, 8, 9	พีระมิดประชากร ต้นทุนและราคา งบประมาณโครงการ
ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career & Entrepreneurship)	5, 6, 9	เชื่อมโยงภูมิปัญญาและอาชีพในท้องถิ่นกับสาขาวิชาชีพ แผนพัฒนาอาชีพ
ความเป็นพลเมืองและการคิดเชิงระบบ (Citizenship & Systems Thinking)	7, 8	จัดลำดับความสำคัญของปัญหาอย่างมีส่วนร่วม เขียนโครงการพัฒนาท้องถิ่น

บันทึกการตรวจและอนุมัติแผนการจัดการเรียนรู้

รายวิชา การพัฒนาท้องถิ่น รหัสวิชา 30000-1502 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2569

1. ความเห็นหัวหน้าแผนกวิชาสามัญสัมพันธ์

.....
.....

ลงชื่อ
(นายเจนณรงค์ เนืองหล้า)
ตำแหน่ง หัวหน้าแผนกวิชาสามัญสัมพันธ์
วันที่ เดือน พ.ศ.

2. ความเห็นหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

.....
.....

ลงชื่อ
(นายเกรียงศักดิ์ ดอนชัย)
ตำแหน่งหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
วันที่ เดือน พ.ศ.

3. ความเห็นรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

.....
.....

ลงชื่อ
(นางกนิษฐา คลังแสง)
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
วันที่ เดือน พ.ศ.

4. ความเห็นผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย

☐ อนุมัติ ☐ ไม่อนุมัติ ☐ อนุมัติโดยมีข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ
(นายชัชวาล วงศ์ใหม่)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
วันที่ เดือน พ.ศ.

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 1
	รหัสวิชา _30000-1502_ ชื่อวิชา _การพัฒนาท้องถิ่น	สอนครั้งที่ 1
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น	ทฤษฎี 1... ชม. ปฏิบัติ 2... ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน	1.1 ความหมายและความสำคัญของท้องถิ่น 1.2 องค์ประกอบของท้องถิ่น 1.3 ความหมาย หลักการ และแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น 1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่น ชุมชน และการพัฒนาประเทศ 1.5 บทบาทของผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อการพัฒนาท้องถิ่น	

1. สาระสำคัญ

ท้องถิ่นเป็นพื้นที่ที่มีขอบเขตทางภูมิศาสตร์ชัดเจน มีประชากรอาศัยอยู่ร่วมกัน และมีลักษณะเฉพาะที่เกิดจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านนี้เชื่อมโยงกันเป็นระบบ การเปลี่ยนแปลงด้านหนึ่งจึงส่งผลกระทบต่อด้านอื่นเสมอ การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกระบวนการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้ทรัพยากรและศักยภาพในพื้นที่อย่างเหมาะสมและยั่งยืน ภายใต้หลักการมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท้องถิ่น ชุมชน และประเทศมีความสัมพันธ์กันสองทิศทาง คือแบบล่างขึ้นบนและบนลงล่าง ผู้เรียนอาชีวศึกษาในฐานะสมาชิกของท้องถิ่นและกำลังคนสายอาชีพ จึงมีบทบาทในการศึกษา ถ่ายทอด อนุรักษ์ และนำทักษะวิชาชีพไปร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

2. สมรรถนะประจำหน่วย

- 2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ และความสำคัญของท้องถิ่น
- 2.2 วิเคราะห์หลักการและแนวคิดของการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีเหตุผล
- 2.3 ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างเหมาะสม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้ (K)

K1 อธิบายความหมายของท้องถิ่นและความสำคัญของท้องถิ่นได้ถูกต้องอย่างน้อย 3 ใน 4 มิติ

K2 จับคู่หลักการและแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นกับความหมายหรือตัวอย่างได้ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 อธิบายความสัมพันธ์แบบสองทิศทาง (bottom-up / top-down) ระหว่างท้องถิ่น ชุมชน และประเทศ พร้อมยกตัวอย่างได้อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง

3.2 ด้านทักษะ (S)

S1 จำแนกและบันทึกองค์ประกอบของท้องถิ่นของตนเองได้ครบ 5 ด้าน ด้านละอย่างน้อย 2 ประเด็น

S2 สร้างแผนผังความคิด “ท้องถิ่นของฉัน” ที่แสดงองค์ประกอบครบ 5 ด้าน และแสดงความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบได้ในระดับผ่านเกณฑ์รูปริก

S3 วิเคราะห์กรณีศึกษาท้องถิ่นชายแดนเชียงราย โดยระบุองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง และเสนอแนวทางพัฒนาโดยอ้างอิงแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นพร้อมเหตุผลได้

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์/เจตคติ (A)

A1 แสดงความใฝ่รู้ โดยซักถาม ค้นคว้า และแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองระหว่างเรียน

A2 แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มและส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด

A3 แสดงความเคารพต่อความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม โดยใช้ถ้อยคำที่ให้เกิดประโยชน์เมื่ออภิปรายเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และท้องถิ่นของผู้อื่น

4. สมรรถนะที่พึงประสงค์ (ทักษะศตวรรษที่ 21)

4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในการวิเคราะห์กรณีศึกษาและเลือกแนวทางการพัฒนาพร้อมเหตุผล

4.2 การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration & Teamwork) ในการสร้างแผนผังความคิดร่วมกัน

4.3 การสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ (Communication) ในการนำเสนอผลงานกลุ่ม

4.4 ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding) ในการเรียนรู้บริบทพหุวัฒนธรรมชายแดนเชียงราย

4.5 ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ในการออกแบบแผนผังความคิด

5. เนื้อหาสาระ

5.1 ความหมายและความสำคัญของท้องถิ่น

- ความหมายของท้องถิ่น
- ระดับของท้องถิ่น (หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด) และประเภทตามการตั้งถิ่นฐาน (ชนบท กึ่งเมือง เมือง)
- ความสำคัญ 4 มิติ (ที่อยู่อาศัยและวิถีชีวิต ทรัพยากรและภูมิปัญญา เศรษฐกิจ อัตลักษณ์และวัฒนธรรม)

- ความรู้สึกผูกพันต่อพื้นที่ (Sense of Place)

5.2 องค์ประกอบของท้องถิ่น

- องค์ประกอบหลัก 5 ด้าน และความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบ
- องค์ประกอบเสริม (โครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างการปกครองและการบริหารจัดการท้องถิ่น)
- กรณีศึกษา อำเภอแม่ฟ้าหลวงและอำเภอแม่สาย

5.3 ความหมาย หลักการ และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

- แนวคิด 4 ประการ (มีส่วนร่วม ยั่งยืน ฐานทรัพยากรและภูมิปัญญา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)

- แนวคิดการพัฒนากระแสน้ำหลักและการพัฒนาทางเลือก

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่น ชุมชน และการพัฒนาประเทศ (bottom-up / top-down)

5.5 บทบาทของผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อการพัฒนาท้องถิ่น

- บทบาท 4 ลักษณะ พร้อมกรณีศึกษาการแปรรูปชาและกาแฟพื้นที่สูง

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (MIAP) รวม 180 นาที

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 30 นาที

บทบาทครู

- ปฐมนิเทศรายวิชา ชี้แจงจุดประสงค์รายวิชา ขอบเขตเนื้อหา 9 หน่วย และแนวทางการวัดและประเมินผลตลอดภาคเรียน (15 นาที)
- ฉายภาพท้องถิ่นเชิงรายที่มีบริบทต่างกัน เช่น พื้นที่สูงในอำเภอแม่ฟ้าหลวงและตลาดชายแดนแม่สาย แล้วตั้งคำถามกระตุ้นว่า “ทำไมสองพื้นที่ในจังหวัดเดียวกันจึงมีวิถีชีวิตและอาชีพต่างกัน” และ “ท้องถิ่นของเราเปลี่ยนไปอย่างไรในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา”
- แบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4-5 คน โดยจัดละอุมิลำเนาเท่าที่ทำได้

บทบาทผู้เรียน

- รับฟังและซักถามเกี่ยวกับรายวิชาและการประเมินผล
- ตอบคำถามกระตุ้นจากประสบการณ์ในท้องถิ่นของตนเอง
- เข้ากลุ่มและกำหนดหน้าที่ภายในกลุ่ม (ประธาน เลขานุการ ผู้นำเสนอ)

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 30 นาที

บทบาทครู

- บรรยายประกอบสื่อแนะนำเสนอ ตามหัวข้อ 1.1-1.5 โดยใช้ตารางองค์ประกอบ 5 ด้าน ตารางเปรียบเทียบแนวคิด 4 ประการ และภาพที่ 1.3 ความสัมพันธ์สองทิศทาง
- เปิดคลิปวิดีโอ “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน) แล้วให้ผู้เรียนระบุว่าคลิปสะท้อนแนวคิดใด
- มอบใบงานที่ 1.2 จับคู่คำศัพท์กับความหมาย/ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ แล้วเฉลยร่วมกัน

บทบาทผู้เรียน

- ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ 1 จดบันทึกประเด็นสำคัญ
- ชมคลิปและอภิปรายว่าเกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นข้อใด
- ทำใบงานที่ 1.2 รายบุคคล และตรวจคำตอบร่วมกับครู

ขั้นที่ 3 ขั้นพยายาม (Application) 100 นาที ลงมือปฏิบัติกับข้อมูลท้องถิ่นจริงและกรณีศึกษาเชิงราย

บทบาทครู

- มอบใบงานที่ 1.1 ให้ผู้เรียนสำรวจองค์ประกอบของท้องถิ่น (บ้าน/ชุมชน/ตำบล) ของตนเอง รายบุคคล จากประสบการณ์ตรง และสอบถามผู้ปกครองทางโทรศัพท์หรือข้อความได้ (15 นาที)
- มอบหมายให้แต่ละกลุ่มเลือกท้องถิ่นของสมาชิก 1 แห่ง แล้วสร้างแผนผังความคิด “ท้องถิ่นของฉัน” ตามใบงานที่ 1.3 บนกระดาษฟลิปชาร์ต โดยกำหนดให้ลากเส้นเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบพร้อมเขียนคำอธิบาย และระบุศักยภาพเด่นของท้องถิ่น (40 นาที)
- ให้กลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาชุมชนทอผ้าพื้นเมืองชายแดนเชียงรายตามใบงานที่ 1.4 (25 นาที)
- เดินให้คำแนะนำ ตั้งคำถามเชิงลึก เช่น “ภูมิประเทศส่งผลต่ออาชีพในท้องถิ่นนี้อย่างไร” และสังเกตพฤติกรรมด้วยแบบสังเกต
- จัดกิจกรรมเดินชมผลงาน (Gallery Walk) ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ 2-3 นาที (20 นาที)

บทบาทผู้เรียน

- บันทึกข้อมูลท้องถิ่นของตนเองในใบงานที่ 1.1 ครบ 5 ด้าน ด้านละ 2-3 ประเด็น
- นำข้อมูลของสมาชิกมาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง แล้วร่วมกันสร้างแผนผังความคิด
- วิเคราะห์ใบงานที่ 1.4 ระบุองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เลือกแนวคิดการพัฒนาพร้อมเหตุผล และเสนอวิธีนำทักษะสาขาวิชาชีพของตนไปสนับสนุน
- นำเสนอผลงาน รับฟังและให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มอื่นด้วยถ้อยคำสุภาพ

ขั้นที่ 4 ขั้นสำเร็จผล (Progress) 20 นาที

บทบาทครู

- สรุปความคิดรวบยอดร่วมกับผู้เรียน โดยเชื่อมผลงานของกลุ่มกลับไปสู่องค์ประกอบ 5 ด้านและแนวคิด 4 ประการ
- ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 1 (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ชี้แจงงานมอบหมาย และแจ้งผลการประเมินชิ้นงานตามรูปrikในคาบถัดไป

บทบาทผู้เรียน

- ร่วมสรุปสาระสำคัญของหน่วย
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- เขียนสะท้อนคิดสั้น ๆ 2-3 บรรทัด ว่า “สิ่งที่ฉันทำได้เพื่อท้องถิ่นของฉันในฐานะนักศึกษาสาขา ...” แล้วส่งพร้อมใบงาน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น บทที่ 1
- สื่อนำเสนอ (PowerPoint) หน่วยที่ 1 [ต้องเดิม: ชื่อไฟล์/ผู้จัดทำ]

- คลิปปวีดิทัศน์ “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน” และสื่อ “หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ใบงานที่ 1.1–1.4
- กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเมจิก สติกเกอร์สี
- สมาร์ทโฟนสำหรับสแกน QR Code และทำแบบทดสอบหลังเรียน

แหล่งการเรียนรู้

- ชุมชนภูมิลำเนาของผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของผู้เรียน [ต้องเติม: ชื่อหน่วยงานหากกำหนด]
- กรณีศึกษาอำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่สาย และชุมชนทอผ้าพื้นเมืองชายแดนเชียงราย (จากเอกสารประกอบการสอน)

8. หลักฐานการเรียนรู้

หลักฐานความรู้

- ใบงานที่ 1.2 จับคู่คำศัพท์กับความหมาย/ตัวอย่าง
- ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 1
- คำตอบข้อ 1–2 ในใบงานที่ 1.4 (การระบุองค์ประกอบและการเลือกแนวคิดพร้อมเหตุผล)

หลักฐานการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน

- ใบงานที่ 1.1 สำรวจองค์ประกอบของท้องถิ่นของตน
- ชิ้นงานหลัก: แผนผังความคิด “ท้องถิ่นของตน” (ใบงานที่ 1.3) และการนำเสนอ
- ผลงานวิเคราะห์กรณีศึกษาใบงานที่ 1.4
- บันทึกการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้นำชุมชน (งานมอบหมาย)
- บันทึกสะท้อนคิดท้ายคาบ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
K1 อธิบายความหมายและความสำคัญของท้องถิ่น	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 1	ร้อยละ 60 ขึ้นไป (จำนวนข้อ [ต้องเติม])
K2 จับคู่หลักการ/แนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 1.2 พร้อมเฉลย	ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ
K3 อธิบายความสัมพันธ์สองทิศทาง	ทดสอบ / ตรวจคำตอบสะท้อนคิด	แบบทดสอบหลังเรียน / แบบบันทึกสะท้อนคิด	ตอบถูกและยกตัวอย่างได้อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง

S1 จำแนกองค์ประกอบ ของท้องถิ่นตนเอง	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 1.1	ครบ 5 ด้าน ด้านละอย่างน้อย 2 ประเด็น
S2 สร้างแผนผังความคิด “ท้องถิ่นของฉัน”	ประเมินชิ้นงาน	แบบประเมินชิ้นงานแบบ รูบริก (ข้อ 10)	ได้ 10 คะแนนขึ้นไปจาก 16 คะแนน และไม่มี เกณฑ์ใดอยู่ระดับ 1
S3 วิเคราะห์กรณีศึกษา และเสนอแนวทาง	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 1.4 พร้อมแนว ตอบ	ตอบครบ 3 ข้อ ระบุ องค์ประกอบได้อย่างน้อย 2 ด้าน และเลือกแนวคิด พร้อมเหตุผลที่สอดคล้อง
A1 ใฝ่รู้	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป
A2 รับผิดชอบต่อส่วนรวม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจ การส่งงาน	แบบสังเกตการทำงาน กลุ่ม / แบบบันทึกการส่ง งาน	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และส่ง งานครบตามเวลา
A3 เคารพความ หลากหลายทางวัฒนธรรม	สังเกตพฤติกรรมระหว่าง อภิปรายและนำเสนอ	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป

10. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก: แผนผังความคิด “ท้องถิ่นของฉัน”

ประเด็นการ ประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. ความครบถ้วน ขององค์ประกอบ	ครบ 5 ด้าน แต่ละ ด้านมีตัวอย่างอย่างน้อย 2 ตัวอย่าง	ครบ 5 ด้าน แต่ละ ด้านมีตัวอย่าง 1 ตัวอย่าง	มี 3-4 ด้าน	มีไม่เกิน 2 ด้าน
2. ความถูกต้องของ ตัวอย่างจากท้องถิ่น จริง	ตัวอย่างถูกต้อง ทั้งหมด เป็นข้อมูล จริงของท้องถิ่น ระบุ ชื่อสถานที่ ผลผลิต หรือกลุ่มคนได้ ชัดเจน	ถูกต้องเกือบทั้งหมด คลาดเคลื่อน 1 จุด เป็นข้อมูลจริงของ ท้องถิ่น	คลาดเคลื่อน 2-3 จุด หรือเป็นตัวอย่าง ทั่วไปที่ไม่เฉพาะ ท้องถิ่น	คลาดเคลื่อน มากกว่า 3 จุด หรือไม่สอดคล้องกับ องค์ประกอบ
3. การเชื่อมโยง องค์ประกอบและ การระบุศักยภาพ	แสดงความเชื่อมโยง อย่างน้อย 3 คู่พร้อม คำอธิบาย และระบุ	แสดงความเชื่อมโยง 2 คู่พร้อมคำอธิบาย และระบุศักยภาพ เด่น 1 ประการ	แสดงความเชื่อมโยง 1 คู่ หรือระบุ ศักยภาพโดยไม่	ไม่แสดงความ เชื่อมโยงและไม่ระบุ ศักยภาพ

	ศักยภาพเด่นอย่างน้อย 2 ประการ		เชื่อมโยงกับองค์ประกอบ	
4. ความเป็นระเบียบและความคิดสร้างสรรค์	เป็นระเบียบ อ่านง่าย ใช้สี ภาพ หรือ สัญลักษณ์สื่อความหมาย และมีเอกลักษณ์ของกลุ่ม	เป็นระเบียบ อ่านง่าย ใช้สีหรือสัญลักษณ์ช่วยจัดหมวดหมู่	อ่านได้แต่ไม่เป็นระเบียบบางส่วน การจัดหมวดหมู่ไม่ชัดเจน	ไม่เป็นระเบียบ อ่านยาก

คะแนนเต็ม 16 คะแนน: 14–16 ดีมาก / 12–13 ดี / 10–11 พอใช้ / ต่ำกว่า 10 ปรับปรุง (ผ่านเกณฑ์ที่ 10 คะแนนขึ้นไป และไม่มีประเด็นใดอยู่ระดับ 1)

11. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ แต่ละกลุ่มเลือกศึกษาท้องถิ่นเพียง 1 แห่งให้เหมาะกับเวลาและข้อมูลที่มี และเสนอแนวทางในใบงานที่ 1.4 ที่อยู่ในขีดความสามารถของนักศึกษาสาขาวิชาชีพของตนเองจริง

ความมีเหตุผล ผู้เรียนต้องอ้างอิงข้อมูลจากใบงานที่ 1.1 และกรณีศึกษาทุกครั้งที่จะเชื่อมโยงองค์ประกอบในแผนผังความคิด และต้องให้เหตุผลว่าทำไมจึงเลือกแนวคิดการพัฒนานั้นในใบงานที่ 1.4

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ในการวิเคราะห์กรณีศึกษาทอผ้า ผู้เรียนพิจารณาความเสี่ยงของแนวทางที่เสนอ เช่น การผลิตเพื่อขายนักท่องเที่ยวมากเกินไปจนอัตลักษณ์ลวดลายเปลี่ยนไป หรือการพึ่งพาตลาดนักท่องเที่ยวเพียงช่องทางเดียว

เงื่อนไขความรู้ ใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบ 5 ด้าน และแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น 4 ประการ เป็นกรอบในการวิเคราะห์ทุกชิ้นงาน

เงื่อนไขคุณธรรม ชื่อสัตย์ในการบันทึกข้อมูลท้องถิ่นตามความจริง ขออนุญาตก่อนสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้นำชุมชน เคารพความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และรับผิดชอบต่องานกลุ่ม

12. งานที่มอบหมาย / กิจกรรมเสนอแนะ

งานที่มอบหมาย

- สัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้นำชุมชนสั้น ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นตนเองในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา บันทึกผลอย่างน้อย 1 หน้า โดยระบุว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบใด แล้วนำมาแลกเปลี่ยนในชั้นเรียนสัปดาห์ถัดไป (งานนี้ใช้ต่อยอดสู่หน่วยที่ 2 การสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น)
- ปรับปรุงแผนผังความคิดตามข้อเสนอแนะจากกิจกรรมเดินชมผลงาน (กรณีได้ต่ำกว่าเกณฑ์)

กิจกรรมเสนอแนะ

- ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอตัวอย่างภูมิปัญญาหรือทรัพยากรเด่นในท้องถิ่นของตน 1 ตัวอย่าง พร้อมเหตุผลว่าเหตุใดจึงควรค่าแก่การอนุรักษ์และพัฒนาต่อยอด
- ชมสื่อวีดิทัศน์ชุมชนต้นแบบด้านการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มเติม แล้วสรุปประเด็นด้วยแผนผังความคิด

13. บันทึกหลังการสอน

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(นายปรีชญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตารางสรุปความสอดคล้อง (Constructive Alignment)

สมรรถนะประจำหน่วย	จุดประสงค์	กิจกรรม (MIAP)	หลักฐาน	การประเมิน
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายองค์ประกอบ และความสำคัญของท้องถิ่น	K1, S1, S2	ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 1.1–1.2 / ชั้น A: ใบงานที่ 1.1 และสร้างแผนผังความคิด (ใบงานที่ 1.3)	แบบทดสอบหลังเรียน, ใบงานที่ 1.1, แผนผังความคิด	ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60; ใบงาน 1.1 ครบ 5 ด้าน; รุปรีก $\geq$ 10/16
2. วิเคราะห์หลักการและแนวคิดของการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีเหตุผล	K2, K3, S3	ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 1.3–1.4, คลิป, ใบงานที่ 1.2 / ชั้น A: วิเคราะห์กรณีศึกษา ทอผ้า (ใบงานที่ 1.4)	ใบงานที่ 1.2, ใบงานที่ 1.4, แบบทดสอบหลังเรียน	ใบงาน 1.2 $\geq$ 5/6; ใบงาน 1.4 ตามแนวตอบ; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60
3. ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างเหมาะสม	A1, A2, A3 (และ S3 ข้อ 3)	ชั้น M: ทำงานกลุ่ม / ชั้น A: ทำงานกลุ่มและเดินชมผลงาน / ชั้น P: สะท้อนคิด บทบาทตนเอง /	แบบสังเกตพฤติกรรม, บันทึกสะท้อนคิด, บันทึกการสัมภาษณ์	สังเกตพฤติกรรมระดับ “ดี” ขึ้นไป; ส่งงานครบตามเวลา

		งานมอบหมาย สัมภาษณ์ชุมชน		
--	--	-----------------------------	--	--

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 2
	รหัสวิชา ..30000-1502.. ชื่อวิชา ..การพัฒนาท้องถิ่น	สอนครั้งที่ 2-3
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น	ทฤษฎี 2
ชื่อเรื่อง/งาน	2.1 ความหมายและความสำคัญของเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น 2.2 ประเภทของเครื่องมือศึกษาท้องถิ่นเชิงข้อมูลบุคคล 2.3 เครื่องมือเชิงพื้นที่ 2.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น 2.5 เทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนามและจริยธรรมในการทำงานวิจัยชุมชน	ชม. ปฏิบัติ 4 ชม.

1. สาระสำคัญ

การศึกษาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบต้องอาศัยเครื่องมือศึกษาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูลและบริบทของพื้นที่ เครื่องมือที่ดีต้องมีความตรง ความเที่ยง และความเป็นปรนัย เครื่องมือศึกษาท้องถิ่นแบ่งเป็นเครื่องมือเชิงข้อมูลบุคคล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบบันทึกภาคสนาม และเครื่องมือเชิงพื้นที่ ได้แก่ ผังเครือญาติ ผังทรัพยากร ปฏิทินชุมชน และแผนที่เดินดิน การสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพต้องดำเนินการตามขั้นตอน 7 ขั้น ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นศึกษา ทบทวนแนวคิดและเอกสาร ยกร่างเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยค่า IOC ทดลองใช้ ปรับปรุงแก้ไข จนถึงการนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง ควบคู่กับเทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนามและจริยธรรมการวิจัยชุมชน โดยเฉพาะการขอความยินยอม การเคารพวัฒนธรรมและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ การรักษาความลับ การให้เกียรติเจ้าของภูมิปัญญา และการคืนข้อมูลสู่ชุมชน ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจจากชุมชน

2. สมรรถนะประจำหน่วย

- 2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมาย ประเภท และหลักการของเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น
- 2.2 สร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับประเด็นและบริบทของพื้นที่
- 2.3 ปฏิบัติการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยเทคนิคและจริยธรรมที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกับชุมชน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้ (K)

K1 อธิบายความหมาย ความสำคัญ และคุณสมบัติของเครื่องมือที่ดี 3 ประการ (ความตรง ความเที่ยง ความเป็นปรนัย) ได้ถูกต้อง

K2 จับคู่เครื่องมือศึกษาท้องถิ่นเชิงข้อมูลบุคคลและเชิงพื้นที่กับลักษณะการใช้งานได้ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 เรียงลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น 7 ขั้น และอธิบายเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพด้วยค่า IOC ได้ถูกต้อง

3.2 ด้านทักษะ (S)

S1 ออกแบบแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาท้องถิ่นอย่างน้อย 5 คำถาม พร้อมระบุวัตถุประสงค์ของแต่ละคำถาม ได้ในระดับผ่านเกณฑ์รูปрик

S2 จัดทำผังทรัพยากรหรือแผนที่เดินดินของชุมชนตนเอง โดยระบุจุดสำคัญอย่างน้อย 5 จุด พร้อมสัญลักษณ์และคำอธิบายประกอบ

S3 ทดลองใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลจริงอย่างน้อย 1 คน ด้วยเทคนิคการสร้างสัมพันธภาพและการขอความยินยอม และปรับปรุงเครื่องมือจากผลการตรวจสอบและการทดลองใช้ได้

S4 วิเคราะห์กรณีศึกษาจริยธรรมการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยระบุประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมอย่างน้อย 2 ประเด็น และเสนอแนวทางแก้ไขได้

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์/เจตคติ (A)

A1 แสดงความเคารพต่อผู้ให้ข้อมูลและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความยินยอมก่อนสัมภาษณ์ ถ่ายภาพ หรือบันทึกเสียงทุกครั้ง

A2 แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มและส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด

A3 แสดงความซื่อสัตย์ในการบันทึกข้อมูลตามความเป็นจริง ไม่ตกแต่งหรือแต่งเติมข้อมูล

4. สมรรถนะที่พึงประสงค์ (ทักษะศตวรรษที่ 21)

4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและวิเคราะห์ประเด็นจริยธรรม

4.2 การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration & Teamwork) ในการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือร่วมกัน

4.3 การสื่อสาร (Communication) ในการสัมภาษณ์ การสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูล และการนำเสนอผลงาน

4.4 ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding) ในการเก็บข้อมูลในชุมชนพหุวัฒนธรรมชายแดนเชียงราย

4.5 ทักษะด้านดิจิทัล (Digital Literacy) ในการบันทึกภาพ เสียง และพิกัดพื้นที่ด้วยสมาร์ตโฟนอย่างถูกต้องตามจริยธรรม

5. เนื้อหาสาระ

5.1 ความหมายและความสำคัญของเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น

- ความหมายของเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น
- ความสำคัญของเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น 4 ประการ
- คุณสมบัติของเครื่องมือที่ดี (ความตรง ความเที่ยง ความเป็นปรนัย)

5.2 ประเภทของเครื่องมือศึกษาท้องถิ่นเชิงข้อมูลบุคคล

- แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบบันทึกภาคสนาม

5.3 เครื่องมือเชิงพื้นที่

- ผังเครือญาติ ผังทรัพยากร ปฏิทินชุมชน และแผนที่เดินดิน
- กรณศึกษา การใช้เครื่องมือเชิงพื้นที่ในชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง อำเภอแม่ฟ้าหลวง

5.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น

- ขั้นตอน 7 ขั้น ตั้งแต่กำหนดวัตถุประสงค์จนถึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง
- การตรวจสอบคุณภาพด้วยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการทดลองใช้ (Pilot Test)

5.5 เทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนามและจริยธรรมในการทำงานวิจัยชุมชน

- เทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนาม 5 ประการ
- หลักจริยธรรมการวิจัยชุมชน 5 ประการ

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (MIAP) รวม 360 นาที (2 ครั้ง)

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 20 นาที (ครั้งที่ 2)

บทบาทครู

- ให้ผู้เรียน 3-4 คน เล่าผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้นำชุมชนจากงานมอบหมายหน่วยที่ 1
- ตั้งคำถามกระตุ้นว่า “ข้อมูลที่แต่ละคนได้มา นำมาเปรียบเทียบกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใด” และ “ถ้าต้องการข้อมูลที่เชื่อถือได้ ควรเตรียมอะไรก่อนลงพื้นที่”
- ฉายตัวอย่างคำถามสัมภาษณ์ที่ขึ้นคำตอบหรือใช้ภาษากำกวม เทียบกับคำถามที่ดี แล้วให้ผู้เรียนระบุความแตกต่าง

บทบาทผู้เรียน

- เล่าและรับฟังผลการสัมภาษณ์จากงานมอบหมายหน่วยที่ 1
- อภิปรายปัญหาที่พบจากการถามโดยไม่มีเครื่องมือ
- ระบุจุดบกพร่องของตัวอย่างคำถามที่ไม่ดี

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 60 นาที (ครั้งที่ 2)

บทบาทครู

- บรรยายประกอบสื่อนำเสนอ ตามหัวข้อ 2.1-2.3 โดยใช้ตารางประเภทเครื่องมือเชิงข้อมูลบุคคลและเครื่องมือเชิงพื้นที่ และกรณศึกษาอำเภอแม่ฟ้าหลวง
- อธิบายขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 7 ขั้นตามภาพที่ 2.3 และสาธิตการหาค่า IOC จากตัวอย่างคำถาม 3 ข้อ
- อธิบายเทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนามและหลักจริยธรรมการวิจัยชุมชนตามหัวข้อ 2.5
- เปิดคลิปวีดิทัศน์ “แผนที่เดินดิน” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- มอบใบงานที่ 2.2 จับคู่เครื่องมือศึกษาท้องถิ่นกับลักษณะการใช้งาน แล้วเฉลยร่วมกัน

บทบาทผู้เรียน

- ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ 2 จัดบันทึกประเด็นสำคัญ
- ร่วมคำนวณค่า IOC จากตัวอย่างที่ครูสาธิต
- ชมคลิปและสรุปวิธีทำแผนที่เดินดิน
- ทำใบงานที่ 2.2 รายบุคคล และตรวจคำตอบร่วมกับครู

ขั้นที่ 3 ขั้นพยายาม (Application) 250 นาที (ครั้งที่ 2: 100 นาที / ครั้งที่ 3: 150 นาที) ลงมือสร้างเครื่องมือและทดลองใช้กับชุมชนจริง

บทบาทครู (ครั้งที่ 2)

- ให้แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นศึกษาในชุมชนของสมาชิก 1 ประเด็น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น มรดกทางวัฒนธรรม หรืออาชีพในท้องถิ่น แล้วกำหนดวัตถุประสงค์การศึกษา (ขั้นตอนที่ 1-2) (15 นาที)
- ให้กลุ่มยกร่างแบบสัมภาษณ์ตามใบงานที่ 2.1 อย่างน้อย 5 คำถาม พร้อมวัตถุประสงค์ของแต่ละคำถาม และข้อความขอความยินยอมก่อนสัมภาษณ์ (ขั้นตอนที่ 3) (40 นาที)
- จัดกิจกรรมตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือระหว่างกลุ่ม (Peer Review) โดยให้แต่ละกลุ่มเป็นผู้ตรวจ 3 คน ให้คะแนน +1 / 0 / -1 ต่อคำถามในแบบตรวจสอบ IOC อย่างง่าย และครูร่วมตรวจในฐานะผู้เชี่ยวชาญ (ขั้นตอนที่ 4) (30 นาที)
- ให้กลุ่มคำนวณค่า IOC และปรับแก้คำถามที่มีค่าต่ำกว่า 0.5 (15 นาที)
- มอบหมายใบงานที่ 2.3 ให้ผู้เรียนเดินสำรวจชุมชนของตนเองร่วมกับผู้ปกครองหรือคนในชุมชน แล้วจัดทำผังทรัพยากรหรือแผนที่เดินดิน นำมาในครั้งที่ 3

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 2)

- เลือกประเด็นศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ และยกร่างแบบสัมภาษณ์ในใบงานที่ 2.1
- ตรวจสอบเครื่องมือของกลุ่มอื่นด้วยแบบตรวจสอบ IOC อย่างง่าย พร้อมเขียนข้อเสนอแนะ
- คำนวณค่า IOC และปรับปรุงคำถามของกลุ่มตนเอง
- รับมอบหมายการเดินสำรวจชุมชนเพื่อทำใบงานที่ 2.3

บทบาทครู (ครั้งที่ 3)

- จัดกิจกรรมเดินชมผลงาน (Gallery Walk) ผังทรัพยากรหรือแผนที่เดินดินจากใบงานที่ 2.3 (30 นาที)
- ให้กลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาจริยธรรมการเก็บข้อมูลภาคสนามตามใบงานที่ 2.4 แล้วส่งกลุ่มนำเสนอ (25 นาที)
- ให้ผู้เรียนฝึกสัมภาษณ์จำลองเป็นคู่ โดยเริ่มจากการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความยินยอม แล้วทดลองใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลจริงอย่างน้อย 1 คน เช่น ผู้ให้ข้อมูลที่เชิญมา

ในชั้นเรียน [ต้องเติม: ชื่อและบทบาทผู้ให้ข้อมูล] หรือผู้ปกครองทางโทรศัพท์ (ขั้นตอนที่ 5) (45 นาที)

- ให้นักลุ่มปรับปรุงแบบสัมภาษณ์จากผลการทดลองใช้ และบันทึกสิ่งที่ปรับแก้ในแบบบันทึกการปรับปรุงเครื่องมือ (ขั้นตอนที่ 6) (30 นาที)
- รับแบบสัมภาษณ์ฉบับปรับปรุง และให้ข้อมูลย้อนกลับรายกลุ่ม (20 นาที)
- เดินให้คำแนะนำ และสังเกตพฤติกรรมด้วยแบบสังเกต

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 3)

- นำเสนอผังทรัพยากรหรือแผนที่เดินดิน และให้ข้อเสนอแนะแก่ผลงานของผู้อื่นด้วยถ้อยคำสุภาพ
- วิเคราะห์ใบงานที่ 2.4 ระบุประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับหลักจริยธรรม และเสนอแนวทางแก้ไข
- ฝึกสัมภาษณ์จำลองและทดลองใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลจริง โดยขอความยินยอมก่อนบันทึกภาพหรือเสียง
- ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ บันทึกเหตุผลของการปรับแก้ และส่งฉบับปรับปรุง

ขั้นที่ 4 ขั้นสำเร็จผล (Progress) 30 นาที (ครั้งที่ 3)

บทบาทครู

- สรุปความคิดรวบยอดร่วมกับผู้เรียน โดยเชื่อมกระบวนการที่กลุ่มทำจริงกลับไปสู่ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 7 ขั้น
- ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 2 (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ชี้แจงงานมอบหมาย โดยให้เก็บแบบสัมภาษณ์ฉบับปรับปรุงไว้ใช้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริงในหน่วยที่ 3 (ขั้นตอนที่ 7) และแจ้งผลการประเมินตามรูบริกในคาบถัดไป

บทบาทผู้เรียน

- ร่วมสรุปสาระสำคัญของหน่วย
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- เขียนสะท้อนคิดสั้น ๆ 2-3 บรรทัด ถึงปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่จะปรับปรุงในการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป แล้วส่งพร้อมใบงาน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น บทที่ 2
- สื่อนำเสนอ (PowerPoint) หน่วยที่ 2 [ต้องเติม: ชื่อไฟล์/ผู้จัดทำ]
- คลิปวีดิทัศน์ “แผนที่เดินดิน” และ “แผนที่เดินดิน 2” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ใบงานที่ 2.1-2.4
- แบบตรวจสอบ IOC อย่างง่าย และแบบบันทึกการปรับปรุงเครื่องมือ (ครูจัดทำ)

- กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเมจิก สติกเกอร์สี
- สมาร์ทโฟนสำหรับสแกน QR Code บันทึกภาพหรือเสียง (เมื่อได้รับอนุญาต) และทำแบบทดสอบหลังเรียน

แหล่งการเรียนรู้

- ชุมชนภูมิปัญญาของผู้เรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน
- ผู้ให้ข้อมูลสำหรับการทดลองใช้เครื่องมือ [ต้องเติม: ชื่อและบทบาท]
- กรณีศึกษาการใช้เครื่องมือเชิงพื้นที่ในชุมชนชาติพันธุ์ อำเภอแม่ฟ้าหลวง (จากเอกสารประกอบการสอน)

8. หลักฐานการเรียนรู้

หลักฐานความรู้

- ใบงานที่ 2.2 จับคู่เครื่องมือศึกษาท้องถิ่นกับลักษณะการใช้งาน
- ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 2
- ผลการคำนวณค่า IOC ในแบบตรวจสอบ IOC อย่างง่าย

หลักฐานการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน

- ชิ้นงานหลัก: แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาท้องถิ่น (ใบงานที่ 2.1) ฉบับร่างและฉบับปรับปรุง
- ผังทรัพยากรหรือแผนที่เดินดิน “ชุมชนของฉัน” (ใบงานที่ 2.3)
- ผลงานวิเคราะห์กรณีศึกษาจริยธรรมใบงานที่ 2.4
- แบบบันทึกการปรับปรุงเครื่องมือจากการทดลองใช้
- บันทึกสะท้อนคิดท้ายคาบ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
K1 อธิบายความหมาย ความสำคัญ และ คุณสมบัติของเครื่องมือที่ดี	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 2	ร้อยละ 60 ขึ้นไป (จำนวนข้อ [ต้องเติม])
K2 จับคู่เครื่องมือกับ ลักษณะการใช้งาน	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 2.2 พร้อมเฉลย	ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ
K3 เรียงลำดับขั้นตอน 7 ขั้น และอธิบายเกณฑ์ IOC	ทดสอบ / ตรวจผลการคำนวณ IOC	แบบทดสอบหลังเรียน / แบบตรวจสอบ IOC อย่างง่าย	ตอบถูกร้อยละ 60 ขึ้นไป และคำนวณ IOC ได้ถูกต้อง

S1 ออกแบบแบบ สัมภาษณ์เพื่อศึกษา ท้องถิ่น	ประเมินชิ้นงาน	แบบประเมินชิ้นงานแบบ รูบริก (ข้อ 10)	ได้ 10 คะแนนขึ้นไปจาก 16 คะแนน และไม่มี เกณฑ์ใดอยู่ระดับ 1
S2 จัดทำผังทรัพยากรหรือ แผนที่เดินดิน	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 2.3 ตามเกณฑ์ใน ใบงาน	ระบุจุดสำคัญอย่างน้อย 5 จุด มีสัญลักษณ์และ คำอธิบายครบ
S3 ทดลองใช้และปรับปรุง เครื่องมือ	สังเกตการปฏิบัติ / ตรวจ บันทึก	แบบสังเกตการสัมภาษณ์ / แบบบันทึกการปรับปรุง เครื่องมือ	ปฏิบัติครบขั้นแนะนำตัว ชี้แจง ขอความยินยอม และบันทึกการปรับแก้ อย่างน้อย 2 จุด
S4 วิเคราะห์กรณีศึกษา จริยธรรม	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 2.4 พร้อมแนว ตอบ	ระบุประเด็นได้อย่างน้อย 2 ประเด็น และเสนอแนว ทางแก้ไขที่สอดคล้องกับ หลักจริยธรรม
A1 เคารพผู้ให้ข้อมูลและ วัฒนธรรมท้องถิ่น	สังเกตพฤติกรรมระหว่าง สัมภาษณ์	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป
A2 รับผิดชอบต่อส่วนรวม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจ การส่งงาน	แบบสังเกตการทำงาน กลุ่ม / แบบบันทึกการส่ง งาน	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และส่ง งานครบตามเวลา
A3 ซื่อสัตย์ในการบันทึก ข้อมูล	ตรวจความสอดคล้องของ บันทึกกับผลการทดลองใช้	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป

แนวเฉลยใบงานที่ 2.2: 1-ฉ, 2-ข, 3-จ, 4-ง, 5-ก, 6-ค

10. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก: แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาท้องถิ่น

ประเด็นการ ประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. ความสอดคล้อง ของคำถามกับ วัตถุประสงค์	ทุกคำถามสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ ค่า IOC ทุกข้อตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป	คำถามไม่สอดคล้อง 1 ข้อ และปรับแก้ แล้ว	คำถามไม่สอดคล้อง 2 ข้อ หรือยังไม่ได้ ปรับแก้	คำถามส่วนใหญ่ไม่ สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์
2. ความครบถ้วน และลำดับของ คำถาม	มีคำถามอย่างน้อย 5 ข้อ ระบุ วัตถุประสงค์ครบ	มีคำถามอย่างน้อย 5 ข้อ ระบุ วัตถุประสงค์ครบ	มีคำถาม 3-4 ข้อ หรือระบุ วัตถุประสงค์ไม่ครบ	มีคำถามไม่เกิน 2 ข้อ หรือไม่ระบุ วัตถุประสงค์

	และเรียงจากคำถาม ทั่วไปสู่คำถามเชิงลึก อย่างเหมาะสม	แต่ลำดับยังไม่ เหมาะสมบางส่วน		
3. ภาษาและความ เหมาะสมเชิง จริยธรรม	เป็นคำถาม ปลายเปิด ไม่ชี้นำ ใช้ ภาษาสุภาพ ให้ เกียรติผู้ให้ข้อมูล และมีข้อความขอ ความยินยอม	ภาษาสุภาพ มี ข้อความขอความ ยินยอม แต่มีคำถาม ชี้นำ 1 ข้อ	มีคำถามชี้นำหรือ กำกวม 2-3 ข้อ หรือไม่มีข้อความขอ ความยินยอม	มีคำถามชี้นำหรือ ละเอียดอ่อนเกินไป เหมาะสมหลายข้อ และไม่มีข้อความขอ ความยินยอม
4. การปรับปรุงจาก การตรวจสอบและ ทดลองใช้	ปรับแก้ครบตามผล IOC และผลการ ทดลองใช้ พร้อม บันทึกเหตุผลชัดเจน	ปรับแก้ครบ แต่ บันทึกเหตุผลไม่ครบ บางจุด	ปรับแก้บางส่วน	ไม่ปรับแก้หรือไม่มี บันทึกการปรับปรุง

คะแนนเต็ม 16 คะแนน: 14-16 ดีมาก / 12-13 ดี / 10-11 พอใช้ / ต่ำกว่า 10 ปรับปรุง (ผ่านเกณฑ์ที่ 10 คะแนนขึ้นไป และไม่มีประเด็นใดอยู่ระดับ 1)

11. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นศึกษาเพียง 1 ประเด็น และออกแบบจำนวนคำถามให้เหมาะสมกับเวลาของผู้ให้ข้อมูลและเวลาที่มีในการลงพื้นที่จริง

ความมีเหตุผล ทุกคำถามต้องมีวัตถุประสงค์กำกับ และการปรับแก้เครื่องมือต้องอ้างอิงผลค่า IOC และผลการทดลองใช้ ไม่ใช่ความชอบของสมาชิกกลุ่ม

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้เครื่องมือก่อนลงพื้นที่จริง เพื่อลดความเสี่ยงที่จะได้ข้อมูลคลาดเคลื่อน เสียเวลาของชุมชน หรือถามคำถามที่ละเอียดอ่อนจนเสียความไว้วางใจ

เงื่อนไขความรู้ ใช้ความรู้เรื่องประเภทเครื่องมือ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 7 ขั้นตอน และค่า IOC เป็นกรอบในการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

เงื่อนไขคุณธรรม ขอความยินยอมก่อนเก็บข้อมูล เคารพวัฒนธรรมและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ รักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ให้เกียรติเจ้าของภูมิปัญญา และบันทึกข้อมูลตามความเป็นจริง

12. งานที่มอบหมาย / กิจกรรมเสนอแนะ

งานที่มอบหมาย

- เดินสำรวจชุมชนของตนเองร่วมกับผู้ปกครองหรือคนในชุมชน แล้วจัดทำผังทรัพยากรหรือแผนที่เดินดินตามใบงานที่ 2.3 นำมาในครั้งที่ 3
- เก็บแบบสัมภาษณ์ฉบับปรับปรุงไว้ใช้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริงในหน่วยที่ 3 สภาพภูมิสังคมของท้องถิ่น
- ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อมูลย้อนกลับจากครู (กรณีได้ต่ำกว่าเกณฑ์)

กิจกรรมเสนอแนะ

- ให้แต่ละกลุ่มแปลงแบบสัมภาษณ์บางส่วนเป็นแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อเปรียบเทียบข้อดีและข้อจำกัดของเครื่องมือแต่ละประเภท
- จัดทำปฏิทินชุมชนหรือผังเครือญาติของชุมชนตนเองเพิ่มเติม เพื่อฝึกใช้เครื่องมือเชิงพื้นที่ประเภทอื่น

13. บันทึกหลังการสอน

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(นายปริญญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตารางสรุปความสอดคล้อง (Constructive Alignment)

สมรรถนะประจำหน่วย	จุดประสงค์	กิจกรรม (MIAP)	หลักฐาน	การประเมิน
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายประเภท และหลักการของเครื่องมือศึกษาท้องถิ่น	K1, K2, K3	ชั้น M: เปรียบเทียบคำถามดีและไม่ดี / ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 2.1-2.4, สาธิต IOC, ใบงานที่ 2.2	ใบงานที่ 2.2, แบบทดสอบหลังเรียน, ผลการคำนวณ IOC	ใบงาน 2.2 $\geq 5/6$; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60; คำนวณ IOC ถูกต้อง
2. สร้างเครื่องมือศึกษาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับ	S1, S2	ชั้น A (ครั้งที่ 2): ยก ร่างแบบสัมภาษณ์ใบงานที่ 2.1, Peer Review IOC / งาน	แบบสัมภาษณ์ฉบับร่างและฉบับปรับปรุง, ใบงานที่ 2.3	รูบริก $\geq 10/16$; ใบงาน 2.3 ครบ 5 จุด

ประเด็นและบริบท ของพื้นที่		มอหมาย: แผนที่ เดินดินใบงานที่ 2.3		
3. ปฏิบัติการเก็บ ข้อมูลภาคสนามด้วย เทคนิคและ จริยธรรมที่ เหมาะสม	S3, S4, A1, A2, A3	ชั้น A (ครั้งที่ 3): ใบ งานที่ 2.4, สัมภาษณ์จำลอง, ทดลองใช้กับผู้ให้ ข้อมูลจริง, ปรับปรุง เครื่องมือ / ชั้น P: สะท้อนคิด	ใบงานที่ 2.4, แบบ บันทึกการปรับปรุง เครื่องมือ, แบบ สังเกตพฤติกรรม, บันทึกสะท้อนคิด	ใบงาน 2.4 ตามแนว ตอบ; ปฏิบัติครบ ขั้นตอนขอความ ยินยอม; สังเกต พฤติกรรมระดับ “ดี” ขึ้นไป

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 3
	รหัสวิชา _30000-1502_ ชื่อวิชา _การพัฒนาท้องถิ่น	สอนครั้งที่ _4-5
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สภาพภูมิสังคมของท้องถิ่น	ทฤษฎี 2... ชม. ปฏิบัติ 4... ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน	3.1 ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น 3.2 โครงสร้างประชากรและรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน 3.3 ลักษณะทางสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น 3.4 ระบบเศรษฐกิจและการดำรงชีพของท้องถิ่น	

1. สารสำคัญ

สภาพภูมิสังคมเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการทำความเข้าใจศักยภาพและข้อจำกัดของท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานกำหนดวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพ โครงสร้างประชากรและรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน ซึ่งแสดงได้ด้วยพีระมิดประชากรและจำแนกการตั้งถิ่นฐานได้เป็นแบบกระจาย แบบเกาะกลุ่ม และแบบเป็นแนวยาว ลักษณะทางสังคมและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ซึ่งสัมพันธ์กับระดับความสูงของพื้นที่ตั้งแต่พื้นที่สูง พื้นที่เนิน จนถึงพื้นที่ราบ และระบบเศรษฐกิจและการดำรงชีพ เช่น เกษตรกรรมพื้นที่สูง เกษตรกรรมพื้นที่ราบ การค้าขายแดน และการท่องเที่ยวชุมชน การสำรวจและบันทึกสภาพภูมิสังคมอย่างเป็นระบบด้วยเครื่องมือศึกษาท้องถิ่นที่สร้างขึ้นในหน่วยที่ 2 จะทำให้ได้ฐานข้อมูลที่รอบด้านสำหรับการศึกษามรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา อาชีพ และการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

2. สมรรถนะประจำหน่วย

- 2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิสังคมของท้องถิ่น
- 2.2 วิเคราะห์สภาพภูมิสังคมของท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ
- 2.3 สำรวจและจัดทำรายงานสภาพภูมิสังคมของท้องถิ่นของตนเองได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้ (K)

K1 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ กับวิถีชีวิต และการประกอบอาชีพของท้องถิ่นได้อย่างน้อย 2 ตัวอย่าง

K2 จับคู่รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน ระบบเศรษฐกิจ และพีระมิดประชากรกับลักษณะพื้นที่ได้ถูกต้อง อย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสูงของพื้นที่ (พื้นที่สูง พื้นที่เนิน พื้นที่ราบ) กับลักษณะทางสังคมและระบบเศรษฐกิจได้ถูกต้อง

3.2 ด้านทักษะ (S)

S1 สำรวจและบันทึกข้อมูลภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น พร้อมระบุผลกระทบต่อวิถีชีวิตหรืออาชีพได้ครบ 4 หัวข้อ

S2 วาดภาพตัดขวางสภาพภูมิสังคมของท้องถิ่นตนเอง โดยระบุกลุ่มคน อาชีพ หรือลักษณะเด่นได้อย่างน้อย 3 ช่วงความสูง

S3 วิเคราะห์กรณีศึกษาสภาพภูมิสังคม โดยระบุด้านที่ต้องพิจารณาและเสนอแนวทางจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่พร้อมเหตุผลได้

S4 จัดทำและนำเสนอรายงานสภาพภูมิสังคมของชุมชนเป้าหมายครบ 4 ด้าน พร้อมพินิจประชากรอย่างง่าย จากข้อมูลที่เก็บภาคสนามจริง ได้ในระดับผ่านเกณฑ์รูบริก

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์/เจตคติ (A)

A1 แสดงความเคารพต่อความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม โดยใช้ถ้อยคำที่ทำให้เกียรติและไม่เหมารวมเมื่อบรรยายหรือนำเสนอข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์

A2 แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยปฏิบัติหน้าที่ในการลงพื้นที่และงานกลุ่ม และส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด

A3 แสดงความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการเก็บข้อมูล โดยขอความยินยอมก่อนเก็บข้อมูล และระบุแหล่งที่มาของข้อมูลทุกรายการในรายงาน

4. สมรรถนะที่พึงประสงค์ (ทักษะศตวรรษที่ 21)

4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในการวิเคราะห์ศักยภาพและข้อจำกัดของท้องถิ่นจากข้อมูลภาคสนาม

4.2 การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration & Teamwork) ในการวางแผนและลงพื้นที่สำรวจชุมชน

4.3 การสื่อสาร (Communication) ในการสัมภาษณ์คนในชุมชนและนำเสนอรายงาน

4.4 ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding) ในการเรียนรู้ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ตามระดับความสูงของพื้นที่

4.5 ทักษะด้านการคำนวณและการรู้เท่าทันข้อมูล (Computing & Data Literacy) ในการจัดทำพินิจประชากรและแปลความหมายข้อมูลประชากร

5. เนื้อหาสาระ

5.1 ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น

- ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศของแต่ละภูมิภาค และผลต่อการประกอบอาชีพ
- ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของท้องถิ่น (ป่าต้นน้ำ แหล่งน้ำ ดิน แร่ธาตุ)

5.2 โครงสร้างประชากรและรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน

- ความหมายของโครงสร้างประชากร และพินิจประชากร

- รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน 3 แบบ (กระจาย เกาะกลุ่ม เป็นแนวยาว)

5.3 ลักษณะทางสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

- ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสูง (Highland / Midland / Lowland) กับลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ
- การศึกษา ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในพื้นที่ภูเขา

5.4 ระบบเศรษฐกิจและการดำรงชีพของท้องถิ่น

- เศรษฐกิจแบบเกษตรกรรมพื้นที่สูง เกษตรกรรมพื้นที่ราบ ประมงและชายฝั่งทะเล การค้าชายแดน และการท่องเที่ยวชุมชน

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (MIAP) รวม 360 นาที (2 ครั้ง)

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 20 นาที (ครั้งที่ 4)

บทบาทครู

- ฉายภาพเปรียบเทียบชุมชนบนพื้นที่สูง พื้นที่เนิน และพื้นที่ราบในจังหวัดเชียงราย แล้วตั้งคำถามกระตุ้นว่า “ถ้าย้ายอาชีพของคนพื้นที่สูงไปทำบนพื้นที่ราบ จะทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด”
- ให้ผู้เรียนนำแผนที่เดินดินหรือผังทรัพยากรจากหน่วยที่ 2 มาชี้ว่าทรัพยากรใดในชุมชนที่กำหนดอาชีพของคนในพื้นที่
- เชื่อมโยงว่าหน่วยนี้จะใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างในหน่วยที่ 2 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง

บทบาทผู้เรียน

- สังเกตภาพและตอบคำถามจากประสบการณ์ในท้องถิ่นของตนเอง
- นำเสนอทรัพยากรสำคัญจากแผนที่เดินดินหรือผังทรัพยากรของตน

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 60 นาที (ครั้งที่ 4)

บทบาทครู

- บรรยายประกอบสื่อนำเสนอ ตามหัวข้อ 3.1–3.4 โดยใช้ภาพที่ 3.2 พีระมิดประชากร และภาพที่ 3.3 ภาพตัดขวางความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสูงกับลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ
- สาธิตการอ่านพีระมิดประชากร และการคำนวณสัดส่วนวัยเรียน วัยแรงงาน และวัยสูงอายุ
- เปิดคลิปวิดีโอ “สังคมชาติพันธุ์” “วิถีชีวิต” หรือ “ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน) แล้วให้ผู้เรียนระบุว่าสะท้อนสภาพภูมิสังคมด้านใด
- มอบใบงานที่ 3.2 จับคู่รูปแบบการตั้งถิ่นฐานและระบบเศรษฐกิจกับลักษณะพื้นที่ แล้วเฉลยร่วมกัน

บทบาทผู้เรียน

- ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ 3 จุดบันทึกประเด็นสำคัญ
- ฝึกอ่านพีระมิดประชากรตัวอย่างและแปลความหมาย

- ชมคลิปและอภิปรายความเชื่อมโยงกับเนื้อหา
- ทำใบงานที่ 3.2 รายบุคคล และตรวจคำตอบร่วมกับครู

ขั้นที่ 3 ขั้นพยายาม (Application) 250 นาที (ครั้งที่ 4: 100 นาที / ครั้งที่ 5: 150 นาที) ลงพื้นที่สำรวจสภาพภูมิสังคมของชุมชนจริง

บทบาทครู (ครั้งที่ 4)

- ให้นักลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาสภาพภูมิสังคมตามใบงานที่ 3.4 แล้วส่งกลุ่มนำเสนอ (25 นาที)
- ให้ผู้เรียนวาดภาพตัดขวางสภาพภูมิสังคมของท้องถิ่นตนเองหรือเส้นทางที่คุ้นเคยตามใบงานที่ 3.3 (35 นาที)
- ให้แต่ละกลุ่มเลือกชุมชนเป้าหมาย 1 แห่ง [ต้องเดิม: ชื่อชุมชนหากครูกำหนด] แล้ววางแผนลงพื้นที่ ได้แก่ แบ่งหน้าที่ ปรับแบบสัมภาษณ์จากหน่วยที่ 2 ให้ครอบคลุม 4 ด้าน เตรียมใบงานที่ 3.1 เป็นแบบบันทึกภาคสนาม และระบุแหล่งข้อมูลประชากร เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือผู้นำชุมชน (40 นาที)
- ตรวจแผนลงพื้นที่ของแต่ละกลุ่ม ย้ำหลักจริยธรรมการเก็บข้อมูล และความปลอดภัยในการเดินทาง

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 4)

- วิเคราะห์ใบงานที่ 3.4 ระบุด้านของสภาพภูมิสังคมที่ต้องพิจารณา และเสนอแนวทางจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่พร้อมเหตุผล
- วาดภาพตัดขวางในใบงานที่ 3.3 อย่างน้อย 3 ช่วงความสูง
- วางแผนลงพื้นที่ แบ่งหน้าที่ และปรับเครื่องมือเก็บข้อมูลของกลุ่ม

ระหว่างครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 (งานภาคสนาม)

- ผู้เรียนลงพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย สัมภาษณ์คนในชุมชนอย่างน้อย 2 คนด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว บันทึกข้อมูลภูมิประเทศและทรัพยากรในใบงานที่ 3.1 และรวบรวมข้อมูลประชากรจากหน่วยงานในพื้นที่ โดยขอความยินยอมก่อนบันทึกภาพหรือเสียงทุกครั้ง

บทบาทครู (ครั้งที่ 5)

- ให้นักลุ่มจัดทำพีระมิดประชากรอย่างง่ายของชุมชนเป้าหมายจากข้อมูลที่รวบรวมได้ (30 นาที)
- ให้นักลุ่มเรียบเรียงรายงานสภาพภูมิสังคมครบ 4 ด้าน พร้อมภาพตัดขวางหรือแผนที่ พีระมิดประชากร ศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชน และแหล่งที่มาของข้อมูล (60 นาที)
- จัดให้แต่ละกลุ่มนำเสนอรายงานกลุ่มละ 5-7 นาที (45 นาที)
- ให้ข้อมูลย้อนกลับตามรูปрик และสังเกตพฤติกรรมด้วยแบบสังเกต (15 นาที)

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 5)

- นำข้อมูลภาคสนามมาจัดทำพีระมิดประชากรและเรียบเรียงรายงาน
- ตรวจสอบว่าข้อมูลทุกรายการมีแหล่งที่มา และข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์เขียนด้วยถ้อยคำที่ให้เกียรติ

- นำเสนอรายงาน และให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มอื่นด้วยถ้อยคำสุภาพ

ขั้นที่ 4 ขั้นสำเร็จผล (Progress) 30 นาที (ครั้งที่ 5)

บทบาทครู

- สรุปความคิดรวบยอดร่วมกับผู้เรียน โดยเชื่อมโยงข้อค้นพบของแต่ละกลุ่มกลับไปสู่สภาพภูมิสังคม 4 ด้าน และความสัมพันธ์กับระดับความสูงของพื้นที่
- ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 3 (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ชี้แจงงานมอบหมาย และแจ้งว่าข้อมูลจากรายงานนี้จะใช้ต่อในหน่วยที่ 4 มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

บทบาทผู้เรียน

- ร่วมสรุปสาระสำคัญของหน่วย
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- เขียนสะท้อนคิดสั้น ๆ 2-3 บรรทัด ถึงสิ่งที่ค้นพบใหม่เกี่ยวกับชุมชนจากการลงพื้นที่ และปัญหาที่พบในการเก็บข้อมูล แล้วส่งพร้อมใบงาน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น บทที่ 3
- สื่อนำเสนอ (PowerPoint) หน่วยที่ 3 [ต้องเดิม: ชื่อไฟล์/ผู้จัดทำ]
- คลิปวีดิทัศน์ “สังคมชาติพันธุ์” “วิถีชีวิต” และ “ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ใบงานที่ 3.1-3.4
- แบบสัมภาษณ์ฉบับปรับปรุงจากหน่วยที่ 2
- กระดาษกราฟหรือโปรแกรมตารางคำนวณสำหรับจัดทำพีระมิดประชากร
- กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเมจิก และสมาร์ทโฟนสำหรับบันทึกภาพ เสียง และพิกัด (เมื่อได้รับอนุญาต)

แหล่งการเรียนรู้

- ชุมชนเป้าหมายของแต่ละกลุ่ม และคนในชุมชนที่เป็นผู้ให้ข้อมูล
- แหล่งข้อมูลประชากรในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือผู้นำชุมชน [ต้องเดิม: ชื่อหน่วยงานหากกำหนด]
- กรณีศึกษาความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในพื้นที่ภูเขา (จากเอกสารประกอบการสอน)

8. หลักฐานการเรียนรู้

หลักฐานความรู้

- ใบงานที่ 3.2 จับคู่รูปแบบการตั้งถิ่นฐานและระบบเศรษฐกิจกับลักษณะพื้นที่

- ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 3
- คำตอบข้อ 1 ในใบงานที่ 3.4 (ด้านของสภาพภูมิสังคมที่ต้องพิจารณา)

หลักฐานการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน

- ชิ้นงานหลัก: รายงานสภาพภูมิสังคมของชุมชนเป้าหมาย พร้อมพินิจประชานิยม และการนำเสนอ
- ใบงานที่ 3.1 สำรวจภูมิประเทศและทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น (แบบบันทึกภาคสนาม)
- ภาพตัดขวางสภาพภูมิสังคมตามใบงานที่ 3.3
- ผลงานวิเคราะห์กรณีศึกษาใบงานที่ 3.4
- แบบสัมภาษณ์ที่มีคำตอบจากการลงพื้นที่ และบันทึกสะท้อนคิดท้ายคาบ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
K1 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภูมิประเทศ ทรัพยากร กับวิถีชีวิตและอาชีพ	ทดสอบ / ตรวจคำถามท้ายใบงาน	แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 3 / ใบงานที่ 3.1	ร้อยละ 60 ขึ้นไป (จำนวนข้อ [ต้องเต็ม]) และยกตัวอย่างได้อย่างน้อย 2 ตัวอย่าง
K2 จับคู่รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน ระบบเศรษฐกิจ และพินิจประชานิยม	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 3.2 พร้อมเฉลย	ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ
K3 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสูงกับสังคมและเศรษฐกิจ	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 3	ร้อยละ 60 ขึ้นไป
S1 สำรวจและบันทึกภูมิประเทศและทรัพยากรธรรมชาติ	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 3.1	ครบ 4 หัวข้อ พร้อมผลกระทบต่องานวิถีชีวิตหรืออาชีพ
S2 วาดภาพตัดขวางสภาพภูมิสังคม	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 3.3 ตามเกณฑ์ในใบงาน	อย่างน้อย 3 ช่วงความสูง ข้อมูลถูกต้อง
S3 วิเคราะห์กรณีศึกษาสภาพภูมิสังคม	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 3.4 พร้อมแนวตอบ	ตอบครบ 3 ข้อ ระบุด้านที่ต้องพิจารณาได้อย่างน้อย 2 ด้าน และให้เหตุผลสอดคล้อง

S4 จัดทำและนำเสนอ รายงานสภาพภูมิสังคม	ประเมินชิ้นงานและการ นำเสนอ	แบบประเมินชิ้นงานแบบ รูบริก (ข้อ 10)	ได้ 10 คะแนนขึ้นไปจาก 16 คะแนน และไม่มี เกณฑ์โดยอยู่ระดับ 1
A1 เคารพความ หลากหลายทางชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจ ถ้อยคำในรายงาน	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป
A2 รับผิดชอบต่อส่วนรวม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจ การส่งงาน	แบบสังเกตการทำงาน กลุ่ม / แบบบันทึกการส่ง งาน	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และส่ง งานครบตามเวลา
A3 ซื่อสัตย์และมี จริยธรรมในการเก็บข้อมูล	ตรวจแหล่งที่มาของข้อมูล ในรายงาน / สังเกต พฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และ ระบุแหล่งที่มาครบทุก รายการ

แนวเฉลยใบงานที่ 3.2: 1-ข, 2-ฉ, 3-ง, 4-จ, 5-ค, 6-ก

10. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก: รายงานสภาพภูมิสังคมของชุมชนเป้าหมาย

ประเด็นการ ประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. ความครบถ้วน ของข้อมูลสภาพภูมิ สังคม	ครบ 4 ด้าน แต่ละ ด้านมีรายละเอียด อย่างน้อย 3 ประเด็น และมี พื้ระมิตประชากร	ครบ 4 ด้าน แต่ละ ด้านมีรายละเอียด 1-2 ประเด็น และมี พื้ระมิตประชากร	มี 3 ด้าน หรือไม่มี พื้ระมิตประชากร	มีไม่เกิน 2 ด้าน
2. ความถูกต้องและ แหล่งที่มาของข้อมูล	ข้อมูลมาจากการลง พื้นที่จริงทั้งหมด ถูกต้อง และระบุ แหล่งที่มาครบทุก รายการ	ข้อมูลส่วนใหญ่มา จากการลงพื้นที่จริง ระบุแหล่งที่มาขาด 1-2 รายการ	ใช้ข้อมูลทั่วไปที่ไม่ เฉพาะชุมชนเป็น ส่วนมาก หรือระบุ แหล่งที่มาไม่ครบ หลายรายการ	ข้อมูลคลาดเคลื่อน หรือ ไม่ ระบุ แหล่งที่มา
3. การวิเคราะห์ ความเชื่อมโยง ศักยภาพ และ ข้อจำกัด	อธิบายความ เชื่อมโยงระหว่าง ด้านต่าง ๆ อย่าง น้อย 3 คู่ และระบุ ศักยภาพและ	อธิบายความ เชื่อมโยง 2 คู่ และ ระบุศักยภาพและ ข้อจำกัดอย่างละ 1 ประการ	อธิบายความ เชื่อมโยง 1 คู่ หรือ ระบุศักยภาพหรือ ข้อจำกัดเพียงอย่าง ใดอย่างหนึ่ง	ไม่มีการวิเคราะห์ เป็นเพียงการ รวบรวมข้อมูล

	ข้อจำกัดอย่างละ 2 ประการขึ้นไป			
4. การนำเสนอและ การใช้ภาพประกอบ	นำเสนอชัดเจน ตรง เวลา ใช้ ภาพตัดขวางหรือ แผนที่และพีระมิด ประชากรสื่อ ความหมายได้ดี และ ใช้ถ้อยคำที่ให้เกิด ิยรติ ทุกกลุ่ม	นำเสนอชัดเจน มี ภาพประกอบ แต่ เชื่อมโยงกับเนื้อหา ไม่ครบบางส่วน	นำเสนอไม่ต่อเนื่อง หรือภาพประกอบไม่ สอดคล้องกับเนื้อหา	นำเสนอไม่ชัดเจน ไม่มีภาพประกอบ

คะแนนเต็ม 16 คะแนน: 14–16 ดีมาก / 12–13 ดี / 10–11 พอใช้ / ต่ำกว่า 10 ปรับปรุง (ผ่านเกณฑ์ที่ 10 คะแนนขึ้นไป และไม่มีประเด็นใดๆ อยู่ระดับ 1)

11. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ แต่ละกลุ่มเลือกชุมชนเป้าหมายที่เดินทางได้สะดวกและปลอดภัย และกำหนดขอบเขต การเก็บข้อมูลให้เหมาะสมกับเวลาและค่าใช้จ่ายของสมาชิก

ความมีเหตุผล การสรุปศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนต้องอ้างอิงข้อมูลภาคสนามและข้อมูลประชากรที่ ระบุแหล่งที่มาได้ ไม่ใช่ความเชื่อหรือการคาดเดา

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี วางแผนลงพื้นที่ล่วงหน้า ประสานผู้นำชุมชน เตรียมแผนสำรองกรณีผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวก และคำนึงถึงความปลอดภัยในการเดินทาง

เงื่อนไขความรู้ ใช้ความรู้เรื่องสภาพภูมิสังคม 4 ด้าน พีระมิดประชากร รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน และเครื่องมือ ศึกษาท้องถิ่นจากหน่วยที่ 2 เป็นกรอบในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

เงื่อนไขคุณธรรม ขอความยินยอมก่อนเก็บข้อมูล บันทึกข้อมูลตามความเป็นจริง เคารพความหลากหลาย ทางชาติพันธุ์ ไม่นำเสนอข้อมูลในลักษณะเหมารวมหรือด้อยค่ากลุ่มใด และคืนข้อมูลสรุปให้ชุมชนเมื่อมีโอกาส

12. งานที่มอบหมาย / กิจกรรมเสนอแนะ

งานที่มอบหมาย

- ลงพื้นที่ชุมชนเป้าหมายระหว่างครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 เพื่อเก็บข้อมูลสภาพภูมิสังคมตามแผนของ กลุ่ม
- ปรับปรุงรายงานสภาพภูมิสังคมตามข้อเสนอแนะ (กรณีได้ต่ำกว่าเกณฑ์) และเก็บรายงานไว้ใช้ ต่อในหน่วยที่ 4 มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

กิจกรรมเสนอแนะ

- จัดทำแผนที่ท้องถิ่นแสดงลักษณะภูมิประเทศและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่สำรวจ
- นำรายงานสรุปไปมอบคืนแก่ผู้นำชุมชนหรือผู้ให้ข้อมูล เพื่อคืนข้อมูลสู่ชุมชนตามหลักจริยธรรม การวิจัยชุมชน

13. บันทึกหลังการสอน

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(นายปรีชญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตารางสรุปความสอดคล้อง (Constructive Alignment)

สมรรถนะประจำหน่วย	จุดประสงค์	กิจกรรม (MIAP)	หลักฐาน	การประเมิน
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิสังคมของท้องถิ่น	K1, K2, K3	ชั้น M: เปรียบเทียบภาพชุมชน 3 ระดับ ความสูง / ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 3.1–3.4, อ่านพีระมิดประชากร, คลิป, ใบงานที่ 3.2	ใบงานที่ 3.2, แบบทดสอบหลังเรียน	ใบงาน 3.2 $\geq$ 5/6; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60
2. วิเคราะห์สภาพภูมิสังคมของท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ	S2, S3	ชั้น A (ครั้งที่ 4): วิเคราะห์กรณีศึกษา ใบงานที่ 3.4, วาดภาพตัดขวางใบงานที่ 3.3	ใบงานที่ 3.3, ใบงานที่ 3.4	ใบงาน 3.3 $\geq$ 3 ช่วงความสูง; ใบงาน 3.4 ตามแนวตอบ
3. สำรวจและจัดทำรายงานสภาพภูมิ	S1, S4, A1, A2, A3	ชั้น A: วางแผนลงพื้นที่, เก็บข้อมูลภาคสนาม, จัดทำ	ใบงานที่ 3.1, รายงานสภาพภูมิสังคม, แบบสังเกต	ใบงาน 3.1 ครบ 4 หัวข้อ; RUBRIC $\geq$ 10/16; สังเกต

สังคมของท้องถิ่น ของตนเองได้		พิธีมิตประชากร, เรียบเรียงและ นำเสนอรายงาน / ชั้น P: สะท้อนคิด	พฤติกรรม, บันทึก สะท้อนคิด	พฤติกรรมระดับ “ดี” ขึ้นไป
---------------------------------	--	---	-------------------------------	------------------------------

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ ____4
	รหัสวิชา _30000-1502_ ชื่อวิชา _การพัฒนาท้องถิ่น	สอนครั้งที่ ____6
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น	ทฤษฎี ____1____ ชม. ปฏิบัติ ____2____ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน	4.1 ความหมายและประเภทของมรดกทางวัฒนธรรม 4.2 โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถาปัตยกรรมท้องถิ่น 4.3 ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ภาษา และศิลปะการแสดงพื้นบ้าน 4.4 แนวทางการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น	

1. สารสำคัญ

มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์และสั่งสมไว้ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ สะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น และสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ภาษา และศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ซึ่งทั้งสองประเภทสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีมรดกวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง การอนุรักษ์และสืบสานมรดกวัฒนธรรมควรดำเนินการเป็นวงจรต่อเนื่อง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจและบันทึก การวิเคราะห์คุณค่า การอนุรักษ์และฟื้นฟู การสืบสานและถ่ายทอด และการเผยแพร่และต่อยอด ผู้เรียนอาชีวศึกษาสามารถนำทักษะวิชาชีพของตน เช่น การถ่ายภาพ การตัดต่อวิดีโอ และการออกแบบกราฟิก มาช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. สมรรถนะประจำหน่วย

- 2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและประเภทของมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 2.2 วิเคราะห์คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชนได้
- 2.3 มีส่วนร่วมในการสำรวจ บันทึก และเสนอแนวทางอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้ (K)

K1 อธิบายความหมายของมรดกทางวัฒนธรรม และจำแนกมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ พร้อมยกตัวอย่างได้ถูกต้องอย่างน้อยประเภทละ 2 ตัวอย่าง

K2 จับคู่มรดกทางวัฒนธรรมกับภูมิภาคของประเทศไทยได้ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 เรียงลำดับและอธิบายวงจรการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม 5 ขั้นตอนได้ถูกต้อง

3.2 ด้านทักษะ (S)

S1 สำรวจและบันทึกมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างน้อยประเภทละ 2 รายการ พร้อมรายละเอียดและความสำคัญ

S2 วิเคราะห์คุณค่าและความเสี่ยงต่อการสูญหายของมรดกวัฒนธรรม และวางแผนการอนุรักษ์ตามวงจร 5 ขั้นตอนภายใต้งบประมาณจำกัดได้

S3 ออกแบบแผนพับหรือสื่อประชาสัมพันธ์มรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง 1 ชิ้น โดยใช้ทักษะสาขาวิชาชีพของตน ได้ในระดับผ่านเกณฑ์รูบริก

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์/เจตคติ (A)

A1 แสดงความภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยระบุบทบาทของตนเองในการสืบสานมรดกวัฒนธรรมได้อย่างน้อย 1 แนวทางที่ปฏิบัติได้จริง

A2 แสดงความเคารพต่อความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมของผู้อื่น โดยใช้ถ้อยคำที่ทำให้เกียรติเมื่ออภิปรายหรือนำเสนอ

A3 แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มและส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด

4. สมรรถนะที่พึงประสงค์ (ทักษะศตวรรษที่ 21)

4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในการวิเคราะห์คุณค่าและจัดลำดับความสำคัญของการอนุรักษ์ภายใต้ทรัพยากรจำกัด

4.2 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & Innovation) ในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์มรดกวัฒนธรรม

4.3 การสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ (Communication, Information & Media Literacy) ในการนำเสนอข้อมูลมรดกวัฒนธรรมอย่างถูกต้องและน่าสนใจ

4.4 ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding) ในการเปรียบเทียบมรดกวัฒนธรรมระหว่างภูมิภาคและกลุ่มชาติพันธุ์

4.5 การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration & Teamwork) ในการสำรวจและวางแผนอนุรักษ์ร่วมกัน

5. เนื้อหาสาระ

5.1 ความหมายและประเภทของมรดกทางวัฒนธรรม

- ความหมายของมรดกทางวัฒนธรรม
- มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Heritage) และที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Heritage) และความสัมพันธ์ระหว่างกัน

5.2 โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

- ตัวอย่างมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ใน 4 ภูมิภาค
- การสำรวจและบันทึกข้อมูลโบราณสถานและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

5.3 ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ภาษา และศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

- ตัวอย่างมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ใน 4 ภูมิภาค
- กรณีศึกษา การถอดองค์ความรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านจากปราชญ์ชุมชน

5.4 แนวทางการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

- วงจรการอนุรักษ์และสืบสาน 5 ขั้นตอน
- บทบาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (MIAP) รวม 180 นาที

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 20 นาที

บทบาทครู

- ฉายภาพมรดกวัฒนธรรมในเชียงราย ทั้งวัดและสถาปัตยกรรมแบบล้านนา และประเพณีหรือศิลปะการแสดงพื้นบ้าน [ต้องเติม: ภาพที่ครูเลือกใช้] แล้วให้ผู้เรียนทายว่าสิ่งใดจับต้องได้และสิ่งใดจับต้องไม่ได้
- ตั้งคำถามกระตุ้นว่า “ถ้าอีก 20 ปี ไม่มีใครในชุมชนทำสิ่งนี้ได้อีกแล้ว ชุมชนจะสูญเสียอะไรไปบ้าง”
- ให้ผู้เรียนเปิดรายงานสภาพภูมิสังคมจากหน่วยที่ 3 แล้วค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชุมชน

บทบาทผู้เรียน

- จำแนกภาพที่ครูฉายและตอบคำถามจากประสบการณ์ของตนเอง
- ค้นหาข้อมูลด้านวัฒนธรรมจากรายงานสภาพภูมิสังคมของกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 40 นาที

บทบาทครู

- บรรยายประกอบสื่อนำเสนอ ตามหัวข้อ 4.1–4.4 โดยใช้ภาพที่ 4.2 ประเภทของมรดกทางวัฒนธรรม ตารางตัวอย่างมรดกวัฒนธรรมรายภูมิภาค และภาพที่ 4.3 วงจรการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม
- เปิดคลิปวิดีโอ “นวดไทยมรดกทางวัฒนธรรม” หรือ “ประเพณีล้านนาความเชื่อ” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน) แล้วให้ผู้เรียนระบุประเภทของมรดกและขั้นตอนในวงจรการอนุรักษ์ที่ปรากฏ
- มอบใบงานที่ 4.2 จับคู่มรดกวัฒนธรรมกับภูมิภาค แล้วเฉลยร่วมกัน

บทบาทผู้เรียน

- ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ 4 จัดบันทึกประเด็นสำคัญ
- ชมคลิปและอภิปรายความเชื่อมโยงกับเนื้อหา
- ทำใบงานที่ 4.2 รายบุคคล และตรวจคำตอบร่วมกับครู

ขั้นที่ 3 ขั้นพยายาม (Application) 100 นาที ลงมือสำรวจ วิเคราะห์ และออกแบบสื่อจากมรดกวัฒนธรรมของชุมชนจริง

บทบาทครู

- ให้นักกลุ่มสำรวจและบันทึกมรดกวัฒนธรรมในชุมชนเป้าหมายจากหน่วยที่ 3 และชุมชนของสมาชิก ตามใบงานที่ 4.1 อย่างน้อยประเภทละ 2 รายการ (20 นาที)
- ให้นักกลุ่มตอบคำถามท้ายใบงานที่ 4.1 เพื่อเลือกมรดกวัฒนธรรม 1 รายการที่เสี่ยงต่อการสูญหายมากที่สุด พร้อมเหตุผล (10 นาที)
- ให้นักกลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมตามใบงานที่ 4.4 โดยวางแผนตามวงจร 5 ขั้นตอนภายใต้งบประมาณจำกัด (25 นาที)
- ให้นักกลุ่มออกแบบร่างแผ่นพับหรือสื่อประชาสัมพันธ์มรดกวัฒนธรรมที่เลือกตามใบงานที่ 4.3 โดยใช้ทักษะสาขาวิชาชีพของสมาชิก เช่น การออกแบบกราฟิก การถ่ายภาพ หรือการเขียนข้อความประชาสัมพันธ์ (35 นาที)
- จัดกิจกรรมเดินชมผลงาน (Gallery Walk) ให้ผู้เรียนติดสติ๊กเกอร์ให้คะแนนและเขียนข้อเสนอแนะ (10 นาที)
- เดินให้คำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และสังเกตพฤติกรรมด้วยแบบสังเกต

บทบาทผู้เรียน

- บันทึกมรดกวัฒนธรรมของชุมชนในใบงานที่ 4.1 และร่วมกันเลือกมรดกที่เสี่ยงต่อการสูญหาย
- วิเคราะห์ใบงานที่ 4.4 ระบุเหตุผลความเร่งด่วน วางแผนตามวงจร 5 ขั้นตอน และเสนอวิธีใช้ทักษะวิชาชีพสืบสานประเพณี
- ออกแบบร่างแผ่นพับหรือสื่อประชาสัมพันธ์ โดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและใช้ถ้อยคำที่ให้เกียรติเจ้าของวัฒนธรรม
- เดินชมผลงาน ให้คะแนน และให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มอื่นด้วยถ้อยคำสุภาพ

ขั้นที่ 4 ขั้นสำเร็จผล (Progress) 20 นาที

บทบาทครู

- สรุปความคิดรวบยอดร่วมกับผู้เรียน โดยชี้ว่ากิจกรรมที่ทำในคาบนี้ตรงกับขั้นตอนใดของวงจรการอนุรักษ์ 5 ขั้นตอน
- ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 4 (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ชี้แจงงานมอบหมาย และแจ้งผลการประเมินชิ้นงานตามรูปrikในคาบถัดไป

บทบาทผู้เรียน

- ร่วมสรุปสาระสำคัญของหน่วย
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- เขียนสะท้อนคิดสั้น ๆ 2-3 บรรทัด ว่า “ฉันจะใช้ทักษะสาขา... ช่วยสืบสานมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างไร” แล้วส่งพร้อมใบงาน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น บทที่ 4
- สื่อนำเสนอ (PowerPoint) หน่วยที่ 4 [ต้องเติม: ชื่อไฟล์/ผู้จัดทำ]
- ภาพมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงรายสำหรับชั้นสนใจปัญหา [ต้องเติม]
- คลิปวีดิทัศน์ “นวดไทยมรดกทางวัฒนธรรม” และ “ประเพณีล้านนาความเชื่อ” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ใบงานที่ 4.1–4.4
- รายงานสภาพภูมิสังคมของชุมชนเป้าหมายจากหน่วยที่ 3
- กระดาษ A4 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาสี สติกเกอร์สี และสมาร์ทโฟนหรือคอมพิวเตอร์สำหรับออกแบบสื่อ

แหล่งการเรียนรู้

- แหล่งมรดกวัฒนธรรมในชุมชนของผู้เรียนและชุมชนเป้าหมาย
- ผู้รู้หรือปราชญ์ชุมชนด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น [ต้องเติม: ชื่อบุคคลหากกำหนด]
- กรณีศึกษาการถอดองค์ความรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านจากปราชญ์ชุมชน (จากเอกสารประกอบการสอน)

8. หลักฐานการเรียนรู้

หลักฐานความรู้

- ใบงานที่ 4.2 จับคู่มรดกวัฒนธรรมกับภูมิภาค
- ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 4
- คำตอบข้อ 2 ในใบงานที่ 4.4 (การวางแผนตามวงจร 5 ขั้นตอน)

หลักฐานการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน

- ใบงานที่ 4.1 สำนวณมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของฉัน
- ชิ้นงานหลัก: แผ่นพับหรือสื่อประชาสัมพันธ์มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น (ใบงานที่ 4.3)
- ผลงานวิเคราะห์กรณีศึกษาใบงานที่ 4.4
- บันทึกการสัมภาษณ์ผู้รู้หรือปราชญ์ชุมชน (งานมอบหมาย)
- บันทึกสะท้อนคิดท้ายคาบ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
K1 อธิบายความหมายและจำแนกประเภทมรดกวัฒนธรรม	ทดสอบ / ตรวจใบงาน	แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 4 / ใบงานที่ 4.1	ร้อยละ 60 ขึ้นไป (จำนวนข้อ [ต้องเติม]) และจำแนกประเภทในใบงานถูกต้อง

K2 จับคู่มรดกวัฒนธรรมกับภูมิภาค	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 4.2 พร้อมเฉลย	ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ
K3 เรียงลำดับและอธิบายวงจรการอนุรักษ์ 5 ขั้นตอน	ทดสอบ / ตรวจใบงาน	แบบทดสอบหลังเรียน / ใบงานที่ 4.4 ข้อ 2	เรียงลำดับครบ 5 ขั้นตอนถูกต้อง
S1 สำรวจและบันทึกมรดกวัฒนธรรมในท้องถิ่น	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 4.1	ประเภทอย่างน้อย 2 รายการ พร้อมรายละเอียดและความสำคัญ
S2 วิเคราะห์คุณค่าและวางแผนอนุรักษ์	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 4.4 พร้อมแนวตอบ	ตอบครบ 3 ข้อ ระบุเหตุผลความเร่งด่วนได้อย่างน้อย 2 ข้อ และวางแผนครอบคลุม 5 ขั้นตอน
S3 ออกแบบแผนพับหรือสื่อประชาสัมพันธ์	ประเมินชิ้นงาน	แบบประเมินชิ้นงานแบบรูปริก (ข้อ 10)	ได้ 10 คะแนนขึ้นไปจาก 16 คะแนน และไม่มีเกณฑ์ใดอยู่ระดับ 1
A1 ภาควิชาภูมิปัญญาในมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น	ตรวจบันทึกสะท้อนคิด	แบบบันทึกสะท้อนคิด	ระบุบทบาทของตนเองได้อย่างน้อย 1 แนวทางที่ปฏิบัติได้จริง
A2 เคารพความเชื่อและวัฒนธรรมของผู้อื่น	สังเกตพฤติกรรมระหว่างอภิปรายและนำเสนอ	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป
A3 รับผิดชอบต่อส่วนรวม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจการส่งงาน	แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม / แบบบันทึกการส่งงาน	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และส่งงานครบตามเวลา

แนวเฉลยใบงานที่ 4.2: 1-ง, 2-ข, 3-ง, 4-ก, 5-ค, 6-ข

10. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริก: แผนพับหรือสื่อประชาสัมพันธ์มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็นการประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. ความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล	ระบุชื่อ ประเภท ความเป็นมา และคุณค่าของมรดก	ข้อมูลถูกต้อง ขาดรายละเอียด 1 ส่วน	ข้อมูลคลาดเคลื่อนหรือขาดรายละเอียด 2 ส่วน	ข้อมูลคลาดเคลื่อนมาก หรือขาด

	วัฒนธรรมถูกต้อง ครบถ้วน พร้อม แหล่งที่มาของข้อมูล			รายละเอียดมากกว่า 2 ส่วน
2. การสื่อคุณค่าและ การชวนให้มีส่วนร่วม	สื่อคุณค่าต่อชุมชน ชัดเจน และมี ข้อความเชิญชวนให้ ร่วมอนุรักษ์หรือสืบ สานที่ปฏิบัติได้จริง	สื่อคุณค่าชัดเจน แต่ ข้อความเชิญชวนยัง กว้าง	สื่อคุณค่าไม่ชัดเจน	ไม่สื่อคุณค่าหรือไม่มี ข้อความเชิญชวน
3. ความน่าสนใจ และความคิด สร้างสรรค์	ออกแบบน่าสนใจ มี เอกลักษณ์ ใช้ทักษะ สาขาวิชาชีพของ สมาชิกอย่างชัดเจน	ออกแบบน่าสนใจ ใช้ทักษะสาขา วิชาชีพบางส่วน	ออกแบบทั่วไป ไม่ โดดเด่น	ออกแบบไม่น่าสนใจ ขาดความตั้งใจ
4. ความชัดเจนของ ข้อความ ภาพ และ ความเหมาะสมทาง วัฒนธรรม	ข้อความกระชับ ภาพชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหา และใช้ถ้อยคำและ ภาพที่ให้เกียรติ เจ้าของวัฒนธรรม ทั้งหมด	ข้อความและภาพ ชัดเจน มีจุดที่ควร ปรับ 1 จุด	ข้อความหรือภาพไม่ ชัดเจน 2-3 จุด	ข้อความหรือภาพไม่ ชัดเจน หรือไม่ เหมาะสมทาง วัฒนธรรม

คะแนนเต็ม 16 คะแนน: 14-16 ดีมาก / 12-13 ดี / 10-11 พอใช้ / ต่ำกว่า 10 ปรับปรุง (ผ่านเกณฑ์ที่ 10 คะแนนขึ้นไป และไม่มีประเด็นใดอยู่ระดับ 1)

11. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ แต่ละกลุ่มเลือกมรดกวัฒนธรรมเพียง 1 รายการมาออกแบบสื่อ และวางแผนอนุรักษ์ใน
ใบงานที่ 4.4 ให้สอดคล้องกับงบประมาณจำกัดที่กำหนด

ความมีเหตุผล การเลือกมรดกที่ควรอนุรักษ์ก่อนต้องอ้างเหตุผลจากความเสี่ยงต่อการสูญหายและคุณค่าต่อ
ชุมชน ไม่ใช่ความนิยมหรือความสวยงามเพียงอย่างเดียว

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ผู้เรียนพิจารณาความเสี่ยงของการเผยแพร่และต่อยอดเชิงพาณิชย์ เช่น การดัดแปลง
พิธีกรรมจนผิดความหมายเดิม หรือการใช้ภูมิปัญญาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ

เงื่อนไขความรู้ ใช้ความรู้เรื่องประเภทมรดกวัฒนธรรม และวงจรการอนุรักษ์ 5 ขั้นตอน เป็นกรอบในการ
สำรวจ วิเคราะห์ และออกแบบสื่อ

เงื่อนไขคุณธรรม เคารพความเชื่อและพิธีกรรมของชุมชน ขออนุญาตก่อนถ่ายภาพหรือเผยแพร่ข้อมูล ให้
เครดิตแก่ผู้รู้และเจ้าของวัฒนธรรม และนำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริง

12. งานที่มอบหมาย / กิจกรรมเสนอแนะ

งานที่มอบหมาย

- สัมภาษณ์ผู้รู้หรือปราชญ์ชุมชนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมที่กลุ่มเลือก โดยใช้แบบสัมภาษณ์จากหน่วยที่ 2 และขอความยินยอมก่อนบันทึกภาพหรือเสียง นำผลมาใช้ต่อในหน่วยที่ 5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ปรับปรุงแผนพับหรือสื่อประชาสัมพันธ์ตามข้อเสนอแนะ (กรณีได้ต่ำกว่าเกณฑ์)

กิจกรรมเสนอแนะ

- ผลิตคลิปวิดีโอทัศน์สั้นแนะนำมรดกวัฒนธรรมของชุมชน แล้วเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ของวิทยาลัยเมื่อได้รับอนุญาตจากชุมชน
- จัดเวทีหรือนิทรรศการนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนแนวทางการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมระหว่างกลุ่ม

13. บันทึกหลังการสอน

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(นายปรีชญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตารางสรุปความสอดคล้อง (Constructive Alignment)

สมรรถนะประจำหน่วย	จุดประสงค์	กิจกรรม (MIAP)	หลักฐาน	การประเมิน
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและประเภทของมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น	K1, K2, K3	ชั้น M: จำแนกภาพมรดกวัฒนธรรม / ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 4.1-4.4, คลิป, ใบงานที่ 4.2	ใบงานที่ 4.2, แบบทดสอบหลังเรียน	ใบงาน 4.2 $\geq$ 5/6; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60

2. วิเคราะห์คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีต่อชุมชนได้	S2	ชั้น A: เลือกมรดกที่เสี่ยงต่อการสูญหาย, วิเคราะห์กรณีศึกษาใบงานที่ 4.4	ใบงานที่ 4.4, คำตอบท้ายใบงานที่ 4.1	ใบงาน 4.4 ตามแนวตอบ ครอบคลุม 5 ขั้นตอน
3. มีส่วนร่วมในการสำรวจ บันทึก และเสนอแนวทางอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง	S1, S3, A1, A2, A3	ชั้น A: สำรวจมรดกวัฒนธรรมใบงานที่ 4.1, ออกแบบแผนพับใบงานที่ 4.3, เติมนมผลงาน / ชั้น P: สะท้อนคิด บทบาทตนเอง / งานมอบหมาย สัมภาษณ์ปราชญ์ชุมชน	ใบงานที่ 4.1, แผนพับหรือสื่อประชาสัมพันธ์, บันทึกสะท้อนคิด, แบบสังเกตพฤติกรรม	ใบงาน 4.1 ประเภทละ ≥ 2 รายการ; รุบริก $\geq 10/16$; สังเกตพฤติกรรมระดับ “ดี” ขึ้นไป

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ ____5
	รหัสวิชา _30000-1502_ ชื่อวิชา _การพัฒนาท้องถิ่น	สอนครั้งที่ _7-8
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ทฤษฎี ____2 ชม. ปฏิบัติ ____4 ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน	5.1 ความหมายและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น 5.2 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น 5.3 แหล่งภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น 5.4 การถอดองค์ความรู้และการต่อยอดภูมิปัญญาสู่การพัฒนาอาชีพ	

1. สารสำคัญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญที่คนในชุมชนสั่งสมจากประสบการณ์การแก้ปัญหาและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น แล้วถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านการปฏิบัติจริง คำบอกเล่า หรือการฝึกฝน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ เกษตรกรรม หัตถกรรม การแพทย์พื้นบ้าน อาหาร และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ปราชญ์ชาวบ้านเป็นแหล่งภูมิปัญญาที่มีชีวิต เพราะองค์ความรู้จำนวนมากไม่ได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรแต่ดำรงอยู่ในตัวบุคคล การถอดองค์ความรู้คือการแปลงความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ให้เป็นความรู้ที่ชัดเจนและถ่ายทอดได้ (Explicit Knowledge) โดยดำเนินการตามขั้นตอน 7 ขั้น ตั้งแต่การค้นหา ปราชญ์ชาวบ้าน การสร้างสัมพันธภาพและขออนุญาต การเก็บข้อมูล การบันทึกและถอดองค์ความรู้ การตรวจสอบความถูกต้องกับปราชญ์ชาวบ้าน การจัดทำสื่อเผยแพร่ จนถึงการต่อยอดสู่การพัฒนาอาชีพ ผู้เรียนอาชีวศึกษาสามารถนำทักษะวิชาชีพของตนมาช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยยังคงรักษาคุณค่าดั้งเดิมไว้

2. สมรรถนะประจำหน่วย

- 2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.2 วิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาอาชีพได้
- 2.3 สืบค้นและถอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้านได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้ (K)

K1 อธิบายความหมายและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ความหมายของปราชญ์ชาวบ้าน และความแตกต่างระหว่าง Tacit Knowledge กับ Explicit Knowledge ได้ถูกต้อง

K2 จับคู่ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับประเภททั้ง 5 ด้านได้ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 เรียงลำดับและอธิบายขั้นตอนการถอดองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาสู่การพัฒนาอาชีพ 7 ขั้นตอนได้ถูกต้อง

3.2 ด้านทักษะ (S)

S1 สํารวจและบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเองได้อย่างน้อย 5 รายการ พร้อมระบุประเภทและเจ้าของภูมิปัญญาหรือแหล่งที่มา

S2 สัมภาษณ์ สังเกต และถอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน 1 เรื่อง แล้วจัดทำเอกสารถอดองค์ความรู้ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากปราชญ์ชาวบ้าน ได้ในระดับผ่านเกณฑ์รูปริก

S3 วิเคราะห์กรณีศึกษาการต่อยอดภูมิปัญญาสู่อาชีพ และเสนอแนวทางต่อยอดโดยใช้ทักษะสาขาวิชาชีพของตน พร้อมระบุวิธีการรักษาคุณค่าดั้งเดิมของภูมิปัญญาได้

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์/เจตคติ (A)

A1 แสดงการเห็นคุณค่าและให้เกียรติปราชญ์ชาวบ้าน โดยขออนุญาตก่อนบันทึกข้อมูล ให้เครดิตเจ้าของภูมิปัญญา และไม่นำองค์ความรู้ไปใช้เชิงพาณิชย์โดยไม่ได้รับอนุญาต

A2 แสดงความใฝ่รู้ โดยซักถามและฝึกปฏิบัติร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านระหว่างการเรียนรู้

A3 แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยปฏิบัติหน้าที่ในการลงพื้นที่และงานกลุ่ม และส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด

4. สมรรถนะที่พึงประสงค์ (ทักษะศตวรรษที่ 21)

4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในการวิเคราะห์แนวทางต่อยอดภูมิปัญญาที่สร้างมูลค่าเพิ่มโดยไม่ทำลายคุณค่าดั้งเดิม

4.2 การสื่อสาร (Communication) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก การฟังอย่างตั้งใจ และการเรียบเรียงองค์ความรู้ให้ผู้อื่นทำตามได้

4.3 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & Innovation) ในการเสนอแนวทางต่อยอดภูมิปัญญาสู่ผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่

4.4 การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration & Teamwork) ในการวางแผนและถอดองค์ความรู้ร่วมกัน

4.5 ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career & Learning Skills) ในการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับสาขาวิชาชีพของตน

5. เนื้อหาสาระ

5.1 ความหมายและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น และความแตกต่างจากความรู้ทางวิชาการทั่วไป
- ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น 4 มิติ

5.2 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ภูมิปัญญา 5 ด้าน ได้แก่ เกษตรกรรม หัตถกรรม การแพทย์พื้นบ้าน อาหาร และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

5.3 แหล่งภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น

- ความหมายของปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งภูมิปัญญารูปแบบอื่น (กลุ่มอาชีพ วิชาหจกชุมชน ศาสนสถาน เอกสารโบราณ)

- การจัดทำทำเนียบปราชญ์ชาวบ้านและแหล่งภูมิปัญญา
- กรณีศึกษา ปราชญ์ชาวบ้านด้านการแพทย์พื้นบ้าน

5.4 การถอดองค์ความรู้และการต่อยอดภูมิปัญญาสู่การพัฒนาอาชีพ

- ความหมายของการถอดองค์ความรู้ (Tacit Knowledge สู่ Explicit Knowledge)
- ขั้นตอนการถอดองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาสู่การพัฒนาอาชีพ 7 ขั้นตอน
- การประยุกต์ใช้ทักษะวิชาชีพร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (MIAP) รวม 360 นาที (2 ครั้ง)

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 20 นาที (ครั้งที่ 7)

บทบาทครู

- ให้ 2-3 กลุ่มเล่าผลการสัมภาษณ์ผู้รู้หรือปราชญ์ชุมชนจากงานมอบหมายหน่วยที่ 4
- ตั้งคำถามกระตุ้นว่า “ถ้าปราชญ์คนนี้ไม่อยู่แล้ว ความรู้ของท่านยังอยู่ที่ไหนบ้าง” และ “มีใครในชุมชนทำได้เหมือนท่านบ้างหรือไม่”
- เชื่อมโยงสู่ความจำเป็นของการถอดองค์ความรู้

บทบาทผู้เรียน

- เล่าผลการสัมภาษณ์จากงานมอบหมายหน่วยที่ 4
- ตอบคำถามกระตุ้นและอภิปรายความเสี่ยงที่ภูมิปัญญาจะสูญหาย

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 60 นาที (ครั้งที่ 7)

บทบาทครู

- บรรยายประกอบสื่อนำเสนอ ตามหัวข้อ 5.1-5.4 โดยใช้ภาพที่ 5.2 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น 5 ด้าน ตารางตัวอย่างภูมิปัญญา กรณีศึกษาหมอพื้นบ้าน และภาพที่ 5.3 ขั้นตอนการถอดองค์ความรู้ 7 ขั้นตอน
- ยกตัวอย่างการเปลี่ยน Tacit Knowledge เป็น Explicit Knowledge เช่น การเขียนขั้นตอนทำอาหารพื้นบ้านจากคำบอกเล่าให้ผู้อื่นทำตามได้
- เปิดคลิปวีดิทัศน์ “สมุนไพรชุมชน” หรือ “ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่น” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน) แล้วให้ผู้เรียนระบุประเภทของภูมิปัญญา
- มอบใบงานที่ 5.2 จับคู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับประเภท แล้วเฉลยร่วมกัน

บทบาทผู้เรียน

- ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ 5 จัดบันทึกประเด็นสำคัญ
- ฝึกเขียนขั้นตอนจากคำบอกเล่าตามตัวอย่างที่ครูยก
- ชมคลิปและระบุประเภทของภูมิปัญญา

- ทำใบงานที่ 5.2 รายบุคคล และตรวจคำตอบร่วมกับครู

ขั้นที่ 3 ขั้นพยายาม (Application) 250 นาที (ครั้งที่ 7: 100 นาที / ครั้งที่ 8: 150 นาที) ถอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านจริง

บทบาทครู (ครั้งที่ 7)

- ให้ผู้เรียนสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเองตามใบงานที่ 5.1 อย่างน้อย 5 รายการ แล้วรวบรวมเป็นทำเนียบภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้านของห้อง (20 นาที)
- เชิญปราชญ์ชาวบ้าน [ต้องเต็ม: ชื่อและด้านภูมิปัญญา] มาบรรยายและสาธิตภูมิปัญญาในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนฝึกสัมภาษณ์ สังเกต และลงมือปฏิบัติเบื้องต้นภายใต้คำแนะนำของปราชญ์ (60 นาที)
- ให้แต่ละกลุ่มเลือกปราชญ์ชาวบ้านจากทำเนียบ 1 ท่าน วางแผนการถอดองค์ความรู้ (ขั้นตอนที่ 1-2) ปรับแบบสัมภาษณ์จากหน่วยที่ 2 และเตรียมหนังสือขออนุญาตหรือขอความขอมความยินยอม (20 นาที)

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 7)

- บันทึกภูมิปัญญาในใบงานที่ 5.1 และร่วมจัดทำทำเนียบภูมิปัญญาของห้อง
- ฝึกสัมภาษณ์ สังเกต และลงมือปฏิบัติร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านที่เชิญมา
- เลือกปราชญ์ชาวบ้าน วางแผนลงพื้นที่ และเตรียมเครื่องมือของกลุ่ม

ระหว่างครั้งที่ 7 และครั้งที่ 8 (งานภาคสนาม)

- ผู้เรียนลงพื้นที่พบปราชญ์ชาวบ้านที่เลือก แนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความยินยอม จากนั้นสัมภาษณ์ควบคู่กับสังเกตการปฏิบัติงานจริง และบันทึกข้อมูลตามใบงานที่ 5.3 (ขั้นตอนที่ 2-3)

บทบาทครู (ครั้งที่ 8)

- ให้กลุ่มเรียบเรียงข้อมูลภาคสนามเป็นเอกสารถอดองค์ความรู้ ระบุชื่อภูมิปัญญา ความเป็นมา ขั้นตอนหรือวิธีการ วัสดุอุปกรณ์ และข้อคิดจากปราชญ์ชาวบ้าน (ขั้นตอนที่ 4) (45 นาที)
- ให้กลุ่มตรวจสอบความถูกต้องกับปราชญ์ชาวบ้านทางโทรศัพท์หรือวิดีโอคอล หรือนัดหมายกลับไปตรวจสอบ แล้วบันทึกจุดที่ปราชญ์แก้ไข (ขั้นตอนที่ 5) (20 นาที)
- ให้กลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาการต่อยอดภูมิปัญญาสู่อาชีพตามใบงานที่ 5.4 (25 นาที)
- ให้กลุ่มเสนอแนวทางต่อยอดภูมิปัญญาของปราชญ์ที่ศึกษาสู่การพัฒนาอาชีพ โดยใช้ทักษะสาขาวิชาชีพของสมาชิก และระบุวิธีรักษาคุณค่าดั้งเดิม (ขั้นตอนที่ 6-7) (30 นาที)
- จัดให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานถอดองค์ความรู้และแนวทางต่อยอด กลุ่มละ 4-5 นาที และให้ข้อมูลย้อนกลับตามรูปрик (30 นาที)
- เดินให้คำแนะนำ และสังเกตพฤติกรรมด้วยแบบสังเกต

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 8)

- เรียบเรียงเอกสารถอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่นอ่านแล้วทำตามได้
- ตรวจสอบความถูกต้องกับปราชญ์ชาวบ้าน และแก้ไขเอกสารตามที่ปราชญ์ให้ข้อมูล
- วิเคราะห์ใบงานที่ 5.4 และเสนอแนวทางต่อยอดภูมิปัญญาของกลุ่มตนเอง
- นำเสนอผลงาน โดยให้เครดิตปราชญ์ชาวบ้านตามที่ได้รับอนุญาต และให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่ม
อื่นด้วยถ้อยคำสุภาพ

ขั้นที่ 4 ขั้นสำเร็จผล (Progress) 30 นาที (ครั้งที่ 8)

บทบาทครู

- สรุปความคิดรวบยอดร่วมกับผู้เรียน โดยชี้ว่ากิจกรรมแต่ละช่วงตรงกับขั้นตอนใดใน 7 ขั้นตอน
ของการถอดองค์ความรู้
- ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 5 (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ชี้แจงงานมอบหมาย และแจ้งว่าแนวทางต่อยอดของกลุ่มจะใช้ต่อในหน่วยที่ 6 อาชีพในท้องถิ่น

บทบาทผู้เรียน

- ร่วมสรุปสาระสำคัญของหน่วย
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- เขียนสะท้อนคิดสั้น ๆ 2-3 บรรทัด ถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและความยากในการ
ถอดองค์ความรู้ แล้วส่งพร้อมใบงาน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น บทที่ 5
- สื่อนำเสนอ (PowerPoint) หน่วยที่ 5 [ต้องเติม: ชื่อไฟล์/ผู้จัดทำ]
- คลิปวิดีโอ “สมุนไพรชุมชน” และ “ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่น” (QR Code ในเอกสาร
ประกอบการสอน)
- ใบงานที่ 5.1-5.4
- แบบสัมภาษณ์จากหน่วยที่ 2 และหนังสือขออนุญาตหรือข้อความขอความยินยอม
- วัสดุอุปกรณ์สำหรับการสาธิตของปราชญ์ชาวบ้าน [ต้องเติม]
- สมาร์ทโฟนสำหรับบันทึกภาพ เสียง หรือวิดีโอคอล (เมื่อได้รับอนุญาต) และทำแบบทดสอบหลัง
เรียน

แหล่งการเรียนรู้

- ปราชญ์ชาวบ้านที่เชิญมาในชั้นเรียน [ต้องเติม: ชื่อและด้านภูมิปัญญา]
- ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มอาชีพ หรือวิสาหกิจชุมชนในชุมชนของผู้เรียน
- กรณีศึกษาปราชญ์ชาวบ้านด้านการแพทย์พื้นบ้าน (จากเอกสารประกอบการสอน)

8. หลักฐานการเรียนรู้

หลักฐานความรู้

- ใบงานที่ 5.2 จับคู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับประเภท
- ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 5
- คำตอบข้อ 1 ในใบงานที่ 5.4 (ขั้นตอนที่ควรใช้แก้ไขปัญหา)

หลักฐานการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน

- ใบงานที่ 5.1 สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นของฉัน และทำเนียบภูมิปัญญาของห้อง
- ชิ้นงานหลัก: เอกสารถอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน (ใบงานที่ 5.3) ฉบับที่ผ่านการตรวจสอบจากปราชญ์ชาวบ้าน พร้อมแนวทางต่อยอดสู่อาชีพ
- บันทึกจุดที่ปราชญ์ชาวบ้านแก้ไขในขั้นตรวจสอบความถูกต้อง
- ผลงานวิเคราะห์กรณีศึกษาใบงานที่ 5.4
- บันทึกสะท้อนคิดท้ายคาบ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
K1 อธิบายความหมาย ความสำคัญ ปราชญ์ชาวบ้าน และ Tacit/Explicit Knowledge	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 5	ร้อยละ 60 ขึ้นไป (จำนวนข้อ [ต้องเต็ม])
K2 จับคู่ภูมิปัญญากับประเภท	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 5.2 พร้อมเฉลย	ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ
K3 เรียงลำดับและอธิบาย ขั้นตอนถอดองค์ความรู้ 7 ขั้นตอน	ทดสอบ / ตรวจใบงาน	แบบทดสอบหลังเรียน / ใบงานที่ 5.4 ข้อ 1	เรียงลำดับครบ 7 ขั้นตอน ถูกต้อง
S1 สำรวจและบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 5.1	อย่างน้อย 5 รายการ ระบุประเภทและเจ้าของหรือแหล่งที่มาครบ
S2 ถอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน	ประเมินชิ้นงานและการนำเสนอ	แบบประเมินชิ้นงานแบบรูปริก (ข้อ 10)	ได้ 10 คะแนนขึ้นไปจาก 16 คะแนน และไม่มีเกณฑ์ใดอยู่ระดับ 1
S3 วิเคราะห์และเสนอแนวทางต่อยอดภูมิปัญญาสู่อาชีพ	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 5.4 พร้อมแนวตอบ	ตอบครบ 3 ข้อ เสนอแนวทางต่อยอดอย่างน้อย

			2 แนวทาง และระบุวิธี รักษาคุณค่าดั้งเดิม
A1 เห็นคุณค่าและให้ เกียรติปราชญ์ชาวบ้าน	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจ การอ้างอิงในเอกสาร	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และให้ เครดิตเจ้าของภูมิปัญญา ครบถ้วน
A2 ใฝ่รู้	สังเกตพฤติกรรมระหว่าง เรียนรู้กับปราชญ์ชาวบ้าน	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป
A3 รับผิดชอบต่อส่วนรวม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจ การส่งงาน	แบบสังเกตการทำงาน กลุ่ม / แบบบันทึกการส่ง งาน	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และส่ง งานครบตามเวลา

แนวเฉลยใบงานที่ 5.2: 1-ข, 2-จ, 3-ค, 4-ก, 5-ง, 6-ข

10. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริก: เอกสารถอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน

ประเด็นการ ประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. ความครบถ้วน ของข้อมูล	ระบุชื่อภูมิปัญญา ความเป็นมา ขั้นตอนหรือวิธีการ วัสดุอุปกรณ์ และ ข้อคิดจากปราชญ์ ชาวบ้านครบถ้วน	ขาดข้อมูล 1 ส่วน	ขาดข้อมูล 2 ส่วน	ขาดข้อมูลมากกว่า 2 ส่วน
2. ความชัดเจนของ ขั้นตอนหรือวิธีการ	ขั้นตอนเรียงลำดับ ชัดเจน มี รายละเอียดเพียงพอ ให้ผู้อื่นอ่านแล้วทำ ตามได้	ขั้นตอนชัดเจน ขาด รายละเอียดบางขั้น	ขั้นตอนสลับหรือ ขาดหลายขั้น ทำ ตามได้ยาก	ไม่สามารถทำตามได้
3. การตรวจสอบ ความถูกต้องและ การให้เกียรติเจ้าของ ภูมิปัญญา	ผ่านการตรวจสอบ จากปราชญ์ชาวบ้าน มีบันทึกจุดแก้ไข และให้เครดิต เจ้าของภูมิปัญญา ตามที่ได้รับอนุญาต	ผ่านการตรวจสอบ ให้เครดิตครบ แต่ไม่ มีบันทึกจุดแก้ไข	ยังไม่ผ่านการ ตรวจสอบ แต่ให้ เครดิตเจ้าของภูมิ ปัญญา	ไม่ผ่านการ ตรวจสอบและไม่ให้ เครดิตเจ้าของภูมิ ปัญญา

4. แนวทางต่อยอดสู่การพัฒนาอาชีพ	เสนอแนวทางต่อยอดที่ปฏิบัติได้จริง ใช้ทักษะสาขาวิชาชีพชัดเจน และระบุวิธีรักษาคุณค่าดั้งเดิม	เสนอแนวทางที่ปฏิบัติได้ ใช้ทักษะสาขาวิชาชีพ แต่ไม่ระบุวิธีรักษาคุณค่าดั้งเดิม	เสนอแนวทางกว้าง ไม่เชื่อมโยงกับทักษะสาขาวิชาชีพ	ไม่เสนอแนวทางต่อยอด
---------------------------------	--	---	---	---------------------

คะแนนเต็ม 16 คะแนน: 14–16 ดีมาก / 12–13 ดี / 10–11 พอใช้ / ต่ำกว่า 10 ปรับปรุง (ผ่านเกณฑ์ที่ 10 คะแนนขึ้นไป และไม่มีประเด็นใดอยู่ระดับ 1)

11. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ แต่ละกลุ่มถอดองค์ความรู้เพียง 1 เรื่องจากปราชญ์ชาวบ้าน 1 ท่าน และนัดหมายตามเวลาที่ปราชญ์สะดวก ไม่รบกวนการประกอบอาชีพของท่าน

ความมีเหตุผล แนวทางต่อยอดต้องอ้างอิงจากองค์ความรู้ที่ถอดได้จริง และพิจารณาความเป็นไปได้ด้านวัตถุดิบ ทักษะ และตลาดในท้องถิ่น

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตรวจสอบความถูกต้องกับปราชญ์ชาวบ้านก่อนเผยแพร่ เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน และพิจารณาความเสี่ยงที่การต่อยอดเชิงพาณิชย์จะทำให้ภูมิปัญญาเสียคุณค่าดั้งเดิมหรือถูกนำไปใช้โดยไม่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของ

เงื่อนไขความรู้ ใช้ความรู้เรื่องประเภทภูมิปัญญา 5 ด้าน และขั้นตอนการถอดองค์ความรู้ 7 ขั้นตอน ร่วมกับเครื่องมือศึกษาท้องถิ่นจากหน่วยที่ 2

เงื่อนไขคุณธรรม ขออนุญาตก่อนบันทึกข้อมูล ให้เกียรติและให้เครดิตเจ้าของภูมิปัญญา ไม่นำองค์ความรู้ไปใช้เชิงพาณิชย์โดยไม่ได้รับอนุญาต และคืนเอกสารถอดองค์ความรู้ให้ปราชญ์ชาวบ้านและชุมชน

12. งานที่มอบหมาย / กิจกรรมเสนอแนะ

งานที่มอบหมาย

- ลงพื้นที่สัมภาษณ์และสังเกตการปฏิบัติของปราชญ์ชาวบ้านระหว่างครั้งที่ 7 และครั้งที่ 8 ตามแผนของกลุ่ม
- มอบสำเนาเอกสารถอดองค์ความรู้ฉบับสมบูรณ์คืนแก่ปราชญ์ชาวบ้าน และเก็บแนวทางต่อยอดไว้ใช้ต่อในหน่วยที่ 6 อาชีพในท้องถิ่น
- ปรับปรุงเอกสารถอดองค์ความรู้ตามข้อเสนอแนะ (กรณีได้ต่ำกว่าเกณฑ์)

กิจกรรมเสนอแนะ

- ฝึกปฏิบัติงานฝีมือหรือหัตถกรรมพื้นบ้านเบื้องต้นภายใต้คำแนะนำของปราชญ์ชาวบ้านเพิ่มเติม
- จัดทำเอกสารถอดองค์ความรู้เป็นสื่อดิจิทัล เช่น คลิปสไลด์หรืออินโฟกราฟิก เผยแพร่เมื่อได้รับอนุญาตจากปราชญ์ชาวบ้าน

13. บันทึกหลังการสอน

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(นายปรีชญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตารางสรุปความสอดคล้อง (Constructive Alignment)

สมรรถนะประจำหน่วย	จุดประสงค์	กิจกรรม (MIAP)	หลักฐาน	การประเมิน
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น	K1, K2, K3	ชั้น M: เล่าผลสัมฤทธิ์จากหน่วยที่ 4 / ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 5.1–5.4, ฝึกเขียนขั้นตอนจากคำบอกเล่า, คลิป, ใบงานที่ 5.2	ใบงานที่ 5.2, แบบทดสอบหลังเรียน	ใบงาน 5.2 $\geq$ 5/6; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60
2. วิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาอาชีพได้	S3	ชั้น A (ครั้งที่ 8): วิเคราะห์กรณีศึกษาใบงานที่ 5.4, เสนอแนวทางต่อยอดด้วยทักษะวิชาชีพ	ใบงานที่ 5.4, แนวทางต่อยอดในเอกสารถอดองค์ความรู้	ใบงาน 5.4 ตามแนวตอบ; RUBRIC ประเด็นที่ 4 ระดับ 2 ขึ้นไป
3. สืบค้นและถอดองค์ความรู้ภูมิ	S1, S2, A1, A2, A3	ชั้น A: ใบงานที่ 5.1 และทำเนียบภูมิปัญญา, เรียนรู้กับ	ใบงานที่ 5.1, เอกสารถอดองค์ความรู้, บันทึกจุด	ใบงาน 5.1 $\geq$ 5 รายการ; RUBRIC $\geq$ 10/16; สังเกต

ปัญหาท้องถิ่นจาก ปราชญ์ชาวบ้านได้		ปราชญ์ที่เชิญมา, ลง พื้นที่ถอดองค์ความรู้ , ตรวจสอบกับ ปราชญ์, นำเสนอ / ชั้น P: สะท้อนคิด	แก้ไข, แบบสังเกต พฤติกรรม, บันทึก สะท้อนคิด	พฤติกรรมระดับ “ดี” ขึ้นไป
--------------------------------------	--	---	---	------------------------------

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 6
	รหัสวิชา _30000-1502_ ชื่อวิชา _การพัฒนาท้องถิ่น	สอนครั้งที่ _9-10
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ อาชีพในท้องถิ่น	ทฤษฎี 2... ชม. ปฏิบัติ 4... ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน	6.1 ความหมายและความสำคัญของอาชีพในท้องถิ่น 6.2 ประเภทของอาชีพในท้องถิ่น 6.3 ห่วงโซ่การผลิตและช่องทางการตลาดของอาชีพท้องถิ่น 6.4 การวิเคราะห์ SWOT ของอาชีพในท้องถิ่น	

1. สารสำคัญ

อาชีพในท้องถิ่นเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ประชาชนประกอบเพื่อสร้างรายได้และดำรงชีพ โดยใช้ทรัพยากร ภูมิปัญญา และศักยภาพในพื้นที่เป็นฐาน ได้รับอิทธิพลจากทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา ความต้องการของตลาด และนโยบายภาครัฐ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ เกษตรกรรม หัตถกรรม การค้า การบริการ และการท่องเที่ยว ชุมชน ซึ่งเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน และอาจอยู่ในเศรษฐกิจในระบบหรือนอกระบบ การรวมกลุ่มเป็น วิสาหกิจชุมชนช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองและลดต้นทุน ห่วงโซ่การผลิต (Value Chain) แสดงลำดับขั้นตอนตั้งแต่วัตถุดิบ การผลิตและแปรรูป บรรจุภัณฑ์และตราสินค้า จนถึงช่องทางการตลาดและผู้บริโภค ซึ่งทุกขั้นตอนเป็นจุดสร้างมูลค่าเพิ่มได้ และต้องคำนวณต้นทุนเพื่อตั้งราคาอย่างเหมาะสม การวิเคราะห์ SWOT พิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนซึ่งเป็นปัจจัยภายใน และโอกาสและอุปสรรคซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก แล้วจับคู่เป็นกลยุทธ์ SO ST WO และ WT ตามแนวคิด TOWS Matrix เพื่อวางแผนทางพัฒนาอาชีพ ผู้เรียนอาชีวศึกษาสามารถเชื่อมโยงทักษะวิชาชีพของตนเข้ากับ อาชีพในท้องถิ่นเพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. สมรรถนะประจำหน่วย

- 2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและประเภทของอาชีพในท้องถิ่น
- 2.2 วิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิต ช่องทางการตลาด และปัจจัย SWOT ของอาชีพในท้องถิ่นได้
- 2.3 สสำรวจอาชีพในท้องถิ่นและเชื่อมโยงกับสาขาวิชาชีพของตนเองได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้ (K)

K1 อธิบายความหมาย ความสำคัญ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออาชีพในท้องถิ่น รวมทั้งความแตกต่างระหว่างเศรษฐกิจในระบบและนอกระบบได้ถูกต้อง

K2 จับคู่ตัวอย่างอาชีพในท้องถิ่นกับประเภททั้ง 5 ประเภทได้ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 อธิบายขั้นตอนของห่วงโซ่การผลิต ปัจจัยภายในและภายนอกของการวิเคราะห์ SWOT และกลยุทธ์ SO ST WO WT ได้ถูกต้อง

3.2 ด้านทักษะ (S)

S1 สำรวจและบันทึกอาชีพในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างน้อย 5 อาชีพ พร้อมระบุประเภทและวัตถุประสงค์หรือทรัพยากรที่ใช้

S2 วิเคราะห์กรณีศึกษาห่วงโซ่การผลิต โดยระบุขั้นตอนที่ควรพัฒนาและเสนอแนวทางเพิ่มมูลค่าผลผลิตพร้อมเหตุผลได้

S3 วิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิต ช่องทางการตลาด SWOT และกลยุทธ์ TOWS ของอาชีพในท้องถิ่น 1 อาชีพจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพจริง พร้อมเชื่อมโยงกับสาขาวิชาชีพของตน ได้ในระดับผ่านเกณฑ์รูปริก

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์/เจตคติ (A)

A1 แสดงความเคารพต่อผู้ประกอบการอาชีพ โดยขอความยินยอมก่อนสัมภาษณ์ และไม่เปิดเผยข้อมูลต้นทุน รายได้ หรือข้อมูลธุรกิจของผู้ให้ข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต

A2 แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยปฏิบัติหน้าที่ในการลงพื้นที่และงานกลุ่ม และส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด

A3 แสดงความซื่อสัตย์ในการนำเสนอข้อมูล โดยแยกข้อเท็จจริงจากการสัมภาษณ์ออกจากข้อเสนอแนะของกลุ่มอย่างชัดเจน

4. สมรรถนะที่พึงประสงค์ (ทักษะศตวรรษที่ 21)

4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในการวิเคราะห์ SWOT และกำหนดกลยุทธ์พัฒนาอาชีพ

4.2 ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career & Learning Skills) ในการเชื่อมโยงอาชีพในท้องถิ่นกับสาขาวิชาชีพและเส้นทางอาชีพของตนเอง

4.3 ทักษะการคำนวณ (Computing / Arithmetic) ในการพิจารณาต้นทุนและมูลค่าเพิ่มในแต่ละขั้นตอนของห่วงโซ่การผลิต

4.4 การสื่อสาร (Communication) ในการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพและนำเสนอผลการวิเคราะห์

4.5 การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration & Teamwork) ในการลงพื้นที่และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน

5. เนื้อหาสาระ

5.1 ความหมายและความสำคัญของอาชีพในท้องถิ่น

- ความหมายและความสำคัญของอาชีพในท้องถิ่น
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประเภทและลักษณะของอาชีพ
- อาชีพส่วนบุคคลหรือครัวเรือน และอาชีพแบบกลุ่มหรือวิสาหกิจชุมชน

5.2 ประเภทของอาชีพในท้องถิ่น

- อาชีพ 5 ประเภท ได้แก่ เกษตรกรรม หัตถกรรม การค้า การบริการ และการท่องเที่ยวชุมชน
- เศรษฐกิจในระบบ (Formal Economy) และเศรษฐกิจนอกระบบ (Informal Economy)

- กรณีศึกษา การรวมกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง

5.3 ห่วงโซ่การผลิตและช่องทางการตลาดของอาชีพท้องถิ่น

- ความหมายและขั้นตอนของห่วงโซ่การผลิต (Value Chain)
- ช่องทางการตลาด การคำนวณต้นทุน และการตั้งราคา
- กรณีศึกษา การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของกลุ่มอาชีพท้องถิ่น

5.4 การวิเคราะห์ SWOT ของอาชีพในท้องถิ่น

- ปัจจัยภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) และปัจจัยภายนอก (โอกาส อุปสรรค)
- ขั้นตอนการวิเคราะห์ SWOT และการกำหนดกลยุทธ์ตามแนวคิด TOWS Matrix (SO ST WO WT)

WT)

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (MIAP) รวม 360 นาที (2 ครั้ง)

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 20 นาที (ครั้งที่ 9)

บทบาทครู

- นำผลผลิตทางการเกษตรของท้องถิ่นชนิดหนึ่งในรูปผลผลิตสดและผลิตภัณฑ์แปรรูปมาแสดง [ต้องเติม: ตัวอย่างสินค้าและราคา] แล้วให้ผู้เรียนทายราคาของแต่ละแบบ
- ตั้งคำถามกระตุ้นว่า “ทำไมวัตถุดิบชนิดเดียวกันจึงขายได้ราคาต่างกันหลายเท่า และเงินส่วนต่างนั้นไปอยู่ที่ใคร”
- ให้ผู้เรียนทบทวนแนวทางต่อยอดภูมิปัญญาจากหน่วยที่ 5 ว่าเกี่ยวข้องกับอาชีพใดในท้องถิ่น

บทบาทผู้เรียน

- ทายราคาและอภิปรายเหตุผลของความแตกต่างของราคา
- เชื่อมโยงแนวทางต่อยอดภูมิปัญญาของกลุ่มจากหน่วยที่ 5 กับอาชีพในท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 60 นาที (ครั้งที่ 9)

บทบาทครู

- บรรยายประกอบสื่อนำเสนอ ตามหัวข้อ 6.1–6.4 โดยใช้ตารางประเภทอาชีพ กรณีศึกษาการรวมกลุ่มอาชีพ ภาพที่ 6.2 ห่วงโซ่การผลิตและช่องทางการตลาด และภาพที่ 6.3 แผนภาพการวิเคราะห์ SWOT
- สาธิตการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix จากตัวอย่างอาชีพแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในเอกสารประกอบการสอน
- เปิดคลิปวีดิทัศน์ “ภูมิปัญญากินได้” หรือ “วิสาหกิจชุมชน” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน) แล้วให้ผู้เรียนระบุขั้นตอนในห่วงโซ่การผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่ม
- มอบใบงานที่ 6.2 จับคู่อาชีพในท้องถิ่นกับประเภท แล้วเฉลยร่วมกัน

บทบาทผู้เรียน

- ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ 6 จัดบันทึกประเด็นสำคัญ

- ร่วมจัดหมวดหมู่ปัจจัยภายในและภายนอกจากตัวอย่างที่ครูสาธิต
- ชมคลิปและระบุจุดสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่การผลิต
- ทำใบงานที่ 6.2 รายบุคคล และตรวจคำตอบพร้อมกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นพยายาม (Application) 250 นาที (ครั้งที่ 9: 100 นาที / ครั้งที่ 10: 150 นาที) สํารวจและวิเคราะห์อาชีพจริงในท้องถิ่น

บทบาทครู (ครั้งที่ 9)

- ให้ผู้เรียนสำรวจอาชีพในท้องถิ่นของตนเองตามใบงานที่ 6.1 อย่างน้อย 5 อาชีพ แล้วรวบรวมเป็นแผนผังอาชีพของห้อง (20 นาที)
- ให้กลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาห่วงโซ่การผลิตตามใบงานที่ 6.4 แล้วส่งกลุ่มนำเสนอ (25 นาที)
- ให้แต่ละกลุ่มเลือกอาชีพในท้องถิ่น 1 อาชีพ และผู้ประกอบอาชีพที่จะสัมภาษณ์ โดยแนะนำให้เลือกอาชีพที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาจากหน่วยที่ 5 หรือสาขาวิชาชีพของสมาชิก แล้วปรับแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุดิบ กระบวนการผลิต บรรจุภัณฑ์ ช่องทางการตลาด ต้นทุน และปัญหาที่พบ (30 นาที)
- ให้กลุ่มฝึกเขียนแผนภาพห่วงโซ่การผลิตจากอาชีพของสมาชิกในครอบครัว เพื่อทดลองใช้โครงสร้างก่อนลงพื้นที่จริง (25 นาที)

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 9)

- บันทึกอาชีพในใบงานที่ 6.1 และร่วมจัดทำแผนผังอาชีพของห้อง
- วิเคราะห์ใบงานที่ 6.4 ระบุขั้นตอนที่ควรพัฒนา และเสนอแนวทางเพิ่มมูลค่า
- เลือกอาชีพและผู้ให้ข้อมูล ปรับแบบสัมภาษณ์ และฝึกเขียนแผนภาพห่วงโซ่การผลิต

ระหว่างครั้งที่ 9 และครั้งที่ 10 (งานภาคสนาม)

- ผู้เรียนสัมภาษณ์ผู้ประกอบอาชีพที่เลือก และสังเกตสถานที่ผลิตหรือจำหน่ายเมื่อได้รับอนุญาต โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอความยินยอม และสอบถามว่าข้อมูลใดเปิดเผยได้หรือต้องเก็บเป็นความลับ

บทบาทครู (ครั้งที่ 10)

- ให้กลุ่มเขียนแผนภาพห่วงโซ่การผลิตและช่องทางการตลาดของอาชีพที่สัมภาษณ์ พร้อมระบุจุดที่ยังเป็นจุดอ่อนและจุดที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้ (35 นาที)
- ให้กลุ่มวิเคราะห์ SWOT ตามใบงานที่ 6.3 โดยแยกปัจจัยภายในและภายนอกให้ถูกต้อง (35 นาที)
- ให้กลุ่มจับคู่ปัจจัยเป็นกลยุทธ์ SO ST WO WT และระบุว่าสาขาวิชาชีพของสมาชิกช่วยกลยุทธ์ใดได้บ้าง (30 นาที)
- จัดให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์กลุ่มละ 5-7 นาที (40 นาที)
- ให้ข้อมูลย้อนกลับตามรูปрик และสังเกตพฤติกรรมด้วยแบบสังเกต (10 นาที)

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 10)

- เขียนแผนภาพห่วงโซ่การผลิตและวิเคราะห์ SWOT จากข้อมูลการสัมภาษณ์จริง
- กำหนดกลยุทธ์ TOWS และเชื่อมโยงกับทักษะสาขาวิชาชีพของสมาชิก
- ตรวจสอบว่าไม่เปิดเผยข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลขอให้เก็บเป็นความลับ และแยกข้อเท็จจริงจากข้อเสนอแนะอย่างชัดเจน
- นำเสนอผลงาน และให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มอื่นด้วยถ้อยคำสุภาพ

ขั้นที่ 4 ขั้นสำเร็จผล (Progress) 30 นาที (ครั้งที่ 10)

บทบาทครู

- สรุปความคิดรวบยอดร่วมกับผู้เรียน โดยเปรียบเทียบจุดอ่อนที่พบซ้ำกันในหลายอาชีพ เช่น บรรณารักษ์ ช่องทางการตลาด หรือการคำนวณต้นทุน
- ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 6 (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ชี้แจงงานมอบหมาย และแจ้งว่าจุดอ่อนและอุปสรรคที่พบจะใช้ต่อในหน่วยที่ 7 สภาพปัญหาในท้องถิ่น ส่วนกลยุทธ์พัฒนาอาชีพจะใช้ต่อในหน่วยที่ 9

บทบาทผู้เรียน

- ร่วมสรุปสาระสำคัญของหน่วย
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- เขียนสะท้อนคิดสั้น ๆ 2-3 บรรทัด ว่า “อาชีพในท้องถิ่นที่ฉันสามารถใช้ทักษะสาขา... ต่อยอดได้คือ... เพราะ...” แล้วส่งพร้อมใบงาน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น บทที่ 6
- สื่อนำเสนอ (PowerPoint) หน่วยที่ 6 [ต้องเติม: ชื่อไฟล์/ผู้จัดทำ]
- ตัวอย่างผลผลิตสดและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากท้องถิ่นสำหรับขึ้นสนใจปัญหา [ต้องเติม]
- คลิปวิดีโอ “ภูมิปัญญากินได้” และ “วิสาหกิจชุมชน” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ใบงานที่ 6.1-6.4
- แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพ (ปรับจากหน่วยที่ 2)
- กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเมจิก สติกเกอร์สี และสมาร์ทโฟนสำหรับบันทึกข้อมูลและทำแบบทดสอบหลังเรียน

แหล่งการเรียนรู้

- ผู้ประกอบการอาชีพ กลุ่มอาชีพ หรือวิสาหกิจชุมชนในชุมชนของผู้เรียน [ต้องเติม: ชื่อหากครูกำหนด]

- ตลาดชุมชนหรือแหล่งจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น
- กรณีศึกษาการรวมกลุ่มอาชีพและการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ (จากเอกสารประกอบการสอน)

8. หลักฐานการเรียนรู้

หลักฐานความรู้

- ใบงานที่ 6.2 จับคู่อาชีพในท้องถิ่นกับประเภท
- ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 6
- คำตอบข้อ 1 ในใบงานที่ 6.4 (ขั้นตอนในห่วงโซ่การผลิตที่ควรพัฒนา)

หลักฐานการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน

- ใบงานที่ 6.1 สำรวจอาชีพในท้องถิ่นของฉัน และแผนผังอาชีพของห้อง
- ชิ้นงานหลัก: ผลการวิเคราะห์อาชีพในท้องถิ่น ประกอบด้วยแผนภาพห่วงโซ่การผลิต SWOT (ใบงานที่ 6.3) และกลยุทธ์ TOWS พร้อมการนำเสนอ
- ผลงานวิเคราะห์กรณีศึกษาใบงานที่ 6.4
- แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพที่มีคำตอบจากการลงพื้นที่
- บันทึกสะท้อนคิดท้ายคาบ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
K1 อธิบายความหมาย ความสำคัญ ปัจจัย และเศรษฐกิจในระบบ/นอกระบบ	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 6	ร้อยละ 60 ขึ้นไป (จำนวนข้อ [ต้องเต็ม])
K2 จับคู่อาชีพกับประเภท	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 6.2 พร้อมเฉลย	ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ
K3 อธิบายห่วงโซ่การผลิต SWOT และ กลยุทธ์ TOWS	ทดสอบ / ตรวจใบงาน	แบบทดสอบหลังเรียน / ใบงานที่ 6.3	ร้อยละ 60 ขึ้นไป และจัดปัจจัยภายในและภายนอกถูกต้อง
S1 สำรวจอาชีพในท้องถิ่น	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 6.1	อย่างน้อย 5 อาชีพ ระบุประเภทและวัตถุดิบหรือทรัพยากรครบ
S2 วิเคราะห์กรณีศึกษาห่วงโซ่การผลิต	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 6.4 พร้อมแนวตอบ	ตอบครบ 3 ข้อ ระบุขั้นตอนที่ควรพัฒนาได้ถูกต้อง และเสนอแนวทาง

			เพิ่มมูลค่าอย่างน้อย 2 แนวทาง
S3 วิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิต SWOT และ TOWS ของอาชีพจริง	ประเมินชิ้นงานและการนำเสนอ	แบบประเมินชิ้นงานแบบรูบริก (ข้อ 10)	ได้ 10 คะแนนขึ้นไปจาก 16 คะแนน และไม่มีเกณฑ์ใดอยู่ระดับ 1
A1 เคารพผู้ประกอบการอาชีพและรักษาข้อมูลธุรกิจ	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจเนื้อหาที่นำเสนอ	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และไม่เปิดเผยข้อมูลที่ไม่ได้รับอนุญาต
A2 รับผิดชอบต่อส่วนรวม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจการส่งงาน	แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม / แบบบันทึกการส่งงาน	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และส่งงานครบตามเวลา
A3 เชื่อสัตย์ในการนำเสนอข้อมูล	ตรวจการแยกข้อเท็จจริงกับข้อเสนอแนะในชิ้นงาน	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป

แนวเฉลยใบงานที่ 6.2: 1-จ, 2-ค, 3-ข, 4-ง, 5-ก, 6-ง

10. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก: ผลการวิเคราะห์อาชีพในท้องถิ่น (ห่วงโซ่การผลิต SWOT และ TOWS)

ประเด็นการประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. แผนภาพห่วงโซ่การผลิตและช่องทางการตลาด	ครบทุกขั้นตอน ตั้งแต่วัตถุดิบถึงผู้บริโภค ตรงกับข้อมูลจริง และระบุจุดสร้างมูลค่าเพิ่มและจุดอ่อนได้อย่างน้อย 2 จุด	ครบทุกขั้นตอน ระบุจุดสร้างมูลค่าเพิ่มหรือจุดอ่อนได้ 1 จุด	ขาด 1-2 ขั้นตอน หรือไม่ระบุจุดที่ควรพัฒนา	ขาดมากกว่า 2 ขั้นตอน หรือไม่ตรงกับข้อมูลจริง
2. ความถูกต้องของการวิเคราะห์ SWOT	ครบ 4 ด้าน ด้านละอย่างน้อย 2 ประเด็น จัดปัจจัยภายในและภายนอกถูกต้องทั้งหมด และอ้างอิงข้อมูลจากการสัมภาษณ์	ครบ 4 ด้าน จัดปัจจัยผิด 1 ประเด็น	ครบ 4 ด้าน แต่จัดปัจจัยผิด 2-3 ประเด็น หรือบางด้านมีเพียง 1 ประเด็น	ไม่ครบ 4 ด้าน หรือจัดปัจจัยผิดเป็นส่วนใหญ่

3. กลยุทธ์ TOWS	ครบ 4 กลยุทธ์ แต่ ละกลยุทธ์จับคู่ ปัจจัยถูกต้องและ ปฏิบัติได้จริง	ครบ 4 กลยุทธ์ มี 1 กลยุทธ์ที่จับคู่ปัจจัย ไม่ถูกต้องหรือปฏิบัติ ได้ยาก	มี 2-3 กลยุทธ์	มีไม่เกิน 1 กลยุทธ์
4. การเชื่อมโยงกับ สาขาวิชาชีพและ การนำเสนอ	ระบุบทบาทของ สาขาวิชาชีพสมาชิก ต่อกลยุทธ์ได้ชัดเจน และเป็นรูปธรรม นำเสนอตรงเวลา และแยกข้อเท็จจริง กับข้อเสนอแนะ ชัดเจน	ระบุบทบาทของ สาขาวิชาชีพได้ นำเสนอชัดเจน แต่ ยังไม่เป็นรูปธรรม บางส่วน	ระบุบทบาทของ สาขาวิชาชีพกว้าง ๆ หรือนำเสนอไม่ ต่อเนื่อง	ไม่เชื่อมโยงกับสาขา วิชาชีพ และนำเสนอ ไม่ชัดเจน

คะแนนเต็ม 16 คะแนน: 14-16 ดีมาก / 12-13 ดี / 10-11 พอใช้ / ต่ำกว่า 10 ปรับปรุง (ผ่านเกณฑ์ที่ 10 คะแนนขึ้นไป และไม่มีประเด็นใดอยู่ระดับ 1)

11. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ กลยุทธ์พัฒนาอาชีพที่เสนอต้องสอดคล้องกับกำลังการผลิต เงินทุน และวัตถุดิบที่ผู้ประกอบการอาชีพมีจริง ไม่เสนอการขยายกิจการเกินกำลัง

ความมีเหตุผล การวิเคราะห์ SWOT และการกำหนดกลยุทธ์ต้องอ้างอิงข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต และพิจารณาต้นทุนทุกขั้นตอนก่อนเสนอการเพิ่มมูลค่าหรือการตั้งราคา

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ผู้เรียนวิเคราะห์อุปสรรคและเสนอกลยุทธ์ ST และ WT เพื่อลดความเสี่ยง เช่น การกระจายช่องทางการตลาด หรือการรวมกลุ่มเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มอำนาจต่อรอง

เงื่อนไขความรู้ ใช้ความรู้เรื่องประเภทอาชีพ ห่วงโซ่การผลิต การคำนวณต้นทุน SWOT และ TOWS Matrix เป็นกรอบในการวิเคราะห์

เงื่อนไขคุณธรรม ขอความยินยอมก่อนสัมภาษณ์ รักษาความลับของข้อมูลต้นทุนและรายได้ของผู้ประกอบอาชีพ นำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริง และคืนผลการวิเคราะห์ให้ผู้ประกอบอาชีพเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

12. งานที่มอบหมาย / กิจกรรมเสนอแนะ

งานที่มอบหมาย

- สัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพในกลุ่มเลือกระหว่างครั้งที่ 9 และครั้งที่ 10 ตามแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว
- สรุปผลการวิเคราะห์ SWOT และกลยุทธ์ 1 หน้า มอบคืนแก่ผู้ประกอบการอาชีพที่ให้ข้อมูล และเก็บผลการวิเคราะห์ไว้ใช้ต่อในหน่วยที่ 7 และหน่วยที่ 9
- ปรับปรุงผลการวิเคราะห์ตามข้อเสนอแนะ (กรณีได้ต่ำกว่าเกณฑ์)

กิจกรรมเสนอแนะ

- ให้ผู้เรียนคำนวณต้นทุนต่อหน่วยและเสนอราคาขายของสินค้าจากอาชีพที่ศึกษา เมื่อผู้ประกอบการอาชีพยินยอมให้ใช้ข้อมูลต้นทุน
- ศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงราย [ต้องเติม: ชื่อวิสาหกิจชุมชน] แล้วเปรียบเทียบห่วงโซ่การผลิตกับอาชีพที่กลุ่มศึกษา

13. บันทึกหลังการสอน

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(นายปรีชญ์ ปุณณพัฒนโสภณ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตารางสรุปความสอดคล้อง (Constructive Alignment)

สมรรถนะประจำหน่วย	จุดประสงค์	กิจกรรม (MIAP)	หลักฐาน	การประเมิน
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและประเภทของอาชีพในท้องถิ่น	K1, K2, K3	ชั้น M: เปรียบเทียบราคาผลผลิตสดกับผลิตภัณฑ์แปรรูป / ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 6.1–6.4, สาคิต SWOT และ TOWS, คลิป, ใบงานที่ 6.2	ใบงานที่ 6.2, แบบทดสอบหลังเรียน	ใบงาน 6.2 $\geq$ 5/6; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60
2. วิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิต ช่องทางการตลาด และ	S2, S3	ชั้น A: วิเคราะห์กรณีศึกษาใบงานที่ 6.4, เขียนห่วงโซ่การผลิต, วิเคราะห์	ใบงานที่ 6.4, แผนภาพห่วงโซ่การผลิต, ใบงานที่ 6.3, กลยุทธ์ TOWS	ใบงาน 6.4 ตามแนวตอบ; รุปรีก $\geq$ 10/16

ปัจจัย SWOT ของ อาชีพในท้องถิ่นได้		SWOT ใบงานที่ 6.3, กำหนดกลยุทธ์ TOWS		
3. สํารวจอาชีพใน ท้องถิ่นและเชื่อมโยง กับสาขาวิชาชีพของ ตนเองได้	S1, S3 (รูปрик ประเด็นที่ 4), A1, A2, A3	ชั้น A: ใบงานที่ 6.1 และแผนผังอาชีพ, สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ อาชีพ, เชื่อมโยงกล ยุทธ์กับสาขาวิชาชีพ , นำเสนอ / ชั้น P: สะท้อนคิด	ใบงานที่ 6.1, แบบ สัมภาษณ์ที่มีคำตอบ , บันทึกสะท้อนคิด, แบบสังเกต พฤติกรรม	ใบงาน 6.1 ≥ 5 อาชีพ; รูปрик ประเด็นที่ 4 ระดับ 2 ขึ้นไป; สังเกต พฤติกรรมระดับ “ดี” ขึ้นไป

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 7.
	รหัสวิชา _30000-1502_ ชื่อวิชา _การพัฒนาท้องถิ่น	สอนครั้งที่ 11.
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สภาพปัญหาในท้องถิ่น	ทฤษฎี 1... ชม. ปฏิบัติ 2... ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน	7.1 ความหมายและลักษณะของปัญหาในท้องถิ่น 7.2 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงในชุมชน 7.3 สาเหตุและผลกระทบของปัญหาในท้องถิ่น 7.4 เครื่องมือวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา	

1. สาระสำคัญ

ปัญหาในท้องถิ่นเป็นสภาวะหรือสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งส่งผลกระทบทางลบต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน มีลักษณะสำคัญ คือ เชื่อมโยงกัน ซับซ้อนหลายมิติ มีระดับความรุนแรงและความเร่งด่วนต่างกัน และแต่ละกลุ่มคนอาจรับรู้ปัญหาแตกต่างกัน จำแนกได้เป็น 4 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง และความปลอดภัย การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนต้องวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริง ทั้งสาเหตุทางตรงและสาเหตุเชิงโครงสร้าง รวมทั้งผลกระทบทางตรงและทางอ้อม มิใช่แก้เพียงอาการที่ปรากฏ ผังก้างปลาเป็นเครื่องมือจำแนกสาเหตุออกเป็นหมวดหมู่ เช่น คน วิธีการ ทรัพยากร และสภาพแวดล้อม จากนั้นจึงจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยพิจารณาความรุนแรง จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ ความเร่งด่วน และความเป็นไปได้ในการแก้ไข ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเป็นฐานของการเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาต่อไป

2. สมรรถนะประจำหน่วย

- 2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและลักษณะของปัญหาในท้องถิ่น
- 2.2 วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ
- 2.3 สำรวจและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้ (K)

K1 อธิบายความหมายของปัญหาในท้องถิ่นและลักษณะสำคัญของปัญหาได้อย่างน้อย 3 ใน 4 ลักษณะ

K2 จับคู่ปัญหาในท้องถิ่นกับมิติของปัญหาทั้ง 4 มิติได้ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 อธิบายความแตกต่างระหว่างสาเหตุทางตรงกับสาเหตุเชิงโครงสร้าง วิเคราะห์ผังก้างปลา และเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 4 ด้านได้ถูกต้อง

3.2 ด้านทักษะ (S)

S1 สำรวจและบันทึกปัญหาในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างน้อยมิติละ 1 ปัญหา พร้อมระบุผู้ได้รับผลกระทบ

S2 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในท้องถิ่น 1 ปัญหาด้วยผังก้างปลา โดยแตกแขนงสาเหตุอย่างน้อย 3 หมวด หมวดละอย่างน้อย 2 สาเหตุย่อย ได้ในระดับผ่านเกณฑ์รูบริก

S3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยใช้เกณฑ์ 4 ด้านผ่านเวทีประชาคมจำลอง และเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพร้อมเหตุผลได้

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์/เจตคติ (A)

A1 แสดงการเปิดใจรับฟังมุมมองที่แตกต่าง โดยไม่ขัดจังหวะผู้อื่น และสรุปความเห็นของผู้ที่มีมุมมองต่างจากตนได้ในเวทีประชาคมจำลอง

A2 ใช้ภาษาที่เป็นกลางและไม่ตีตราบุคคลหรือกลุ่มคน โดยไม่ระบุตัวบุคคลเมื่ออภิปรายปัญหาที่ละเอียดอ่อน เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม หรือหนี้สิน

A3 แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มและส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด

4. สมรรถนะที่พึงประสงค์ (ทักษะศตวรรษที่ 21)

4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในการสืบค้นสาเหตุเชิงลึกและไม่ด่วนสรุปจากอาการที่ปรากฏ

4.2 การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication & Collaboration) ในการแลกเปลี่ยนความเห็นและหาข้อสรุปร่วมกันในเวทีประชาคมจำลอง

4.3 ความเข้าใจต่างวัฒนธรรมและต่างกระบวนการทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ในการเข้าใจว่าแต่ละกลุ่มคนรับรู้ปัญหาแตกต่างกัน

4.4 การคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) ในการมองความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาในมิติต่าง ๆ

4.5 ความเป็นพลเมือง (Citizenship) ในการมีส่วนร่วมกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหาในชุมชน

5. เนื้อหาสาระ

5.1 ความหมายและลักษณะของปัญหาในท้องถิ่น

- ความหมายของปัญหาในท้องถิ่น
- ลักษณะสำคัญของปัญหา 4 ลักษณะ

5.2 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงในชุมชน

- มิติของปัญหา 4 มิติ พร้อมตัวอย่าง และความเชื่อมโยงระหว่างมิติ

5.3 สาเหตุและผลกระทบของปัญหาในท้องถิ่น

- สาเหตุทางตรงและสาเหตุทางอ้อมหรือเชิงโครงสร้าง
- ผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อม
- กรณีศึกษา การวิเคราะห์สาเหตุปัญหาขยะในชุมชน

5.4 เครื่องมือวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

- ผังก้างปลา (Fishbone Diagram) และหมวดหมู่สาเหตุ (คน วิธี การ ทรัพยากร สภาพแวดล้อม)
- เกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญ 4 ด้าน และกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น เวทีประชาคม

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (MIAP) รวม 180 นาที

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 20 นาที

บทบาทครู

- ฉายภาพขณะลั่นดังในชุมชน แล้วถามว่า “ปัญหานี้เกิดจากอะไร” ให้ผู้เรียนตอบทันทีโดยไม่คิดนาน
- เล่ากรณีศึกษาปัญหาขยะในชุมชนจากเอกสารประกอบการสอน เพื่อเปรียบเทียบคำตอบแรกของผู้เรียนกับสาเหตุที่แท้จริงที่พบจากการลงพื้นที่
- ให้ผู้เรียนเปิดรายงานสภาพภูมิสังคมจากหน่วยที่ 3 และผล SWOT จากหน่วยที่ 6 เพื่อค้นหาปัญหาที่พบในชุมชนของกลุ่ม

บทบาทผู้เรียน

- ตอบคำถามและเปรียบเทียบคำตอบของตนกับสาเหตุที่แท้จริงในกรณีศึกษา
- ค้นหาปัญหาของชุมชนจากชิ้นงานหน่วยที่ 3 และหน่วยที่ 6

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 40 นาที

บทบาทครู

- บรรยายประกอบสื่อนำเสนอ ตามหัวข้อ 7.1–7.4 โดยใช้ภาพที่ 7.2 มิติของปัญหาในท้องถิ่น ตารางตัวอย่างปัญหา และภาพที่ 7.3 ตัวอย่างผังก้างปลา
- สาธิตการเขียนผังก้างปลาจากกรณีศึกษาปัญหาขยะ และการให้คะแนนจัดลำดับความสำคัญตามเกณฑ์ 4 ด้าน
- เปิดคลิปวีดิทัศน์ “ทุกปัญหาล้วนมีสาเหตุ” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- มอบใบงานที่ 7.2 จับคู่ปัญหาในท้องถิ่นกับมิติที่เกี่ยวข้อง แล้วเฉลยร่วมกัน

บทบาทผู้เรียน

- ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ 7 จดบันทึกประเด็นสำคัญ
- ร่วมเติมสาเหตุย่อยในผังก้างปลาที่ครูสาธิต
- ชมคลิปและสรุปประเด็นสำคัญ
- ทำใบงานที่ 7.2 รายบุคคล และตรวจคำตอบร่วมกับครู

ขั้นที่ 3 ขั้นพยายาม (Application) 100 นาที วิเคราะห์และจัดลำดับปัญหาจริงของชุมชน

บทบาทครู

- ให้นักกลุ่มสำรวจและบันทึกปัญหาในชุมชนเป้าหมายตามใบงานที่ 7.1 อย่างน้อยมิติละ 1 ปัญหา โดยใช้ข้อมูลจากหน่วยที่ 3 และหน่วยที่ 6 ร่วมกับประสบการณ์ของสมาชิก (20 นาที)

- จัดเวทีประชาคมจำลอง โดยแจกบัตรบทบาท เช่น ผู้นำชุมชน เกษตรกร ผู้สูงอายุ เยาวชน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แต่ละกลุ่มให้คะแนนปัญหาจากใบงานที่ 7.1 ตามเกณฑ์ความรุนแรง จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ ความเร่งด่วน และความเป็นไปได้ ในการแก้ไข ด้านละ 1–5 คะแนน แล้วสรุปลำดับความสำคัญ (25 นาที)
- ให้กลุ่มเลือกปัญหาที่ได้ลำดับสูงสุด แล้ววิเคราะห์สาเหตุด้วยผังก้างปลาตามใบงานที่ 7.3 โดยระบุว่าสาเหตุใดเป็นสาเหตุทางตรงหรือเชิงโครงสร้าง และระบุผลกระทบทางตรงและทางอ้อม อย่างน้อยอย่างละ 1 ข้อ (30 นาที)
- ให้กลุ่มวิเคราะห์สถานการณ์ในใบงานที่ 7.4 (15 นาที)
- ให้แต่ละกลุ่มติดผังก้างปลาและตารางจัดลำดับที่ผนัง แล้วเดินชมผลงานพร้อมเขียนสาเหตุที่กลุ่มอื่นอาจมองข้าม (10 นาที)
- เดินให้คำแนะนำ ตั้งคำถามเชิงลึก เช่น “สาเหตุนี้เกิดจากอะไรอีกทีหนึ่ง” และสังเกตพฤติกรรม ด้วยแบบสังเกต

บทบาทผู้เรียน

- บันทึกปัญหาในใบงานที่ 7.1 ครบ 4 มิติ พร้อมผู้ได้รับผลกระทบ
- แสดงบทบาทตามบัตรที่ได้รับ ให้คะแนน และรับฟังเหตุผลของผู้ที่มีมุมมองต่างกัน
- เขียนผังก้างปลา แยกสาเหตุทางตรงและเชิงโครงสร้าง และระบุผลกระทบ
- วิเคราะห์ใบงานที่ 7.4 และเดินชมผลงานของกลุ่มอื่น โดยใช้ภาษาที่เป็นกลางและไม่ระบุตัวบุคคล

ขั้นที่ 4 ขั้นสำเร็จผล (Progress) 20 นาที

บทบาทครู

- สรุปความคิดรวบยอดร่วมกับผู้เรียน โดยเปรียบเทียบลำดับความสำคัญที่ได้จากเวทีจำลองกับสิ่งที่แต่ละกลุ่มคาดหวังไว้ตอนต้น
- ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 7 (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ชี้แจงงานมอบหมาย และแจ้งว่าปัญหาที่กลุ่มเลือกจะใช้เขียนโครงการพัฒนาท้องถิ่นในหน่วยที่ 8

บทบาทผู้เรียน

- ร่วมสรุปสาระสำคัญของหน่วย
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- เขียนสะท้อนคิดสั้น ๆ 2–3 บรรทัด ว่า “มุมมองในเวทีประชาคมที่เปลี่ยนความคิดของฉันคือ...” แล้วส่งพร้อมใบงาน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น บทที่ 7
- สื่อนำเสนอ (PowerPoint) หน่วยที่ 7 [ต้องเติม: ชื่อไฟล์/ผู้จัดทำ]
- คลิปวีดิทัศน์ “ทุกปัญหาล้วนมีสาเหตุ” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ใบงานที่ 7.1–7.4
- บัตรบทบาทสำหรับเวทีประชาคมจำลอง และตารางให้คะแนนจัดลำดับความสำคัญ 4 เกณฑ์ (ครูจัดทำ)
- รายงานสภาพภูมิสังคมจากหน่วยที่ 3 และผลการวิเคราะห์ SWOT จากหน่วยที่ 6
- กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเมจิก สติกเกอร์สี และสมาร์ทโฟนสำหรับทำแบบทดสอบหลังเรียน

แหล่งการเรียนรู้

- ชุมชนเป้าหมายของแต่ละกลุ่ม และคนในชุมชนที่ร่วมสนทนากลุ่ม
- แผนพัฒนาท้องถิ่นหรือข้อมูลปัญหาของชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น [ต้องเติม: ชื่อหน่วยงานหากกำหนด]
- กรณีศึกษาการวิเคราะห์สาเหตุปัญหาขะในชุมชน (จากเอกสารประกอบการสอน)

8. หลักฐานการเรียนรู้

หลักฐานความรู้

- ใบงานที่ 7.2 จับคู่ปัญหาในท้องถิ่นกับมิติที่เกี่ยวข้อง
- ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 7
- คำตอบในใบงานที่ 7.4 (การจัดลำดับความสำคัญและกระบวนการมีส่วนร่วม)

หลักฐานการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน

- ใบงานที่ 7.1 สำนวณสภาพปัญหาในท้องถิ่นของตน
- ชิ้นงานหลัก: ผลการวิเคราะห์ปัญหาในท้องถิ่น ประกอบด้วยตารางจัดลำดับความสำคัญจากเวทีประชาคมจำลอง และผังก้างปลา (ใบงานที่ 7.3)
- บันทึกการสนทนากลุ่มกับคนในชุมชน (งานมอบหมาย)
- บันทึกสะท้อนคิดท้ายคาบ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
K1 อธิบายความหมายและลักษณะของปัญหาในท้องถิ่น	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 7	ร้อยละ 60 ขึ้นไป (จำนวนข้อ [ต้องเติม])
K2 จับคู่ปัญหากับมิติของปัญหา	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 7.2 พร้อมเฉลย	ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 อธิบายสาเหตุทางตรง/เชิงโครงสร้าง ผังก้างปลา และเกณฑ์จัดลำดับ	ทดสอบ / ตรวจผังก้างปลา	แบบทดสอบหลังเรียน / ใบงานที่ 7.3	ร้อยละ 60 ขึ้นไป และจำแนกสาเหตุทางตรงกับเชิงโครงสร้างได้ถูกต้อง
S1 สำรวจปัญหาในท้องถิ่น	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 7.1	ครบ 4 มิติ มิติละอย่างน้อย 1 ปัญหา พร้อมผู้ได้รับผลกระทบ
S2 วิเคราะห์สาเหตุด้วยผังก้างปลา	ประเมินชิ้นงาน	แบบประเมินชิ้นงานแบบรูปริก (ข้อ 10)	ได้ 10 คะแนนขึ้นไปจาก 16 คะแนน และไม่มีเกณฑ์ใดอยู่ระดับ 1
S3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม	ตรวจตารางให้คะแนนและใบงาน	ตารางจัดลำดับความสำคัญ 4 เกณฑ์ / ใบงานที่ 7.4 พร้อมแนวตอบ	ให้คะแนนครบ 4 เกณฑ์ และตอบใบงาน 7.4 ครบ 3 ข้อพร้อมเหตุผลที่อ้างเกณฑ์
A1 เปิดใจรับฟังมุมมองที่แตกต่าง	สังเกตพฤติกรรมในเวทีประชาคมจำลอง	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป
A2 ใช้ภาษาที่เป็นกลางและไม่ตีตรา	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจถ้อยคำในชิ้นงาน	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และไม่ระบุตัวบุคคลในชิ้นงาน
A3 รับผิดชอบต่อส่วนรวม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจการส่งงาน	แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม / แบบบันทึกการส่งงาน	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และส่งงานครบตามเวลา

แนวเฉลยใบงานที่ 7.2: 1-ก, 2-ค, 3-ข, 4-ง, 5-ค, 6-ก

10. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริก: ผลการวิเคราะห์ปัญหาในท้องถิ่น (ผังก้างปลาและการจัดลำดับความสำคัญ)

ประเด็นการประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. การระบุปัญหา	ปัญหาชัดเจน เฉพาะเจาะจง เป็นปัญหาจริงของชุมชน และระบุแหล่งข้อมูลที่มาของปัญหา	ปัญหาชัดเจนและเป็นปัญหาจริง แต่ไม่ระบุแหล่งข้อมูล	ปัญหากว้างเกินไป หรือเป็นปัญหาทั่วไปที่ไม่เฉพาะชุมชน	ไม่ระบุปัญหาชัดเจน หรือเขียนเป็นสาเหตุแทนปัญหา
2. ความครบถ้วนของหมวดและสาเหตุย่อย	มีอย่างน้อย 4 หมวด หมวดละอย่างน้อย 2 สาเหตุย่อย	มี 3 หมวด หมวดละอย่างน้อย 2 สาเหตุย่อย	มี 3 หมวด แต่บางหมวดมีสาเหตุย่อยเพียง 1 ข้อ	มีไม่เกิน 2 หมวด

3. ความ สมเหตุสมผลและ ความลึกของการ วิเคราะห์	สาเหตุสมเหตุสมผล ทุกข้อ แยกสาเหตุ ทางตรงกับเชิง โครงสร้างได้ถูกต้อง ระบุผลกระทบ ทางตรงและ ทางอ้อม และไม่ กล่าวโทษบุคคล	สาเหตุสมเหตุสมผล แยกสาเหตุได้ แต่ ระบุผลกระทบไม่ ครบ	มีสาเหตุที่ไม่ สมเหตุสมผล 1-2 ข้อ หรือไม่แยก สาเหตุทางตรงกับ เชิงโครงสร้าง	สาเหตุส่วนใหญ่ไม่ สมเหตุสมผล หรือ ด่วนสรุปว่าเกิดจาก สาเหตุเดียว
4. การจัดลำดับ ความสำคัญด้วย กระบวนการมีส่วน ร่วม	ให้คะแนนครบ 4 เกณฑ์ สะท้อน มุมมองจากทุก บทบาท และอธิบาย เหตุผลของลำดับได้ ชัดเจน	ให้คะแนนครบ 4 เกณฑ์ อธิบายเหตุ ผลได้ แต่สะท้อน มุมมองไม่ครบทุก บทบาท	ให้คะแนนไม่ครบ 4 เกณฑ์ หรืออธิบาย เหตุผลไม่ชัดเจน	ไม่มีการจัดลำดับ หรือจัดลำดับโดยไม่ ใช้เกณฑ์

คะแนนเต็ม 16 คะแนน: 14-16 ดีมาก / 12-13 ดี / 10-11 พอใช้ / ต่ำกว่า 10 ปรับปรุง (ผ่านเกณฑ์ที่ 10 คะแนนขึ้นไป และไม่มีประเด็นใดๆ อยู่ระดับ 1)

11. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ เกณฑ์ “ความเป็นไปได้ในการแก้ไข” ช่วยให้ผู้เรียนเลือกปัญหาที่ชุมชนและผู้เรียนแก้ไขได้จริงด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ ไม่เลือกปัญหาใหญ่เกินกำลัง

ความมีเหตุผล ผู้เรียนต้องสืบค้นสาเหตุเชิงลึกด้วยผังก้างปลา ไม่ด่วนสรุปจากอาการที่ปรากฏ และจัดลำดับความสำคัญโดยอ้างเกณฑ์ 4 ด้าน

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี การวิเคราะห์ผลกระทบทางอ้อมช่วยให้เห็นปัญหาที่อาจลุกลามในอนาคต และการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมช่วยลดความขัดแย้งเมื่อต้องเลือกแก้ปัญหาใดก่อน

เงื่อนไขความรู้ ใช้ความรู้เรื่องมิติของปัญหา สาเหตุและผลกระทบ ผังก้างปลา และเกณฑ์จัดลำดับความสำคัญ ร่วมกับข้อมูลจากหน่วยที่ 3 และหน่วยที่ 6

เงื่อนไขคุณธรรม รับฟังมุมมองของทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม ใช้ภาษาที่เป็นกลาง ไม่ตีตราหรือระบุตัวบุคคลเมื่ออภิปรายปัญหาที่ละเอียดอ่อน และรายงานผลตามความเป็นจริง

12. งานที่มอบหมาย / กิจกรรมเสนอแนะ

งานที่มอบหมาย

- สอนทบทวนกลุ่มกับคนในชุมชนเป้าหมายอย่างน้อย 3 คน เพื่อตรวจสอบว่าลำดับความสำคัญและสาเหตุที่กลุ่มวิเคราะห์ตรงกับมุมมองของชุมชนหรือไม่ บันทึกผลและนำมาใช้เขียนโครงการในหน่วยที่ 8
- ปรับปรุงผังก้างปลาตามข้อเสนอแนะ (กรณีได้ต่ำกว่าเกณฑ์)

กิจกรรมเสนอแนะ

- ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนเพื่อเข้าร่วมสังเกตเวทีประชาคมจริงของชุมชน
- จัดทำรายงานสรุปสภาพปัญหาของท้องถิ่นและนำเสนอต่อผู้นำชุมชนเพื่อคืนข้อมูลสู่ชุมชน

13. บันทึกหลังการสอน

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(นายปรีชญ์ ปุณณพัฒนโสภณ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตารางสรุปความสอดคล้อง (Constructive Alignment)

สมรรถนะประจำหน่วย	จุดประสงค์	กิจกรรม (MIAP)	หลักฐาน	การประเมิน
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและลักษณะของปัญหาในท้องถิ่น	K1, K2	ชั้น M: เปรียบเทียบคำตอบแรกกับกรณีศึกษาปัญหาขยะ / ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 7.1–7.2, ใบงานที่ 7.2	ใบงานที่ 7.2, แบบทดสอบหลังเรียน	ใบงาน 7.2 $\geq$ 5/6; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60
2. วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ	K3, S2	ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 7.3–7.4, สาธิตผังก้างปลา, คลิป / ชั้น A: เขียนผังก้างปลา	ผังก้างปลา, แบบทดสอบหลังเรียน	รูบริก $\geq$ 10/16; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60

		ใบงานที่ 7.3 และ ระบุผลกระทบ		
3. สำรวจและ จัดลำดับความสำคัญ ของปัญหาในท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม	S1, S3, A1, A2, A3	ชั้น A: ใบงานที่ 7.1, เวทีประชาคมจำลอง , ใบงานที่ 7.4, เติ ชมผลงาน / ชั้น P: สะท้อนคิด / งาน มอบหมายสนทนา กลุ่มกับชุมชน	ใบงานที่ 7.1, ตาราง จัดลำดับความสำคัญ , ใบงานที่ 7.4, บันทึกสนทนากลุ่ม, แบบสังเกต พฤติกรรม	ใบงาน 7.1 ครบ 4 มิติ; ให้คะแนนครบ 4 เกณฑ์; สังเกต พฤติกรรมระดับ “ดี” ขึ้นไป

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 8
	รหัสวิชา _30000-1502_ ชื่อวิชา _การพัฒนาท้องถิ่น	สอนครั้งที่ 12
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น	ทฤษฎี 1... ชม. ปฏิบัติ 2... ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน	8.1 หลักการและแนวคิดการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น 8.2 ภาควิชาและภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา 8.3 ขั้นตอนการเขียนโครงการพัฒนาท้องถิ่น 8.4 การติดตามและประเมินผลโครงการ	

1. สาระสำคัญ

การแก้ไขปัญหาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต้องยึดหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ แก้ไขที่สาเหตุมิใช่เพียงอาการ ใช้ทรัพยากรและศักยภาพของท้องถิ่นเป็นฐาน ยึดหลักการมีส่วนร่วม คำนึงถึงความยั่งยืน และป้องกันควบคู่กับแก้ไข โดยให้ความสำคัญกับแนวทางจากล่างขึ้นบนที่เริ่มจากความต้องการของชุมชน ปัญหาที่ซับซ้อนต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและผู้นำชุมชน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชนหรือองค์กรพัฒนาเอกชน โดยระบุบทบาทของแต่ละภาคีให้ชัดเจน การเขียนโครงการพัฒนาท้องถิ่นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบครบถ้วน ตั้งแต่ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ จนถึงตัวชี้วัดความสำเร็จ และทุกองค์ประกอบต้องสอดคล้องกัน จากนั้นติดตามและประเมินผลด้วยวงจร PDCA โดยพิจารณาทั้งผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) เพื่อปรับปรุงโครงการอย่างต่อเนื่องและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

2. สมรรถนะประจำหน่วย

- 2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น
- 2.2 วิเคราะห์และออกแบบแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นได้
- 2.3 เขียนโครงการพัฒนาท้องถิ่นเบื้องต้นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้ (K)

K1 อธิบายหลักการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นได้อย่างน้อย 4 ใน 5 ประการ และอธิบายความแตกต่างระหว่างแนวทางจากล่างขึ้นบนกับจากบนลงล่างได้ถูกต้อง

K2 จับคู่ภาคีเครือข่ายกับบทบาทในการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 ระบุองค์ประกอบของโครงการพัฒนาท้องถิ่นได้ครบ 9 องค์ประกอบ และอธิบายวงจร PDCA และความแตกต่างระหว่างผลผลิตกับผลลัพธ์ได้ถูกต้อง

3.2 ด้านทักษะ (S)

S1 วิเคราะห์ภาคีเครือข่ายที่ควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้อย่างน้อย 3 ภาคี พร้อมระบุบทบาทและขั้นตอนที่แต่ละภาคีเข้ามามีส่วนร่วม

S2 เขียนร่างโครงการพัฒนาท้องถิ่นจากปัญหาที่วิเคราะห์ในหน่วยที่ 7 ได้ครบ 9 องค์ประกอบ และสอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา ได้ในระดับผ่านเกณฑ์รูปрик

S3 วางแผนติดตามและประเมินผลโครงการตามวงจร PDCA ครบ 4 ขั้นตอน พร้อมระบุตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์อย่างน้อยอย่างละ 1 ตัวได้

S4 วิเคราะห์กรณีศึกษาการประสานภาคีเครือข่าย โดยระบุจุดที่โครงการไม่สอดคล้องกับความต้องการจริง และเสนอภาคีเครือข่ายและการปรับปรุงในขั้นตอน Act ได้

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์/เจตคติ (A)

A1 แสดงการให้ความสำคัญกับเสียงของชุมชน โดยอ้างอิงผลการสนทนากลุ่มกับคนในชุมชนจากหน่วยที่ 7 ในหลักการและเหตุผลของโครงการ

A2 แสดงความประหยัดและซื่อสัตย์ โดยตั้งงบประมาณตามความจำเป็นจริง และระบุแหล่งที่มาของงบประมาณทุกรายการ

A3 แสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มและส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด

4. สมรรถนะที่พึงประสงค์ (ทักษะศตวรรษที่ 21)

4.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในการออกแบบแนวทางที่แก้ไขที่สาเหตุและป้องกันการเกิดซ้ำ

4.2 การทำงานร่วมกันและภาวะผู้นำ (Collaboration & Leadership) ในการวางแผนโครงการและประสานบทบาทภาคีเครือข่าย

4.3 การสื่อสาร (Communication) ในการเขียนโครงการให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน

4.4 ทักษะการคำนวณ (Computing / Arithmetic) ในการจัดทำงบประมาณโครงการ

4.5 ความเป็นพลเมือง (Citizenship) ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเองอย่างมีส่วนร่วม

5. เนื้อหาสาระ

5.1 หลักการและแนวคิดการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น

- หลักการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น 5 ประการ
- แนวทางจากล่างขึ้นบน (Bottom-up) และจากบนลงล่าง (Top-down)

5.2 ภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

- ภาคีเครือข่าย 5 ภาคส่วน และบทบาทของแต่ละภาคี
- กรณีศึกษา ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการแก้ปัญหาน้ำเพื่อการเกษตร

5.3 ขั้นตอนการเขียนโครงการพัฒนาท้องถิ่น

- องค์ประกอบของโครงการ 9 องค์ประกอบ
- การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของโครงการ

5.4 การติดตามและประเมินผลโครงการ

- วงจร PDCA (Plan Do Check Act)
- ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (MIAP) รวม 180 นาที

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 15 นาที

บทบาทครู

- ฉายตัวอย่างโครงการ 2 โครงการที่แก้ปัญหาขยะในชุมชนเดียวกัน โครงการแรกติดป้ายห้ามทิ้งขยะ โครงการที่สองจัดรอบเก็บขยะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งจุดคัดแยก และอบรมการคัดแยกขยะ แล้วถามว่า “โครงการใดแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้นกว่า เพราะเหตุใด”
- ให้ผู้เรียนนำผังก้างปลา ตารางจัดลำดับความสำคัญ และบันทึกสนทนากลุ่มจากหน่วยที่ 7 มาทบทวน

บทบาทผู้เรียน

- เปรียบเทียบโครงการทั้งสองและเชื่อมโยงกับสาเหตุของปัญหาในกรณีศึกษาหน่วยที่ 7
- ทบทวนปัญหาและสาเหตุของกลุ่มจากชิ้นงานหน่วยที่ 7

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 45 นาที

บทบาทครู

- บรรยายประกอบสื่อนำเสนอ ตามหัวข้อ 8.1–8.4 โดยใช้ภาพที่ 8.2 ภาคีเครือข่าย ตารางองค์ประกอบของโครงการ และภาพที่ 8.3 วงจร PDCA
- ยกตัวอย่างการเขียนวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่วัดผลได้ และเปรียบเทียบตัวชี้วัดผลผลิตกับผลลัพธ์
- เปิดคลิปวิดีโอทัศน์ “จัดการขยะชุมชน” หรือ “การบริหารจัดการน้ำ” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน) แล้วให้ผู้เรียนระบุภาคีเครือข่ายที่ปรากฏ
- มอบใบงานที่ 8.2 จับคู่ภาคีเครือข่ายกับบทบาท แล้วเฉลยร่วมกัน

บทบาทผู้เรียน

- ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ 8 จดบันทึกประเด็นสำคัญ
- ฝึกแก้วัตถุประสงค์ที่วัดผลไม่ได้ให้วัดผลได้ตามตัวอย่างที่ครูยก
- ชมคลิปและระบุภาคีเครือข่าย
- ทำใบงานที่ 8.2 รายบุคคล และตรวจคำตอบร่วมกับครู

ขั้นที่ 3 ขั้นพยายาม (Application) 100 นาที เขียนโครงการแก้ไขปัญหาจริงของชุมชน

บทบาทครู

- ให้นักเรียนวิเคราะห์ภาคีเครือข่ายที่ควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหากลุ่ม โดยเขียนแผนผังภาคีพร้อมบทบาทและขั้นตอนที่เข้ามามีส่วนร่วม (15 นาที)

- ให้อำเภอร่างโครงการพัฒนาท้องถิ่นตามใบงานที่ 8.1 ให้ครบ 9 องค์ประกอบ โดยกำหนดให้หลักการและเหตุผลอ้างอิงผังก้างปลาและผลการสนทนากลุ่มจากหน่วยที่ 7 และให้กิจกรรมของโครงการแก้ไขที่สาเหตุพร้อมมีมาตรการป้องกันการเกิดซ้ำ (40 นาที)
- ให้อำเภอวางแผนติดตามประเมินผลตามวงจร PDCA ในใบงานที่ 8.3 (15 นาที)
- จัดกิจกรรมตรวจสอบความสอดคล้องของโครงการระหว่างกลุ่ม (Peer Review) โดยใช้แบบตรวจสอบความสอดคล้อง เช่น วัตถุประสงค์ตอบหลักการและเหตุผลหรือไม่ วิธีดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้หรือไม่ งบประมาณและระยะเวลาเป็นไปได้หรือไม่ และตัวชี้วัดวัดผลได้หรือไม่ (15 นาที)
- ให้อำเภอปรับปรุงโครงการตามข้อเสนอแนะ (15 นาที)
- เดินให้คำแนะนำ ตั้งคำถาม เช่น “ถ้าไม่มีนักศึกษาแล้ว ชุมชนยังทำได้ไหม” และสังเกตพฤติกรรมด้วยแบบสังเกต

บทบาทผู้เรียน

- เขียนแผนผังภาคีเครือข่ายอย่างน้อย 3 ภาคี พร้อมบทบาท
- ร่างโครงการครบ 9 องค์ประกอบ ตั้งงบประมาณตามความจำเป็นจริง และระบุแหล่งที่มาของงบประมาณ
- วางแผน PDCA และระบุตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์
- ตรวจสอบโครงการของกลุ่มอื่นด้วยแบบตรวจสอบความสอดคล้อง แล้วปรับปรุงโครงการของกลุ่มตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นสำเร็จผล (Progress) 20 นาที

บทบาทครู

- สรุปความคิรวบยอดร่วมกับผู้เรียน โดยยกจุดที่พบข้อบกพร่องจาก Peer Review เช่น วัตถุประสงค์วัดผลไม่ได้ หรือกิจกรรมแก้ไขที่อาการแทนสาเหตุ
- ให้อำเภอทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 8 (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ชี้แจงงานมอบหมาย และแจ้งผลการประเมินโครงการตามรูปрикในคาบถัดไป

บทบาทผู้เรียน

- ร่วมสรุปสาระสำคัญของหน่วย
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- เขียนสะท้อนคิดสั้น ๆ 2-3 บรรทัด ว่า “ส่วนที่ยากที่สุดในการเขียนโครงการของกลุ่มคือ... และแก้ไขโดย...” แล้วส่งพร้อมใบงาน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น บทที่ 8

- สื่อนำเสนอ (PowerPoint) หน้าที่ 8 [ต้องเติม: ชื่อไฟล์/ผู้จัดทำ]
- ตัวอย่างโครงการ 2 โครงการสำหรับชั้นสนใจปัญหา (ครูจัดทำ)
- คลิปวีดิทัศน์ “จัดการขยะชุมชน” และ “การบริหารจัดการน้ำ” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ใบงานที่ 8.1–8.4
- แบบตรวจสอบความสอดคล้องของโครงการสำหรับ Peer Review (ครูจัดทำ)
- ผังก้างปลา ตารางจัดลำดับความสำคัญ และบันทึกสนทนากลุ่มจากหน้าที่ 7
- กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเมจิก และสมาร์ทโฟนหรือคอมพิวเตอร์สำหรับพิมพ์โครงการและทำแบบทดสอบหลังเรียน

แหล่งการเรียนรู้

- ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนเป้าหมายที่ร่วมสนทนากลุ่มในหน้าที่ 7
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และแผนพัฒนาท้องถิ่น [ต้องเติม: ชื่อหน่วยงานหากกำหนด]
- กรณีศึกษาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาเพื่อการเกษตร (จากเอกสารประกอบการสอน)

8. หลักฐานการเรียนรู้

หลักฐานความรู้

- ใบงานที่ 8.2 จับคู่ภาคีเครือข่ายกับบทบาท
- ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนหน้าที่ 8

หลักฐานการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน

- แผนผังภาคีเครือข่ายของกลุ่ม
- ชิ้นงานหลัก: ร่างโครงการพัฒนาท้องถิ่น (ใบงานที่ 8.1) ฉบับปรับปรุงหลัง Peer Review พร้อมแผนติดตามประเมินผลตามวงจร PDCA (ใบงานที่ 8.3)
- แบบตรวจสอบความสอดคล้องที่กลุ่มอื่นเขียนให้
- ผลงานวิเคราะห์กรณีศึกษาใบงานที่ 8.4 (งานมอบหมาย)
- บันทึกสะท้อนคิดท้ายคาบ

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
K1 อธิบายหลักการแก้ไข ปัญหาและแนวทาง Bottom-up/Top-down	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียน หน้าที่ 8	ร้อยละ 60 ขึ้นไป (จำนวน ข้อ [ต้องเติม])

K2 จับคู่ภาคีเครือข่ายกับ บทบาท	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 8.2 พร้อมเฉลย	ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ
K3 ระบุองค์ประกอบ โครงการ และอธิบาย PDCA และ Output/Outcome	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 8	ร้อยละ 60 ขึ้นไป
S1 วิเคราะห์ภาคีเครือข่าย ของปัญหาที่กลุ่มเลือก	ตรวจชิ้นงาน	แผนผังภาคีเครือข่าย	อย่างน้อย 3 ภาคี ระบุ บทบาทและขั้นตอนครบ
S2 เขียนร่างโครงการ พัฒนาท้องถิ่น	ประเมินชิ้นงาน	แบบประเมินชิ้นงานแบบ รูบริก (ข้อ 10)	ได้ 10 คะแนนขึ้นไปจาก 16 คะแนน และไม่มี เกณฑ์ใดอยู่ระดับ 1
S3 วางแผนติดตาม ประเมินผลด้วย PDCA	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 8.3 ตามเกณฑ์ใน ใบงาน	ครบ 4 ขั้นตอน สอดคล้อง กับโครงการ และมีตัวชี้วัด ผลิตผลและผลลัพธ์อย่าง ละ 1 ตัวขึ้นไป
S4 วิเคราะห์กรณีศึกษา การประสานภาคีเครือข่าย	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 8.4 พร้อมแนว ตอบ	ตอบครบ 3 ข้อ ระบุภาคีที่ ช่วยด้านเงินทุนและ การตลาดได้อย่างน้อยด้าน ละ 1 ภาคี
A1 ให้ความสำคัญกับเสียง ของชุมชน	ตรวจหลักการและเหตุผล ของโครงการ	แบบประเมินชิ้นงาน / แบบสังเกตพฤติกรรม	อ้างอิงผลการสนทนากลุ่ม กับชุมชนอย่างน้อย 1 ประเด็น
A2 ประหยัดและซื่อสัตย์ ในการตั้งงบประมาณ	ตรวจรายการงบประมาณ	แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และ ระบุแหล่งที่มาของ งบประมาณครบทุก รายการ
A3 รับผิดชอบต่อส่วนรวม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจ การส่งงาน	แบบสังเกตการทำงาน กลุ่ม / แบบบันทึกการส่ง งาน	ระดับ “ดี” ขึ้นไป และส่ง งานครบตามเวลา

แนวเฉลยใบงานที่ 8.2: 1-ก, 2-ฉ, 3-ค, 4-จ, 5-ข, 6-ง

10. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก: ร่างโครงการพัฒนาท้องถิ่น

ประเด็นการประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. ความครบถ้วนขององค์ประกอบโครงการ	ครบ 9 องค์ประกอบ และทุกองค์ประกอบมีรายละเอียดชัดเจน	ครบ 9 องค์ประกอบ มีรายละเอียดไม่ชัดเจน 1-2 องค์ประกอบ	ขาด 1-2 องค์ประกอบ	ขาดมากกว่า 2 องค์ประกอบ
2. ความสอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา	หลักการและเหตุผล อ้างอิงผังก้างปลา และข้อมูลจากชุมชน วัตถุประสงค์และ กิจกรรมแก้ไขที่สาเหตุ และมีมาตรการป้องกันการเกิดซ้ำ	อ้างอิงผังก้างปลา และกิจกรรมแก้ไขที่สาเหตุ แต่ไม่มี มาตรการป้องกัน	กิจกรรมบางส่วนแก้ ที่อาการ ไม่ได้แก้ที่สาเหตุ	ไม่สอดคล้องกับ ปัญหาหรือสาเหตุที่วิเคราะห์ไว้
3. ความเป็นไปได้ของวิธีดำเนินงานงบประมาณ และภาคีเครือข่าย	วิธีดำเนินงาน เรียงลำดับชัดเจน งบประมาณ สมเหตุสมผลพร้อมแหล่งที่มา ระยะเวลาเหมาะสม และระบุบทบาท ภาควิชาอย่างน้อย 3 ภาควิชา	ปฏิบัติได้จริง แต่ขาดแหล่งที่มาของ งบประมาณหรือระบุ ภาควิชาไม่ครบ 3 ภาควิชา	งบประมาณหรือ ระยะเวลาไม่ สมเหตุสมผล บางส่วน	ปฏิบัติไม่ได้จริง ภายใต้งบประมาณ และระยะเวลาที่กำหนด
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จและแผน PDCA	ตัวชี้วัดวัดผลได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีทั้ง ผลผลิตและผลลัพธ์ และแผน PDCA ครบ 4 ขั้นตอน สอดคล้องกับโครงการ	ตัวชี้วัดวัดผลได้ มีทั้ง ผลผลิตและผลลัพธ์ แต่แผน PDCA ไม่ สอดคล้องบาง ขั้นตอน	ตัวชี้วัดมีเฉพาะ ผลผลิต หรือแผน PDCA ไม่ครบ 4 ขั้นตอน	ตัวชี้วัดวัดผลไม่ได้ และไม่มีแผน PDCA

คะแนนเต็ม 16 คะแนน: 14-16 ดีมาก / 12-13 ดี / 10-11 พอใช้ / ต่ำกว่า 10 ปรับปรุง (ผ่านเกณฑ์ที่ 10 คะแนนขึ้นไป และไม่มีประเด็นใดอยู่ระดับ 1)

11. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ กำหนดขอบเขต งบประมาณ และระยะเวลาของโครงการให้เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชนและกลุ่มผู้เรียน ไม่ตั้งงบประมาณเกินความจำเป็น

ความมีเหตุผล ทุกกิจกรรมในโครงการต้องตอบสนองสาเหตุของปัญหาจากผังกว้างปลา และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของโครงการผ่าน Peer Review

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ออกแบบมาตรการป้องกันการเกิดซ้ำ วางแผน PDCA เพื่อปรับปรุงเมื่อผลไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และเตรียมแผนสำรองกรณีได้รับงบประมาณน้อยกว่าที่ตั้งไว้

เงื่อนไขความรู้ ใช้ความรู้เรื่องหลักการแก้ไขปัญห ภาควิเคราะห์ องค์ประกอบของโครงการ และวงจร PDCA ร่วมกับผลการวิเคราะห์ปัญหาจากหน่วยที่ 7

เงื่อนไขคุณธรรม ตั้งงบประมาณอย่างซื่อสัตย์และระบุแหล่งที่มา ให้มีความสำคัญกับความต้องการของชุมชนมากกว่าความสะดวกของผู้เขียนโครงการ และออกแบบให้ชุมชนดำเนินการต่อได้เองโดยไม่พึ่งพาทายนอกตลอดไป

12. งานที่มอบหมาย / กิจกรรมเสนอแนะ

งานที่มอบหมาย

- ทำใบงานที่ 8.4 วิเคราะห์กรณีศึกษาการประสานภาคีเครือข่าย ส่งในคาบถัดไป
- นำร่างโครงการไปขอความเห็นจากผู้นำชุมชนหรือผู้ที่ร่วมสนทนากลุ่มในหน่วยที่ 7 และตอบคำถามท้ายใบงานที่ 8.1 เรื่องการปรับแผนเมื่องบประมาณลดลง
- ปรับปรุงร่างโครงการตามข้อเสนอแนะ (กรณีได้ต่ำกว่าเกณฑ์)

กิจกรรมเสนอแนะ

- นำเสนอโครงการต่อตัวแทนชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและพิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินการจริง
- ศึกษาตัวอย่างโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงราย [ต้องเติม: ชื่อโครงการ] แล้ววิเคราะห์องค์ประกอบของโครงการ

13. บันทึกหลังการสอน

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(นายปรีชญ์ ปุณณพัฒน์โสภณ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตารางสรุปความสอดคล้อง (Constructive Alignment)

สมรรถนะประจำหน่วย	จุดประสงค์	กิจกรรม (MIAP)	หลักฐาน	การประเมิน
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น	K1, K2, K3	ชั้น M: เปรียบเทียบโครงการแก้ที่อาการกับแก้ที่สาเหตุ / ชั้น I: บรรยายหัวข้อ 8.1–8.4, ฝึกเขียนวัตถุประสงค์ที่วัดผลได้, คลิป, ใบงานที่ 8.2	ใบงานที่ 8.2, แบบทดสอบหลังเรียน	ใบงาน 8.2 $\geq 5/6$; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60
2. วิเคราะห์และออกแบบแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นได้	S1, S4	ชั้น A: เขียนแผนผังภาคีเครือข่าย / งานมอบหมาย: วิเคราะห์กรณีศึกษา ใบงานที่ 8.4	แผนผังภาคีเครือข่าย, ใบงานที่ 8.4	≥ 3 ภาคีพร้อมบทบาท; ใบงาน 8.4 ตามแนวตอบ
3. เขียนโครงการพัฒนาท้องถิ่นเบื้องต้นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายได้	S2, S3, A1, A2, A3	ชั้น A: ร่างโครงการ ใบงานที่ 8.1, วางแผน PDCA ใบงานที่ 8.3, Peer Review และปรับปรุง / ชั้น P: สะท้อนคิด / งานมอบหมาย: ขอความเห็นจากชุมชน	ร่างโครงการฉบับปรับปรุง, ใบงานที่ 8.3, แบบตรวจสอบความสอดคล้อง, แบบสังเกตพฤติกรรม	รูบริก $\geq 10/16$; ใบงาน 8.3 ครบ 4 ขั้นตอน; สังเกตพฤติกรรมระดับ “ดี” ขึ้นไป

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 9
	รหัสวิชา ..30000-1502.. ชื่อวิชา ..การพัฒนาท้องถิ่น	สอนครั้งที่ ..13-15
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น	ทฤษฎี 3 ชม. ปฏิบัติ 6 ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน	9.1 แนวทางและรูปแบบการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น 9.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 9.3 การเขียนแผนพัฒนาอาชีพเบื้องต้น 9.4 การนำเสนอผลงานและการต่อยอดสู่การประกอบอาชีพจริง	

1. สาระสำคัญ

การพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นเป็นการบูรณาการองค์ความรู้จากทุกหน่วยของรายวิชา ตั้งแต่องค์ประกอบของท้องถิ่น มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา อาชีพ สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อออกแบบแนวทางพัฒนาอาชีพที่เป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้จริง การพัฒนาอาชีพทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ OTOP หรือสินค้าชุมชน วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์หรือกลุ่มออมทรัพย์ และผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ซึ่งควรเลือกจากผลการวิเคราะห์ SWOT ความพร้อมด้านเงินทุน ความสามารถของสมาชิก และตลาดเป้าหมาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ใช้แนวทางการเล่าเรื่องราว การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การรักษามาตรฐานคุณภาพ และการสร้างความแตกต่าง แผนพัฒนาอาชีพเบื้องต้นเขียนได้ด้วย Business Model Canvas 9 องค์ประกอบ โดยมีคุณค่าที่นำเสนอเป็นศูนย์กลาง และต้องประเมินต้นทุนรวมต้นทุนแฝงอย่างรอบคอบ การนำเสนอผลงาน (Pitching) ที่ดีเริ่มจากปัญหาหรือโอกาส นำเสนอคุณค่าที่โดดเด่น มีหลักฐานสนับสนุน และสื่อสารอย่างกระชับ จากนั้นนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแผน ทดลองผลิตและจำหน่ายในขนาดเล็ก และติดตามประเมินผลด้วยวงจร PDCA เพื่อต่อยอดสู่การประกอบอาชีพจริงอย่างยั่งยืน

2. สมรรถนะประจำหน่วย

- 2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับแนวทางและรูปแบบการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น
- 2.2 ออกแบบแผนพัฒนาอาชีพหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ต่อยอดจากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้
- 2.3 นำเสนอแนวทางพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นโดยบูรณาการความรู้จากบทที่ผ่านมาได้อย่างเป็นระบบ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ด้านความรู้ (K)

K1 อธิบายรูปแบบการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นทั้ง 4 รูปแบบ พร้อมข้อดีและข้อควรพิจารณาของแต่ละรูปแบบได้ถูกต้อง

K2 จับคู่รูปแบบการพัฒนาอาชีพและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะได้ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ

K3 อธิบายองค์ประกอบ 9 ด้านของ Business Model Canvas หลักการนำเสนอผลงาน และแหล่งเงินทุนสนับสนุนการต่อยอดอาชีพได้ถูกต้อง

3.2 ด้านทักษะ (S)

S1 ออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาหรือมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น 1 ชิ้น พร้อมเรื่องราว (Storytelling) และทดสอบแนวคิดกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายอย่างน้อย 5 คนได้

S2 จัดทำแผนพัฒนาอาชีพด้วย Business Model Canvas ครบ 9 องค์ประกอบ ที่สอดคล้องกัน และบูรณาการข้อมูลจากหน่วยที่ผ่านมา ได้ในระดับผ่านเกณฑ์รูปрик

S3 นำเสนอแผนพัฒนาอาชีพ (Pitching) ภายใน 7-8 นาที ตามโครงสร้างการนำเสนอที่กำหนด และตอบคำถามของคณะกรรมการได้

S4 วิเคราะห์กรณีศึกษาการวางโครงสร้างการนำเสนอผลงาน และนำไปวางโครงสร้างการนำเสนอของกลุ่มตนเองได้

3.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์/เจตคติ (A)

A1 แสดงความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น โดยระบุแนวทางที่ตนจะนำความรู้และทักษะวิชาชีพไปใช้พัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างน้อย 1 แนวทางในบันทึกสะท้อนคิดรายวิชา

A2 แสดงความเคารพต่อสิทธิของเจ้าของภูมิปัญญาและชุมชน โดยระบุการให้เครดิตหรือการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ปราชญ์ชาวบ้านหรือชุมชนไว้ในแผนพัฒนาอาชีพ

A3 แสดงความรับผิดชอบและการทำงานเป็นทีม โดยสมาชิกทุกคนมีบทบาทในการจัดทำแผนและการนำเสนอ และส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด

4. สมรรถนะที่พึงประสงค์ (ทักษะศตวรรษที่ 21)

4.1 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & Innovation) ในการต่อยอดภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรมสู่ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

4.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในการตรวจสอบความสอดคล้องของ Business Model Canvas และความเป็นไปได้ทางการเงิน

4.3 ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career & Entrepreneurship Skills) ในการวางแผนพัฒนาอาชีพที่เชื่อมโยงกับสาขาวิชาชีพของตน

4.4 การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication) ในการ Pitching และตอบคำถามของคณะกรรมการ

4.5 การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration & Leadership) ในการทำงานโครงการบูรณาการตลอด 3 สัปดาห์

5. เนื้อหาสาระ

5.1 แนวทางและรูปแบบการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น

- รูปแบบการพัฒนาอาชีพ 4 รูปแบบ (OTOP วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์หรือกลุ่มออมทรัพย์ผู้ประกอบการรุ่นใหม่) ข้อดีและข้อควรพิจารณา

- เส้นทางการเติบโตของอาชีพในท้องถิ่น และการเลือกรูปแบบจากผลการวิเคราะห์ SWOT

5.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 4 ประการ (Storytelling บรรจุภัณฑ์ มาตรฐานคุณภาพ การสร้างความแตกต่าง)
- กรณีศึกษา การต่อยอดภูมิปัญญาการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติสู่ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

5.3 การเขียนแผนพัฒนาอาชีพเบื้องต้น

- Business Model Canvas 9 องค์ประกอบ
- ข้อผิดพลาดที่พบบ่อยในการเขียน Business Model Canvas

5.4 การนำเสนอผลงานและการต่อยอดสู่การประกอบอาชีพจริง

- หลักการนำเสนอผลงาน (Pitching) และการแบ่งสัดส่วนเวลา 20/30/30/20
- แหล่งเงินทุนสนับสนุน และการต่อยอดสู่การประกอบอาชีพจริงด้วยวงจร PDCA

6. กิจกรรมการเรียนรู้ (MIAP) รวม 540 นาที (3 ครั้ง)

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 30 นาที (ครั้งที่ 13)

บทบาทครู

- ให้แต่ละกลุ่มวางชิ้นงานจากหน่วยที่ 1-8 เรียงบนโต๊ะเป็น “เส้นทางการเรียนรู้ของกลุ่ม” ตั้งแต่แผนผังความคิดท้องถิ่นของฉันทันจนถึงร่างโครงการพัฒนาท้องถิ่น
- เล่ากรณีศึกษาการต่อยอดภูมิปัญญาการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติจากเอกสารประกอบการสอน แล้วตั้งคำถามว่า “จากข้อมูลทั้งหมดที่กลุ่มเก็บมา อะไรคือโอกาสสร้างอาชีพที่ดีที่สุดของชุมชนเรา”
- ชี้แจงว่าหน่วยนี้เป็นหน่วยบูรณาการ และครั้งที่ 15 จะนำเสนอแผนพัฒนาอาชีพต่อคณะกรรมการ

บทบาทผู้เรียน

- ทบทวนชิ้นงานของกลุ่มตลอดภาคเรียน และระบุทุนท้องถิ่นหรือโอกาสที่พบซ้ำหลายครั้ง
- อภิปรายคำถามกระตุ้นภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 90 นาที (ครั้งที่ 13)

บทบาทครู

- บรรยายประกอบสื่อแนะนำ ตามหัวข้อ 9.1-9.2 โดยใช้ภาพที่ 9.2 รูปแบบการพัฒนาอาชีพ และตารางเปรียบเทียบข้อดีและข้อควรพิจารณา
- บรรยายหัวข้อ 9.3-9.4 โดยใช้ภาพที่ 9.3 Business Model Canvas ยกตัวอย่างข้อผิดพลาดที่พบบ่อย และอธิบายการแบ่งสัดส่วนเวลาการนำเสนอ 20/30/30/20
- เปิดคลิปวิดีโอ “เขียนแบบจำลองธุรกิจ” และ “การจัดการวิสาหกิจชุมชน” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)

- ให้นักกลุ่มวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงราย 1 แห่ง [ต้องเติม: ชื่อตัวอย่างที่ครูเลือก]
- มอบใบงานที่ 9.2 จับคู่รูปแบบการพัฒนาอาชีพกับลักษณะ แล้วเฉลยร่วมกัน

บทบาทผู้เรียน

- ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ 9 ฉบับที่กประเด็นสำคัญ
- ชมคลิปและวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของตัวอย่างผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ทำใบงานที่ 9.2 รายบุคคล และตรวจคำตอบร่วมกับครู

ขั้นที่ 3 ขั้นพยายาม (Application) 360 นาที (ครั้งที่ 13: 60 นาที / ครั้งที่ 14: 180 นาที / ครั้งที่ 15: 120 นาที) ออกแบบแผนพัฒนาอาชีพจากทุนท้องถิ่นจริงและนำเสนอต่อคณะกรรมการ

บทบาทครู (ครั้งที่ 13)

- ให้นักกลุ่มเลือกแนวคิดอาชีพหรือผลิตภัณฑ์ 1 แนวคิด จากแนวทางต่อยอดภูมิปัญญาในหน่วยที่ 5 กลยุทธ์ TOWS ในหน่วยที่ 6 หรือโครงการในหน่วยที่ 8 แล้วเลือกรูปแบบการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสม โดยให้เหตุผลจากผล SWOT และความพร้อมของชุมชน (30 นาที)
- ให้นักกลุ่มร่างแบบผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามใบงานที่ 9.3 พร้อมชื่อผลิตภัณฑ์ เรื่องราวเบื้องหลัง และจุดเด่น (30 นาที)

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 13)

- เลือกแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาอาชีพ พร้อมเหตุผลที่อ้างอิงข้อมูลจากหน่วยที่ผ่านมา
- ร่างแบบผลิตภัณฑ์และเขียนเรื่องราวเบื้องหลังผลิตภัณฑ์

ระหว่างครั้งที่ 13 และครั้งที่ 14 (งานภาคสนาม)

- ผู้เรียนทดสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายอย่างน้อย 5 คน ด้วยแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์สั้น ๆ และสอบถามราคาวัตถุดิบ บรรจุภัณฑ์ และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องจากแหล่งจริง

บทบาทครู (ครั้งที่ 14)

- ให้นักกลุ่มจัดทำ Business Model Canvas ตามใบงานที่ 9.1 ครบ 9 องค์ประกอบ โดยใช้ผลการทดสอบกับลูกค้าเป้าหมายประกอบ และระบุพันธมิตรหลักจากภาคีเครือข่ายในหน่วยที่ 8 (60 นาที)
- ให้นักกลุ่มคำนวณโครงสร้างต้นทุนรวมต้นทุนแฝง เช่น ค่าขนส่ง ค่าบรรจุภัณฑ์ และเวลาแรงงานของสมาชิก แล้วกำหนดราคาขายและประมาณการรายได้ (30 นาที)
- จัดกิจกรรมตรวจสอบ Business Model Canvas ระหว่างกลุ่ม (Peer Review) โดยใช้รายการข้อผิดพลาดที่พบบ่อย 4 ข้อเป็นแบบตรวจสอบ (30 นาที)
- ให้นักกลุ่มจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรือภาพจำลอง โดยใช้ทักษะสาขาวิชาชีพของสมาชิก (40 นาที)

- ให้นักกลุ่มวิเคราะห์ใบงานที่ 9.4 แล้ววางโครงร่างการนำเสนอของกลุ่มตนเองตามสัดส่วน 20/30/30/20 (20 นาที)
- เดินให้คำแนะนำ ตั้งคำถามเชิงลึก เช่น “ลูกค้ากลุ่มนี้จะรู้จักสินค้าจากช่องทางไหน” และสังเกตพฤติกรรมด้วยแบบสังเกต

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 14)

- จัดทำ Business Model Canvas และคำนวณต้นทุน ราคา และรายได้
- ตรวจสอบ Business Model Canvas ของกลุ่มอื่นและปรับปรุงของกลุ่มตนเอง
- จัดทำต้นแบบหรือภาพจำลองผลิตภัณฑ์ และระบุการให้เครดิตหรือการแบ่งปันผลประโยชน์แก่เจ้าของภูมิปัญญาหรือชุมชนในแผน
- วางโครงร่างการนำเสนอและแบ่งบทบาทให้สมาชิกทุกคน

ระหว่างครั้งที่ 14 และครั้งที่ 15

- ผู้เรียนจัดทำสื่อประกอบการนำเสนอ ปรับปรุงต้นแบบ และซ้อมการนำเสนอภายในกลุ่ม

บทบาทครู (ครั้งที่ 15)

- ให้นักกลุ่มซ้อมนำเสนอรอบสุดท้ายและตรวจสอบความพร้อมของสื่อ (20 นาที)
- จัดเวทีนำเสนอแผนพัฒนาอาชีพต่อคณะกรรมการ [ต้องเดิม: รายชื่อคณะกรรมการ เช่น ครูในแผนก ผู้แทนชุมชน หรือผู้ประกอบการที่เคยให้ข้อมูล] กลุ่มละ 7-8 นาที และตอบคำถาม 3-5 นาที (100 นาที)
- บันทึกคะแนนตามรูปกร่วมกับคณะกรรมการ และบันทึกข้อเสนอแนะของแต่ละกลุ่ม

บทบาทผู้เรียน (ครั้งที่ 15)

- นำเสนอแผนพัฒนาอาชีพและต้นแบบผลิตภัณฑ์ โดยสมาชิกทุกคนมีบทบาท
- ตอบคำถามคณะกรรมการโดยอ้างอิงข้อมูลจากการสำรวจ SWOT ผลการทดสอบกับลูกค้า และการคำนวณต้นทุน
- รับฟังการนำเสนอของกลุ่มอื่นและบันทึกข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นสำเร็จผล (Progress) 60 นาที (ครั้งที่ 15)

บทบาทครู

- สรุปความคิดรวบยอดของหน่วยที่ 9 และสรุปรายวิชา โดยเชื่อมโยงเส้นทางการเรียนรู้ตั้งแต่การเข้าใจท้องถิ่น การสร้างเครื่องมือ การศึกษาทุนและปัญหาของท้องถิ่น จนถึงการพัฒนาอาชีพ
- ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 9 (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ให้ผู้เรียนเขียนบันทึกสะท้อนคิดรายวิชา และประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ [ต้องเดิม: แบบประเมินของวิทยาลัย]
- ชี้แจงงานมอบหมายการปรับปรุงแผนตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

บทบาทผู้เรียน

- ร่วมสรุปสาระสำคัญของหน่วยและรายวิชา
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- เขียนสะท้อนคิดรายวิชา 1 หน้า เปรียบเทียบความเข้าใจต่อท้องถิ่นของตนเองในสัปดาห์แรกกับปัจจุบัน และระบุแนวทางที่จะนำความรู้และทักษะวิชาชีพไปพัฒนาท้องถิ่นอย่างน้อย 1 แนวทาง
- ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาท้องถิ่น บทที่ 9
- สื่อนำเสนอ (PowerPoint) หน่วยที่ 9 [ต้องเติม: ชื่อไฟล์/ผู้จัดทำ]
- คลิปวีดิทัศน์ “เขียนแบบจำลองธุรกิจ” และ “การจัดการวิสาหกิจชุมชน” (QR Code ในเอกสารประกอบการสอน)
- ใบงานที่ 9.1–9.4
- ชิ้นงานของกลุ่มจากหน่วยที่ 1–8
- แบบตรวจสอบ Business Model Canvas (ข้อผิดพลาดที่พบบ่อย 4 ข้อ) และแบบบันทึกคะแนนของคณะกรรมการ (ครูจัดทำ)
- วัสดุสำหรับจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ [ต้องเติม]
- คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ และสมาร์ทโฟนสำหรับการนำเสนอและทำแบบทดสอบหลังเรียน

แหล่งการเรียนรู้

- ผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดเชียงราย [ต้องเติม]
- กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ราษฎรชาวบ้าน ผู้ประกอบอาชีพ และภาคีเครือข่ายที่เคยให้ข้อมูลในหน่วยก่อนหน้า
- แหล่งเงินทุนสนับสนุนอาชีพในท้องถิ่น เช่น กองทุนหมู่บ้าน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- กรณีศึกษาการต่อยอดภูมิปัญญาสู่ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย (จากเอกสารประกอบการสอน)

8. หลักฐานการเรียนรู้

หลักฐานความรู้

- ใบงานที่ 9.2 จับคู่รูปแบบการพัฒนาอาชีพกับลักษณะ
- ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 9
- ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนตัวอย่าง

หลักฐานการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน

- แบบร่างผลิตภัณฑ์และเรื่องราว (ใบงานที่ 9.3) พร้อมผลการทดสอบแนวคิดกับลูกค้าเป้าหมาย

- ชิ้นงานหลัก: แผนพัฒนาอาชีพด้วย Business Model Canvas (ใบงานที่ 9.1) พร้อมการคำนวณต้นทุนและรายได้ ต้นแบบผลิตภัณฑ์ และการนำเสนอต่อคณะกรรมการ
- ใบงานที่ 9.4 และโครงร่างการนำเสนอของกลุ่ม
- แบบบันทึกคะแนนและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ
- บันทึกสะท้อนคิดรายวิชา

9. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
K1 อธิบายรูปแบบการพัฒนาอาชีพ 4 รูปแบบ	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 9	ร้อยละ 60 ขึ้นไป (จำนวนข้อ [ต้องเต็ม])
K2 จับคู่รูปแบบการพัฒนาอาชีพกับลักษณะ	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 9.2 พร้อมเฉลย	ถูกต้องอย่างน้อย 5 ใน 6 ข้อ
K3 อธิบาย BMC หลักการนำเสนอ และแหล่งเงินทุน	ทดสอบ	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 9	ร้อยละ 60 ขึ้นไป
S1 ออกแบบผลิตภัณฑ์และทดสอบแนวคิดกับลูกค้า	ตรวจใบงานและผลการทดสอบ	ใบงานที่ 9.3 ตามเกณฑ์ในใบงาน / แบบบันทึกผลการทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ในใบงานครบ 3 ข้อ และทดสอบกับลูกค้าเป้าหมายอย่างน้อย 5 คน
S2 จัดทำแผนพัฒนาอาชีพด้วย BMC	ประเมินชิ้นงาน	แบบประเมินชิ้นงานแบบรูบริก (ข้อ 10) ประเด็นที่ 1-3	ได้ 10 คะแนนขึ้นไปจาก 16 คะแนน และไม่มีเกณฑ์ใดอยู่ระดับ 1
S3 นำเสนอแผนพัฒนาอาชีพและตอบคำถาม	ประเมินการนำเสนอ	แบบประเมินชิ้นงานแบบรูบริก (ข้อ 10) ประเด็นที่ 4 / แบบบันทึกคะแนนของคณะกรรมการ	ระดับ 2 ขึ้นไป
S4 วิเคราะห์กรณีศึกษาและวางโครงร่างการนำเสนอ	ตรวจใบงาน	ใบงานที่ 9.4 พร้อมแนวตอบ / โครงร่างการนำเสนอของกลุ่ม	ตอบครบ 3 ข้อ และโครงร่างครบ 4 ส่วนตามสัดส่วน 20/30/30/20
A1 มุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น	ตรวจบันทึกสะท้อนคิดรายวิชา	แบบบันทึกสะท้อนคิดรายวิชา	ระบุแนวทางที่ปฏิบัติได้จริงอย่างน้อย 1 แนวทาง
A2 เคารพสิทธิของเจ้าของภูมิปัญญาและชุมชน	ตรวจแผนพัฒนาอาชีพ	Business Model Canvas / แบบสังเกตพฤติกรรม	ระบุการให้เครดิตหรือการแบ่งปันผลประโยชน์แก่เจ้าของภูมิปัญญาหรือชุมชน

A3 รับผิดชอบและทำงานเป็นทีม	สังเกตพฤติกรรม / ตรวจการส่งงาน	แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม / แบบบันทึกการส่งงาน	ระดับ “ดี” ขึ้นไป สมาชิกทุกคนมีบทบาทในการนำเสนอ และส่งงานครบตามเวลา
-----------------------------	--------------------------------	---	---

แนวเฉลยใบงานที่ 9.2: 1-ข, 2-ง, 3-จ, 4-ฉ, 5-ก, 6-ค

10. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรึก: แผนพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นและการนำเสนอ (Pitching)

ประเด็นการประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. การบูรณาการทุนท้องถิ่นและข้อมูลจากหน่วยที่ผ่านมา	ต่อยอดจากภูมิปัญญาหรือมรดกวัฒนธรรมชัดเจน มีเรื่องราวที่น่าสนใจและอ้างอิงข้อมูลจากหน่วยที่ผ่านมาอย่างน้อย 3 หน่วย พร้อมผลการทดสอบกับลูกค้า	ต่อยอดจากทุนท้องถิ่นชัดเจน อ้างอิงข้อมูลจาก 2 หน่วย และมีผลการทดสอบกับลูกค้า	เชื่อมโยงกับทุนท้องถิ่นไม่ชัดเจน หรืออ้างอิงข้อมูลเพียง 1 หน่วย	ไม่เชื่อมโยงกับทุนท้องถิ่นและไม่อ้างอิงข้อมูลจากหน่วยที่ผ่านมา
2. ความสมบูรณ์และความสอดคล้องของ Business Model Canvas	ครบ 9 องค์ประกอบคุณค่าที่นำเสนอและกลุ่มลูกค้าเฉพาะเจาะจง และทุกองค์ประกอบสอดคล้องกัน	ครบ 9 องค์ประกอบ มีจุดที่ไม่สอดคล้องหรือกว้างเกินไป 1 จุด	ขาด 1-2 องค์ประกอบ หรือมีจุดที่ไม่สอดคล้อง 2-3 จุด	ขาดมากกว่า 2 องค์ประกอบ หรือองค์ประกอบขัดแย้งกันเป็นส่วนใหญ่
3. ความเป็นไปได้ทางการเงิน	คำนวณต้นทุนครบ รวมต้นทุนแฝง ตั้งราคาครอบคลุมต้นทุนพร้อมกำไรที่เหมาะสม ประเมินการรายได้ สมเหตุสมผล และระบุแหล่งเงินทุน	คำนวณต้นทุนและราคาได้สมเหตุสมผล แต่ขาดต้นทุนแฝง บางรายการหรือไม่ระบุแหล่งเงินทุน	คำนวณต้นทุนไม่ครบ หรือราคาไม่ครอบคลุมต้นทุน	ไม่มีการคำนวณต้นทุนและราคา

4. การนำเสนอและการตอบคำถาม	นำเสนอครบตามโครงสร้าง ตรงเวลา ใช้ต้นแบบหรือสื่อประกอบได้ดี สมาชิกทุกคนมีบทบาท และตอบคำถามโดยอ้างอิงข้อมูลได้ชัดเจน	นำเสนอครบตามโครงสร้าง ตรงเวลา ตอบคำถามได้แต่อ้างอิงข้อมูลไม่ครบ	นำเสนอไม่ครบ โครงสร้างหรือเกินเวลา หรือตอบคำถามได้บางส่วน	นำเสนอไม่ชัดเจน และตอบคำถามไม่ได้
----------------------------	--	---	---	-----------------------------------

คะแนนเต็ม 16 คะแนน: 14–16 ดีมาก / 12–13 ดี / 10–11 พอใช้ / ต่ำกว่า 10 ปรับปรุง (ผ่านเกณฑ์ที่ 10 คะแนนขึ้นไป และไม่มีประเด็นใดอยู่ระดับ 1)

11. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ แผนพัฒนาอาชีพเริ่มจากการลงทุนต่ำและผลิตในขนาดเล็กเพื่อทดสอบตลาดก่อนขยายกำลังการผลิต และเลือกรูปแบบการพัฒนาอาชีพที่สอดคล้องกับความพร้อมของชุมชน

ความมีเหตุผล การเลือกแนวคิด รูปแบบ ราคา และกลุ่มลูกค้าต้องอ้างอิงผล SWOT ข้อมูลจากหน่วยที่ผ่าน มา ผลการทดสอบกับลูกค้า และการคำนวณต้นทุนจริง ไม่เลือกตามกระแสนิยมเพียงอย่างเดียว

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี นับรวมต้นทุนแฝงเพื่อป้องกันการขาดทุน กระจายช่องทางการจำหน่าย และวางแผนติดตามประเมินผลด้วยวงจร PDCA เพื่อปรับตัวเมื่อสถานการณ์ตลาดเปลี่ยนแปลง

เงื่อนไขความรู้ บูรณาการความรู้จากทุกหน่วยของรายวิชา ร่วมกับ Business Model Canvas หลักการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และหลักการนำเสนอผลงาน

เงื่อนไขคุณธรรม ให้เครดิตและแบ่งปันผลประโยชน์แก่เจ้าของภูมิปัญญาและชุมชน นำเสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการตามความเป็นจริง และไม่ใช้ภูมิปัญญาหรือมรดกวัฒนธรรมในทางที่ลดทอนคุณค่าดั้งเดิม

12. งานที่มอบหมาย / กิจกรรมเสนอแนะ

งานที่มอบหมาย

- ทดสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์กับลูกค้าเป้าหมายและสำรวจราคาต้นทุนระหว่างครั้งที่ 13 และครั้งที่ 14
- จัดทำสื่อประกอบการนำเสนอ ปรับปรุงต้นแบบ และซ้อมการนำเสนอระหว่างครั้งที่ 14 และครั้งที่ 15
- ปรับปรุงแผนพัฒนาอาชีพตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และส่งฉบับสมบูรณ์ภายในกำหนด [ต้องเดิม: วันกำหนดส่ง]

กิจกรรมเสนอแนะ

- ทดลองผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในขนาดเล็ก เช่น ในงานของวิทยาลัยหรือตลาดชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลตอบรับจากตลาดจริง

- นำแผนพัฒนาอาชีพที่ได้คะแนนสูงไปต่อยอดเป็นโครงการของงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา หรือส่งประกวดแผนธุรกิจระดับสถานศึกษาหรือระดับจังหวัด
- มอบแผนพัฒนาอาชีพฉบับสมบูรณ์แก่ชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้านที่ให้ข้อมูล เพื่อคืนข้อมูลสู่ชุมชน

13. บันทึกหลังการสอน

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ ครูผู้สอน

(นายปรีชญ์ ปุณณพัฒนโสภณ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตารางสรุปความสอดคล้อง (Constructive Alignment)

สมรรถนะประจำหน่วย	จุดประสงค์	กิจกรรม (MIAP)	หลักฐาน	การประเมิน
1. แสดงความรู้เกี่ยวกับแนวทางและรูปแบบการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น	K1, K2, K3	ขั้น M: เส้นทางการเรียนรู้ของกลุ่มและกรณีศึกษาย้อมผ้าสีธรรมชาติ / ขั้น I: บรรยายหัวข้อ 9.1–9.4, คลิป, วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ, ใบงานที่ 9.2	ใบงานที่ 9.2, แบบทดสอบหลังเรียน, ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ	ใบงาน 9.2 $\geq$ 5/6; ทดสอบ $\geq$ ร้อยละ 60
2. ออกแบบแผนพัฒนาอาชีพหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน	S1, S2, A2	ขั้น A (ครั้งที่ 13–14): เลือกแนวคิดและรูปแบบ, ใบงาน	ใบงานที่ 9.3, ผลการทดสอบกับลูกค้า, Business Model	ใบงาน 9.3 ผ่านเกณฑ์; RUBRIC ประเด็นที่ 1–3 รวม

ที่ต่อยอดจากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้		ที่ 9.3, ทดสอบกับลูกค้า, ใบงานที่ 9.1 BMC, คำนวณต้นทุน, Peer Review, จัดทำต้นแบบ	Canvas, การคำนวณต้นทุน, ต้นแบบผลิตภัณฑ์	กับประเด็นที่ 4 $\geq$ 10/16; ระบุการให้เครดิตแก่ชุมชน
3. นำเสนอแนวทางพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นโดยบูรณาการความรู้จากบทที่ผ่านมาได้อย่างเป็นระบบ	S3, S4, A1, A3	ชั้น A (ครั้งที่ 14–15): ใบงานที่ 9.4, วางโครงร่าง, ซ้อม, นำเสนอต่อคณะกรรมการ / ชั้น P: สรุปรายวิชาและสะท้อนคิดรายวิชา	ใบงานที่ 9.4, โครงร่างการนำเสนอ, แบบบันทึกคะแนนของคณะกรรมการ, บันทึกสะท้อนคิดรายวิชา, แบบสังเกตพฤติกรรม	สรุปประเด็นที่ 4 ระดับ 2 ขึ้นไป; บันทึกสะท้อนคิดระบุแนวทาง $\geq$ 1 แนวทาง; สังเกตพฤติกรรมระดับ “ดี” ขึ้นไป